ДЫЯЛЕКТАЛАГІЧНЫ АТЛАС БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСКАЙ ССР
ІНСТЫТУТ МОВАЗНАЎСТВА імя ЯКУБА КОЛАСА

ДЫЯЛЕКТАЛАГІЧНЫ АТЛАС БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Выдавецтва Акадэміі навук БССР
Мінск 1963

Пад рэдакцыяй члена-карэспандэнта Акадэміі навук СССР Р.І.АВАНЕСАВА,
акадэміка Акадэміі навук БССР К.К.КРАПІВЫ і доктара філалагічных навук Ю.Ф.МАЦКЕВІЧ

АЎТАРСКІ КАЛЕКТЫЎ

Член-карэспандэнт АН СССР Р.І.АВАНЕСАЎ, доктар філалагічных навук Ю.Ф.МАЦКЕВІЧ,
кандыдаты філалагічных навук: А.У. АРАШОНКАВА, М.В. БІРЫЛА, Н.Т. ВАЙТОВІЧ,
І.М. ГАЙДУКЕВІЧ, А.П. ГРУЦО, А.А. КРЫВІЦКІ, А.Р. МУРАШКА, Я.М. РАМАНОВІЧ,
малодшыя навуковыя супрацоўнікі: З.Ф. КРАЎЧАНКА, А.І. ЧАБЯРУК, В.М. ШЭЛЕГ
У падрыхтоўцы да выдання Атласа вялікі ўдзел прымаў кандыдат філалагічных навук М.Р. СУДНІК

РАЗМЕРКАВАННЕ АЎТАРСКАЙ РАБОТЫ

Уступны артыкул „Да тэарэтычных пытанняў лінгвістычнай геаграфіі" напісан Р.І.Аванесавым. Уступны артыкул „З гісторыі распрацоўкі лінгвістычнай геаграфіі беларускай мовы": раздзел –„Беларуская дыялекталогія і лінгвістычная геаграфія к пачатку працы над Дыялекталагічным атласам беларускай мовы" напісан Я.М. Рамановіч, другі раздзел – „Работа над Дыялекталагічным атласам беларускай мовы" і ўступны артыкул „Дыялекталагічны атлас беларускай мовы" напісаны Ю.Ф. Мацкевіч. Раздзел – „Даведачныя матэрыялы" складзены А.П.Груцо. „Бібліяграфія да Дыялекталагічнага атласа беларускай мовы"складзена Я.М.Рамановіч. Уступныя артыкулы і каментарыі да карт змешчаны ў асобным томе

Складанне карт і каментарыяў да іх было размеркавана паміж аўтарамі наступным чынам:

А.У. Арашонкава - карты № 33, 74–76, 79, 84–88, 95–109, 180, 181, 200–202, 221, 241–245, 249, 251, 265, 272–275, 281–283, 311, 321, 322, 325, 337;

М.В. Бірыла – № 28–32, 34, 35, 37–48, 50–57, 61, 62, 64, 264;

Н.Т. Вайтовіч – № 1–24, 26, 269–271, 284;

І.М. Гайдукевіч – № 25, 59, 60.224, 255, 256, 320, 323, 324;

А.П. Груцо – № 58, 131, 220, 232–234, 248, 326, 333;

З.Ф. Краўчанка – № 27, 231, 278–280, 290–292, 298, 315, 317, 331, 332, 338;

А.А. Крывіцкі – № 49, 63, 132–142, 186, 187, 205, 219, 227;

Ю.Ф. Мацкевіч - № 36, 148–179, 203, 204, 316;

А.Р. Мурашка – № 77, 78, 91, 92, 110–130, 209–212, 217, 225, 257–259, 276, 285, 293, 300, 328, 329, 335, 336;

Я.М. Рамановіч – № 182–185, 188–199, 235–239;

А.І. Чабярук – № 65–73, 89, 90, 143–147, 206–208, 213–216, 218, 222, 223, 226, 228, 230, 240, 247, 254, 260–263, 266, 267, 287–289, 297;

В.М. Шэлег – № 80–83, 93, 94, 229, 246, 250, 252, 253, 268, 277, 286, 294–296, 299, 301–310, 312–314, 318, 319, 327, 330, 334.

Рэдактары-картографы: Л.П.Колабава, А.А.Ляўшынаў, М.С.Руткоўская

ЗМЕСТ

№ № карт

I Старажытныя ўсходнеславянскія плямёны на тэрыторыі Беларусі (сярэдзіна IX — сярэдзіна XI стст.)

II Старажытнарускія землі і княствы ў перыяд феадальнай раздробленасці на тэрыторыі Беларусі (XI—XIV стст.)

III Беларусь канца XV — сярэдзіны XVII стст.

IV Уз'яднанне Беларусі з Расіяй (1772—1795 гг.) Адміністрацыйны падзел тэрыторыі Беларусі (1802 — 1843 гг.)

V Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка, адміністрацыйная карта

VI Спіс абследаваных населеных пунктаў

VII Беларускія гаворкі пачатку XX ст. паводле «Этнографической карты бѣлорусскаго племени», складзенай Я. Ф. Карскім у 1903 г.

VIII Дыялекталагічная карта рускай мовы ў Еўропе, 1914 г. Укладка № 1. Межы абласцей і раёнаў
Укладка № 2. Межы губерняў і паветаў

1 Тыпы вакалізму першага складу перад націскам пасля цвёрдых зычных.

2 Галосны на месцы *«о»* ў першым складзе перад націскам у окаючых гаворках

3 Галосны на месцы *«а»* ў першым складзе перад націскам у окаючых гаворках

4 Тыпы вакалізму першага складу перад націскам пасля мяккіх зычных.

5 Галосны на месцы *«е»* ў першым складзе перад націскам у гаворках з поўным ці частковым адрозніваннем галосных няверхняга пад'ёму

6 Галосны на месцы *«ě»* ў першым складзе перад націскам у гаворках з поўным ці частковым адрозніваннем галосных няверхняга пад'ёму

7 Галосны на месцы *«'а»* ў першым складзе перад націскам у гаворках з поўным ці частковым адрозніваннем галосных няверхняга пад'ёму

8 Галосны на месцы *«о»* ў другім складзе перад націскам пасля цвёрдых зычных

9 Галосны на месцы *«о»* ў другім складзе перад націскам у суседстве з зычнымі губнымі, заднеязычнымі і [*л*] або галосным [*у*] ў наступным складзе

10 Галосны на месцы *«е»* ў другім складзе перад націскам у прыстаўцы *пера-*

11 Галосны на месцы *«е»* ў трэцім складзе перад націскам

12 Галосны на месцы *«о»* пасля цвёрдых зычных у паслянаціскным адкрытым неканцавым складзе

13 Галосны на месцы *«о»* пасля цвёрдых зычных у паслянаціскным канцавым закрытым складзе ў аснове слова

14 Галосны на месцы *«о»* пасля цвёрдых зычных у канцавым адкрытым складзе

15 Галосны на месцы *«е»* (з *«е»* і *«ě»*) у паслянаціскным неканцавым адкрытым складзе

16 Галосны на месцы *«е»* ў паслянаціскным закрытым канцавым складзе ў аснове слова

17 Галосны на месцы *«е»* ў канцавым адкрытым складзе ў форме назоўна-вінавальнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў ніякага роду з мяккай асновай

18 Ненаціскны галосны на месцы *«ě»* ў канчатках меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў

19 Галосны на месцы *«'а»* ў паслянаціскным закрытым складзе ў аснове слова

20 Галосны на месцы *« а»* ў паслянаціскным закрытым складзе ў форме давальнага склону множнага ліку назоўнікаў з мяккай асновай

21 Галосны на месцы *«у»* ў слове *субота*

22 Галосны на месцы *«ы»* ў першым складзе перад націскам у пазіцыі каля губных зычных

23 Галосны на месцы *«ы»* ў форме дзеяслова *была*

24 Галосны на месцы *«ы»* ў ненаціскным канцавым адкрытым складзе пасля губных зычных

25 Дзеясловы з суфіксам *-ва-* без папярэдняга галоснага або з тым ці іншым папярэднім галосным *(-ва-, -ыва-, -ъва-, -ава-, -ува-, -ова-)*

26 Вымаўленне слова *аржаны*

27 Вымаўленне слова *ільняны*

28 Галосны на месцы націскнога *«а»* ў пазіцыі перад [*ў*]

29 Вымаўленне слова *авёс*

30 Вымаўленне слова *мёд*

31 Вымаўленне слова *бёрда*

32 Вымаўленне слова *памерла*

33 Вымаўленне слова *далёка*

34 Галосны на месцы этымалагічнага *«ě»* ў націскным складзе

35 Галосны на месцы этымалагічнага *«о»* ў закрытым націскным складзе

36 Націскны галосны пасля шыпячых у інфінітыве і формах прошлага часу дзеясловаў тыпу *маўчаць, дрыжаць, крычаць*

37 Вымаўленне займенніка *мы*

38 Вымаўленне займенніка *вы*

39 Націскны галосны на месцы *«ы»* пасля губных зычных у корані слова

40 Вымаўленне слова *быў*

41 Націскны галосны на месцы *«ы»* пасля губных зычных у канчатку назоўнікаў мужчынскага роду назоўнага склону множнага ліку

42 Неадрозніванне і адрозніванне цвёрдасці- мяккасці [*р*]

43 Вымаўленне суфікса *-ічк-* у назоўніках жаночага роду на *-а*

44 Вымаўленне слова *фасоля*

45 Неадрозніванне і адрозніванне глухіх-звонкіх зычных у канцы слова

46 Неадрозніванне і адрозніванне глухіх-звонкіх зычных перад глухімі зычнымі

47 Наяўнасць ці адсутнасць пратэтычных [*в*], [γ], [*h*] перад пачатковымі націскнымі [*о*], [*у*]

48 Вымаўленне слова *вуліца*

49 Якасць пачатковага зычнага ва ўказальных займенніках *гэты, гэны* і вытворных ад іх словах

50 Зычныя на месцы мяккіх губных *«б», «п», «в»* у пазіцыі перад *«а»*

51 Зычныя на месцы мяккага губнога *«м»* у пазіцыі перад *«а»*

52 Наяўнасць мяккіх ці цвёрдых губных [*б*], [*п*], [*м*], [*в*] у пазіцыі перад *«и»*

53 Наяўнасць мяккіх ці цвёрдых губных [*б*], [*п*], [*м*], [*в*] у пазіцыі перад *«е»*

54 Вымаўленне зычнага [*с*] у слове *сэрца*

55 Наяўнасць мяккіх ці цвёрдых [*з*], [*с*] у пазіцыі перад *«е», «и»*

56 Наяўнасць мяккіх ці цвёрдых [*д*], [*т*] (мяккіх [*дз'*], [*ц'*] або [*д'*], [*т'*] ці цвёрдых [*д*], [*т*]) у пазіцыі перад *«е», «и»*

57 Наяўнасць мяккіх ці цвёрдых [*д*], [*т*] (мяккіх [*дз'*], [*ц'*] або [*д'*], [*т'*] ці цвёрдых [*д*], [*т*]) у пазіцыі перад націскным галосным, які адпавядае этымалагічнаму *«ě»*

58 Вымаўленне зычнага [*с*] у словах *рускі, па-руску*

59 Спалучэнне [*с'ц'*] у канцы слова

60 Спалучэнне [*дн*]

61 Спалучэнне [*чн*] ці [*шн*] у слове *малочны*

62 Спалучэнне [*чн*] ці [*шн*] у слове *ручнік*

63 Вымаўленне слова *што*

64 Зычныя на месцы старога спалучэння *«ньj»*

65 Формы давальнага і меснага склонаў адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду з асновай на [*г*], [*х*]

66 Форма меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду з асновай на [*к*]

67 Націскныя канчаткі давальнага і меснага склонаў адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду на *-а* з цвёрдай асновай

68 Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду на *-а* з асновай на [*ж*], [*ч*], [*ш*]

69 Націскны канчатак творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду на *-а* з асновай на цвёрды зычны

70 Націскны канчатак творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду на *-а* з асновай на мяккі і зацвярдзелы зычны

71 Ненаціскны канчатак творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду на *-а* з цвёрдай асновай і яго вымаўленне

72 Ненаціскны канчатак творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду на *-а* з мяккай асновай і яго вымаўленне

73 Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку адушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з асновай на [*к*]

74 Форма меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду з асновай на [*г*]

75 Форма меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў *кажух, катух*

76 Канчатак меснага склону адзіночнага ліку назоўніка *двор*

77 Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку неадушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з зацвярдзелай асновай

78 Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку неадушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з мяккай асновай

79 Ненаціскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку адушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з цвёрдай асновай

80 Форма назоўнага склону адзіночнага ліку назоўніка *мыш*

81 Форма назоўнага склону адзіночнага ліку назоўніка *гусь*

82 Форма творнага склону адзіночнага ліку назоўніка *гусь*

83 Форма творнага склону адзіночнага ліку назоўніка *мыш*

84 Форма назоўнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот

85 Форма назоўнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў са старым коранем *дѣт-*

86 Форма роднага склону адзіночнага ліку назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот тыпу *цяля (цялё)*

87 Форма творнага склону адзіночнага ліку назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот тыпу *цяля (цялё)*

88 Форма меснага склону адзіночнага ліку назоўнікаў, якія абазначаюць маладых істот тыпу *цяля (цялё)*

89 Форма назоўнага склону адзіночнага ліку слова *маці* або наяўнасць адпаведнага яму слова *матка*

90 Форма назоўнага склону адзіночнага ліку слова *свякроў* або адпаведных яму слоў з тым жа коранем

91 Формы назоўнага і роднага склонаў адзіночнага ліку назоўнікаў *бацька, дзядзька*

92 Форма творнага склону адзіночнага ліку назоўніка *старшыня*

93 Клічная форма назоўнікаў мужчынскага роду

94 Клічная форма назоўнікаў жаночага роду

95 Націскны канчатак назоўнага склону множнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду з цвёрдай асновай

96 Націскны канчатак назоўнага склону множнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду з мяккай і зацвярдзелай асновай

97 Ненаціскны канчатак назоўнага склону множнага ліку назоўнікаў ніякага роду

98 Форма назоўнага склону множнага ліку назоўніка *балота*

99 Форма назоўнага склону множнага ліку назоўнікаў жаночага роду з асновай на [*к*]

100 Форма роднага склону множнага ліку назоўніка *дзень*

101 Форма роднага склону множнага ліку назоўнікаў жаночага роду з цвёрдай асновай

102 Форма роднага склону множнага ліку назоўніка *поле*

103 Націскны канчатак давальнага склону множнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду з цвёрдай і зацвярдзелай асновай

104 Двухскладовы і аднаскладовы канчатак творнага склону множнага ліку назоўнікаў

105 Націскны канчатак меснага склону множнага ліку назоўнікаў мужчынскага роду з асновай на цвёрды і зацвярдзелы зычны

106 Форма меснага склону множнага ліку назоўнікаў *людзі, грудзі, сані, госці, лапці, сені*

107 Утварэнне і род назоўніка *яблык—яблыка*

108 Утварэнне назоўнікаў з коранем *бров-*

109 Утварэнне і род назоўніка *пасаг—пасага*

110 Націскны канчатак назоўнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў мужчынскага роду

111 Ненаціскны канчатак назоўнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў мужчынскага роду

112 Націскны канчатак назоўнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду

113 Ненаціскны канчатак назоўнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду

114 Націскны канчатак назоўнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў ніякага роду

115 Ненаціскны канчатак назоўнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў ніякага роду

116 Пашырэнне форм з [*'о*] ў ненаціскных канчатках ускосных склонаў адзіночнага ліку прыметнікаў з асновай на мяккі зычны

117 Націскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку прыметнікаў мужчынскага і ніякага роду

118 Ненаціскны канчатак меснага склону адзіночнага ліку прыметнікаў мужчынскага і ніякага роду

119 Націскны канчатак роднага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду

120 Ненаціскны канчатак роднага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду

121 Націскны канчатак давальнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду

122 Ненаціскны канчатак давальнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду

123 Націскны канчатак вінавальнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду

124 Ненаціскны канчатак вінавальнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду

125 Націскны канчатак творнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду

126 Ненаціскны канчатак творнага склону адзіночнага ліку прыметнікаў жаночага роду

127 Націскны канчатак назоўнага склону множнага ліку прыметнікаў

128 Ненаціскны канчатак назоўнага склону множнага ліку прыметнікаў

129 Націскны канчатак творнага склону множнага ліку прыметнікаў

130 Пашырэнне форм вышэйшай ступені прыметнікаў з суфіксамі *-ш-* і *-эй*

131 Форма вышэйшай ступені прыметніка *тонкі*

132 Форма творнага склону адзіночнага ліку ўказальна-асабовага займенніка жаночага роду 3-яй асобы

133 Указальна-асабовы займеннік 3-яй асобы з пратэтычным [*j*] або [*в*]

134 Форма назоўнага склону адзіночнага ліку мужчынскага роду ўказальнага займенніка *той*

135 Форма роднага склону адзіночнага ліку жаночага роду ўказальнага займенніка *тая*

136 Форма давальнага склону адзіночнага ліку жаночага роду ўказальнага займенніка *тая*

137 Форма творнага склону адзіночнага ліку жаночага роду ўказальнага займенніка *тая*

138 Форма назоўнага склону множнага ліку ўказальнага займенніка *той*

139 Форма роднага склону адзіночнага ліку мужчынскага і ніякага роду прыналежных займеннікаў *мой, твой, свой*

140 Форма роднага склону адзіночнага ліку жаночага роду прыналежных займеннікаў *мой, твой, свой*

141 Форма назоўнага склону множнага ліку азначальнага займенніка *увесь*

142 Аднаскладовыя і двухскладовыя склонавыя канчаткі займеннікаў *наш, ваш*

143 Аснова роднага і давальнага склонаў лічэбніка *два*

144 Аснова творнага склону лічэбніка *два*

145 Канчатак творнага склону лічэбніка *два*

146 Форма творнага склону лічэбніка *тры*

147 Пашырэнне лічэбнікаў тыпу *паўтраця, паўпята, паўшаста, паўсяма*

148 Форма 3-яй асобы адзіночнага ліку дзеясловаў I спражэння з націскам на канчатку

149 Форма 3-яй асобы адзіночнага ліку дзеясловаў I спражэння з націскам на аснове

150 Зычны асновы і націскны галосны ў 1-ай асобе множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў I спражэння

151 Галосны на месцы тэматычнага *«е»* ў ненаціскным канчатку 1-ай асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў I спражэння

152 Месца націску і націскны галосны ў канчатку 2-ой асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў I спражэння

153 Форма 3-яй асобы адзіночнага ліку дзеясловаў II спражэння з націскам на аснове

154 Форма 1-ай асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў II спражэння

155 Націскны галосны ў канчатку 2-ой асобы множнага ліку цяперашняга часу дзеясловаў II спражэння

156 Цвёрды і мяккі зычны і ненаціскны галосны ў канчатку 3-яй асобы множнага ліку дзеясловаў I спражэння

157 Галосны ў ненаціскным канчатку 3-яй асобы множнага ліку дзеясловаў II спражэння

158 Зычны асновы дзеясловаў на заднеязычны ў парадыгме цяперашняга часу

159 Зычны асновы дзеясловаў I спражэння на губны ў парадыгме цяперашняга часу

160 Зычны асновы дзеясловаў II спражэння на губны ў парадыгме цяперашняга часу

161 Форма 1-ай асобы множнага ліку цяперашняга часу нетэматычных дзеясловаў

162 Форма 3-яй асобы множнага ліку нетэматычнага дзеяслова *есці*

163 Варыянты дапаможнага слова *ёсць*

164 Варыянты галоснага ў зваротнай часціцы дзеясловаў

165 Цвёрдасць і мяккасць [*с*] зваротнай часціцы ў розных дзеяслоўных формах

166 Утварэнне будучага складанага часу

167 Націскны галосны ў канчатку 1-ай асобы множнага ліку загаднага ладу дзеясловаў I спражэння

168 Націскны галосны ў канчатку 1-ай асобы множнага ліку загаднага ладу дзеясловаў II спражэння

169 Форма 1-ай асобы множнага ліку загаднага ладу

170 Форма 2-ой асобы множнага ліку загаднага ладу дзеясловаў I спражэння

171 Форма 2-ой асобы множнага ліку загаднага ладу дзеясловаў *піць, ліць, віць, біць*

172 Форма 2-ой асобы множнага ліку загаднага ладу дзеясловаў II спражэння

173 Форма інфінітыва дзеясловаў з асновай на галосны

174 Форма інфінітыва дзеясловаў з нерухомым націскам на аснове тыпу *сесці*

175 Форма інфінітыва дзеясловаў тыпу *несці* і месца націску ў ёй

176 Форма інфінітыва дзеяслова *ісці*

177 Форма інфінітыва дзеяслова *пасвіць*

178 Форма інфінітыва дзеясловаў з асновай на [*г*]

179 Форма інфінітыва дзеясловаў з асновай на [*к*]

180 Утварэнне дзеепрыметнікаў залежнага стану прошлага часу ад дзеясловаў *замкнуць, замыкаць*

181 Утварэнне дзеепрыслоўяў цяперашняга часу ад дзеясловаў II спражэння

182 Утварэнне адноснага прыметніка ад слова *карова*

183 Утварэнне адноснага прыметніка ад слова *свіння*

184 Утварэнне адноснага прыметніка ад слова *гусь*

185 Утварэнне адноснага прыметніка ад слова *кура (курыца)*

186 Ужыванне ўказальнага займенніка *гэны*

187 Ужыванне займеннікаў *ягоны, ейны, іхны (іхні)*

188 Месца націску ў слове *вярба*

189 Месца націску ў слове *вугал*

190 Месца націску ў слове *вугаль*

191 Месца націску ў слове *загадка*

192 Месца націску ў слове *жніво*

193 Месца націску ў слове *засек*

194 Месца націску ў слове *рошчына*

195 Месца націску ў вінавальным склоне адзіночнага ліку назоўнікаў жаночага роду з асновай на *-а*

196 Месца націску ў слове *арэхі*

197 Месца націску ў слове *тоўсты*

198 Месца націску ў слове *малы*

199 Месца націску ў слове *просты*

200 Месца націску ў слове *відна*

201 Месца націску ў слове *весела*

202 Месца націску ў слове *холадна*

203 Месца націску ў форме прошлага часу жаночага роду дзеясловаў *несці, везці*

204 Зычны асновы і месца націску ў 1-ай асобе адзіночнага ліку прыставачных дзеясловаў II спражэння *прыходзіць, прыводзіць, прыносіць*

205 Ужыванне дзеепрыслоўяў прошлага часу ў ролі выказнікаў

206 Форма назоўнікаў ніякага роду ў спалучэнні з лічэбнікамі *два, дзве, тры, чатыры*

207 Форма назоўнікаў жаночага роду ў спалучэнні з лічэбнікамі *дзве, тры, чатыры*

208 Канструкцыя дзеяслоўнай формы *было* ў спалучэнні з колькаснымі лічэбнікамі і адушаўлёнымі назоўнікамі

209 Форма вінавальнага склону множнага ліку адушаўлёных назоўнікаў жаночага роду, якія абазначаюць жывёл

210 Форма вінавальнага склону множнага ліку адушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду, якія абазначаюць жывёл

211 Ужыванне роднага або вінавальнага склону неадушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду ў спалучэннях тыпу *знайшоў грыба — знайшоў грыб*

212 Спалучэнне дзеяслова *вучыцца* з ускоснымі склонамі назоўніка з прыназоўнікам або без прыназоўніка

213 Ужыванне прыназоўнікаў *па* з вінавальным склонам або *за* з творным склонам у спалучэнні з адушаўлёнымі назоўнікамі

214 Ужыванне ў значэнні мэты прыназоўнікаў *па* з вінавальным склонам або *за* з творным склонам у спалучэнні са словам *вада*

215 Ужыванне ў значэнні мэты прыназоўнікаў *у* і *па* з вінавальным склонам або *за* з творным склонам у спалучэнні са словамі *ягады, грыбы*

216 Ужыванне ў значэнні мэты прыназоўнікаў *у* і *па* з вінавальным склонам або *за* з творным склонам у спалучэнні са словам *дровы*

217 Канструкцыі з прыназоўнікам *да* ці *к*, якія абазначаюць накіраванасць дзеяння да асобы

218 Пашырэнне канструкцый тыпу *забылася пра яго, забылася аб яго, забылася аб ім*

219 Пашырэнне канструкцый тыпу *былі тае зімы, жалі гэтае пары*

220 Прыслоўе *ноччу* і яго адпаведнасці (з тым жа коранем)

221 Пашырэнне канструкцый з прыназоўнікамі *каля (кала, ля, для), паўз(выз, памыз)* і *край (кай)*

222 Пашырэнне канструкцый тыпу *ехаў на кані, на возе* і *ехаў канём, возам*

223 Пашырэнне канструкцый тыпу *ў мяне баліць галава* і *мне баліць галава*

224 Спалучэнне дзеяслова *смяяцца* з прыназоўнікамі *з, каля, над* і ўскоснымі склонамі назоўніка і асабовага займенніка

225 Канструкцыі з іменным выказнікам, выражаным формамі вышэйшай ступені прыметніка

226 Пашырэнне пытальных часціц *ці, чы*

227 Пашырэнне слоў *нада, трэба*

228 Назвы столі

229 Назвы гары

230 Назвы франтона

231 Назвы будынка для авечак

232 Назвы агароджанага месца для жывёлы ў полі ці ў лесе

233 Назвы будынка з печкай для сушкі снапоў

234 Назвы прыстасавання для сушкі снапоў, вікі, гароху і канюшыны

235 Назвы будынка, у якім складаюць снапы, салому

236 Назвы будынка, у якім складаюць сена

237 Пашырэнне слова *павець* і вытворных ад яго

238 Назвы пабудовы са сценамі для гаспадарчых прылад

239 Назвы будынкаў для захоўвання збожжа

240 Пашырэнне слоў *стопка, варыўня, каморка*

241 Пашырэнне слоў *студня, калодзезь (калодзеж, калодзец)*

242 Назвы сахі ў студні з жураўлём

243 Назвы вагі ў студні з жураўлём

244 Назвы вочапа ў студні з жураўлём

245 Назвы зруба студні

246 Назвы плота з жэрдак

247 Назвы вісячай калыскі

248 Назвы пасуды, якой чэрпаюць ваду з вядра

249 Назвы прыстасавання, на якім носяць вёдры

250 Назвы глінянай пасуды для малака

251 Назвы чапялы

252 Назвы праніка (прылады, якой пераць бялізну)

253 Назвы аброчнай торбы

254 Назвы прыстасавання, у якім носяць сена, салому

255 Назвы лемяша ў плузе

256 Назвы паліцы ў плузе

257 Назвы цапільна

258 Назвы часткі цэпа — біча

259 Назвы прывязкі, якой прымацоўваецца біч да цапільна

260 Назвы ручкі касы

261 Назвы кальца, якім замацоўваецца каса на касільне

262 Назвы касільна

263 Назвы клінка, якім замацоўваецца каса на касільне

264 Назвы мянташкі

265 Дзеясловы, якія абазначаюць працэс ворыва

266 Дзеясловы, якія абазначаюць працэс баранавання

267 Дзеясловы, якія абазначаюць працэс уборкі ільну

268 Назвы ўсходаў азімых

269 Агульныя назвы зжатага поля

270 Агульныя назвы зжатага поля, утвораныя ад кораня *рж-*

271 Назвы зжатага поля, на якім расло жыта

272 Назвы зжатага поля, на якім рос ячмень

273 Назвы зжатага поля, на якім рос авёс

274 Назвы скошанага лугу

275 Назвы абложнай зямлі

276 Назвы бручкі

277 Назвы бульбы

278 Назвы сцяблоў і лісця гароху

279 Назвы сцяблоў і лісця агуркоў

280 Назвы сцяблоў і лісця гарбузоў

281 Назвы сцяблоў і лісця бульбы

282 Назвы сцяблоў і лісця буракоў

283 Назвы плоскуняў

284 Назвы гною

285 Назвы раскладкі снапоў для малацьбы

286 Назвы малой укладкі снапоў у полі

287 Назвы падмосткаў пад стог

288 Пашырэнне слоў *стог, скірда, тарпа*

289 Назвы прадмета, якім умацоўваюць снапы або сена на возе

290 Назвы непакладанага быка

291 Назвы непакладанага кабана

292 Назвы пакладанага кабана

293 Агульныя назвы скаціны

294 Назвы пеўня

295 Назвы курыцы, якая водзіць куранят

296 Назвы куранят

297 Назвы качкі

298 Пашырэнне слоў *акацілася* і *ягнілася* (у адносінах да авечкі)

299 Дзеяслоў *ржэ* (аб кані) і яго адпаведнасці

300 Пашырэнне дзеясловаў *раве, рыкае* (аб карове)

301 Дзеяслоў *мяўкае* (аб кошцы) і яго адпаведнасці

302 Дзеяслоў *бляе* (аб авечцы) і яго адпаведнасці

303 Дзеяслоў *квакаюць* (аб жабах) і яго адпаведнасці

304 Падзыўныя словы для кароў

305 Падзыўныя словы для авечак

306 Падзыўныя словы для курэй

307 Падзыўныя словы для гусей

308 Назвы вавёркі

309 Назвы зязюлі

310 Пашырэнне слоў *каршун, шуляк, ястраб*

311 Назвы маланкі

312 Назвы вясёлкі

313 Пашырэнне слоў *хмара, туча*

314 Назвы каваля

315 Назвы паняцця 'калектыўная дапамога ў сельскагаспадарчай рабоце'

316 Пашырэнне слоў *спяваць, пець, пяяць*

317 Пашырэнне слоў *плакаць, галасіць, выць, прычытваць*

318 Назвы могілак

319 Пашырэнне слоў *хворы, бальны*

320 Словы са значэннем 'гаварыць'

321 Пашырэнне слоў *холадна, сцюдзёна, зімна*

322 Пашырэнне слоў *вельмі, дужа, надта (занадта)*

323 Словы са значэннем 'латаць'

324 Назвы латкі

325 Назвы абруса

326 Назвы верхніх мужчынскіх штаноў

327 Назвы рэменя для падпяразвання

328 Назвы сарочкі

329 Пашырэнне слоў *спадніца, андарак, юбка, саян* і інш.

330 Назвы фартуха

331 Назвы чапца

332 Назвы хусткі

333 Назвы шарсцяных вязаных рукавіц з адным пальцам

334 Пашырэнне слоў *гаспадар, хазяін (хадзяін, хаджаін)*

335 Назвы покуці

336 Назвы падлогі

337 Пашырэнне слова *ляда* і яго значэнне

338 Пашырэнне слоў *вяселле, свадзьба*

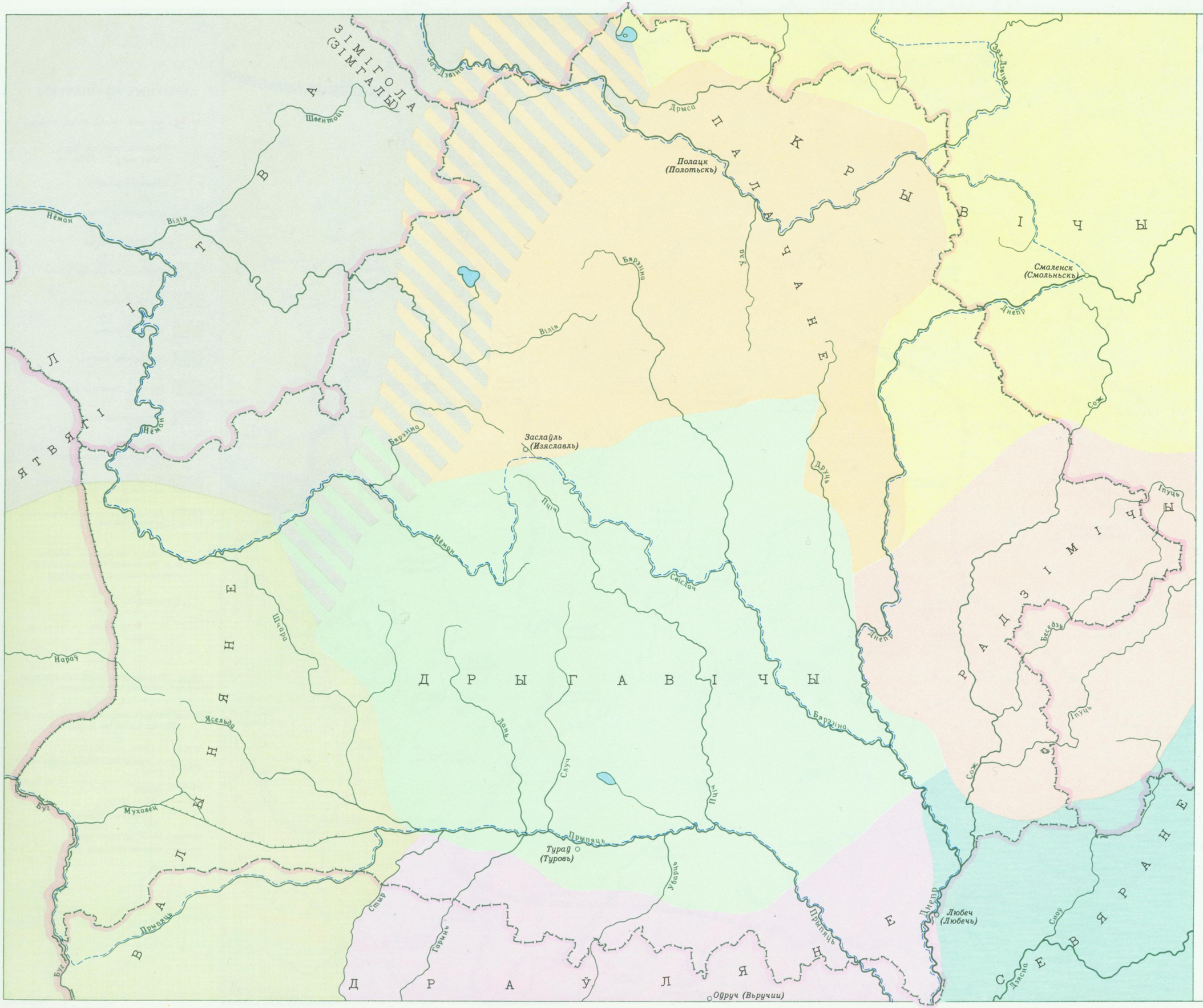

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

Усходнеславянскія плямёны

- Крывічы
- Полацкае адгаліненне крывічоў (палачане)
- Дрыгавічы
- Радзімічы
- Валыняне
- Драўляне
- Севяране
- Тэрыторыя, заселеная літоўскімі і прыбалтыйскімі плямёнамі
- Тэрыторыя са змешаным насельніцтвам з літоўскіх, прыбалтыйскіх і ўсходнеславянскіх плямён
- Важнейшыя населеныя пункты, якія ўпершыню ўпамінаюцца старажытнарускімі летапісамі ў IX і X ст ст.
- Водныя гандлёвыя шляхі

Сучасныя граніцы

- СССР
- саюзных рэспублік СССР

Маштаб 1:2 000 000

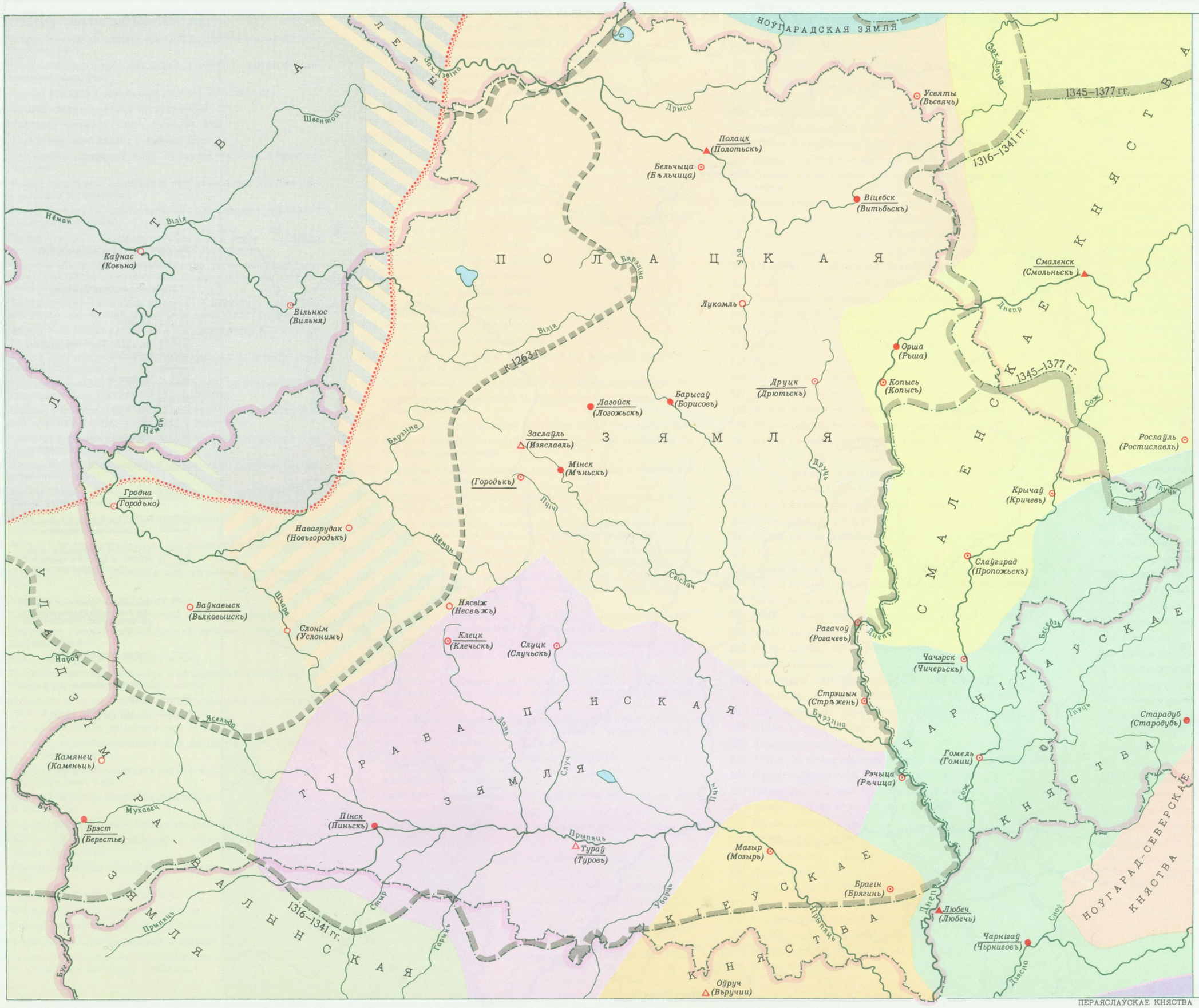

Маштаб 1:2 000 000

БЕЛАРУСЬ канца XV–сярэдзіны XVII ст ст.

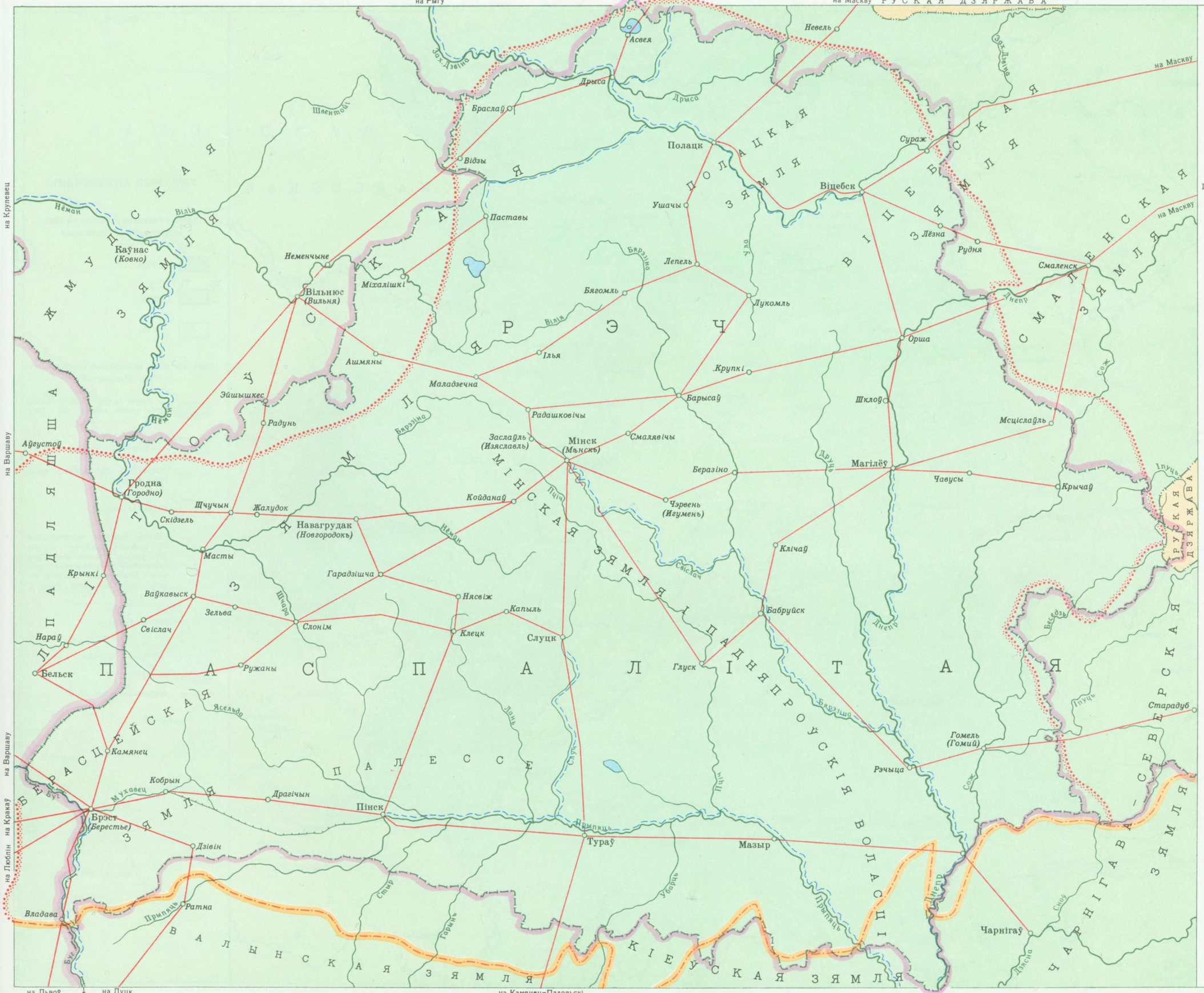

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

ПОЛАЦКАЯ ЗЯМЛЯ — Землі на тэрыторыі Беларусі і за яе межамі к канцу XV ст.

Прыкладныя граніцы Беларускіх зямель у складзе Рэчы Паспалітай к сярэдзіне XVII ст.

Паўночная граніца ўкраінскіх ваяводстваў у складзе Каралеўства Польскага

Граніцы Рэчы Паспалітай і Рускай дзяржавы к канцу 1648 г.

Мінск — Важнейшыя адміністрацыйныя і гандлёва-рамесныя цэнтры

Гомель — Іншыя населеныя пункты

Найбольш важныя гандлёвыя шляхі

сухапутныя

водныя

Сучасныя граніцы

СССР

саюзных рэспублік СССР

Тэрыторыя Беларусі з канца XIII ст. да 1569 г. уваходзіла ў склад Вялікага княства Літоўскага, з 1569 г. па ўмовах Люблінскай уніі была ўключана ў склад Рэчы Паспалітай

Маштаб 1:2000000

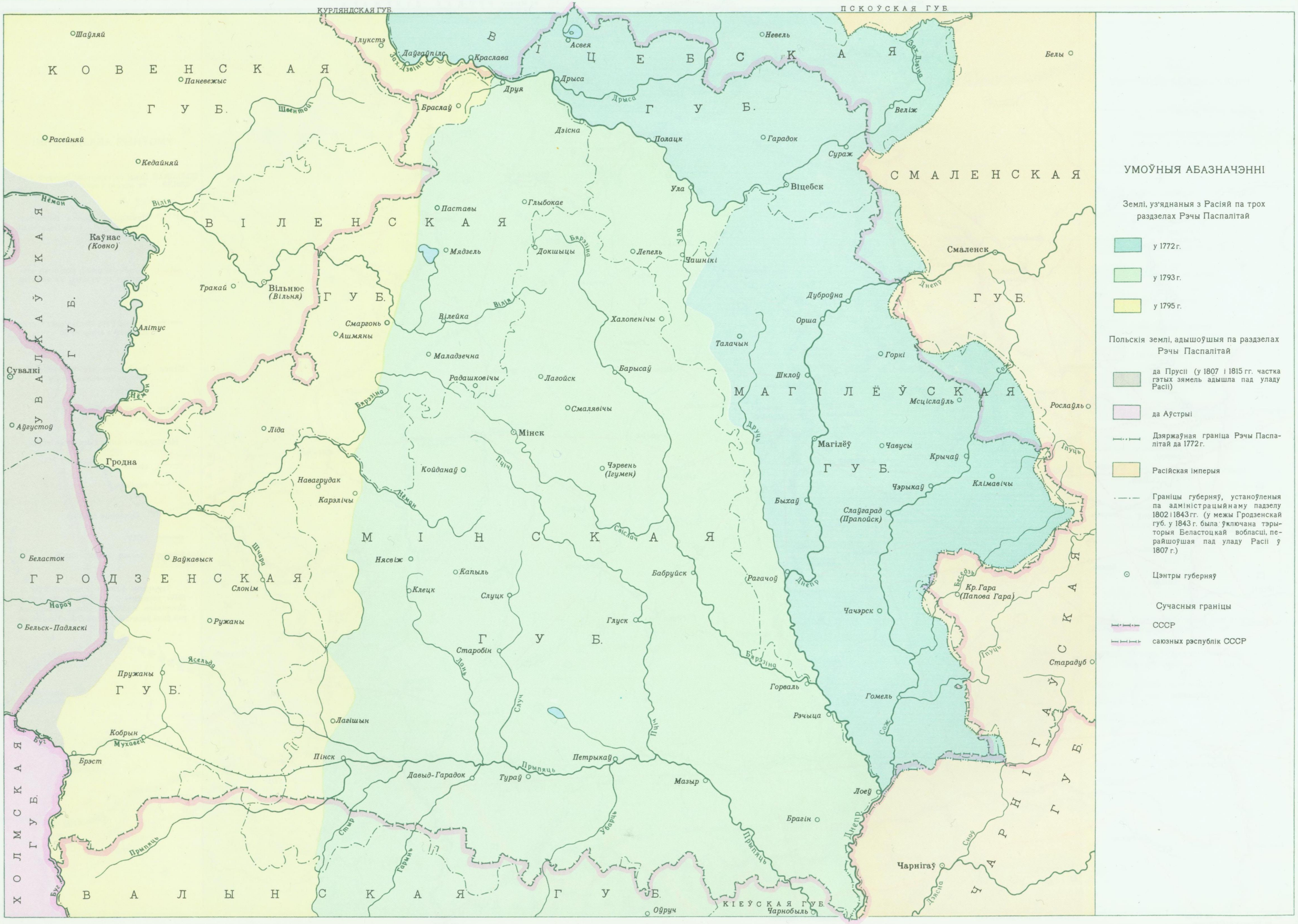

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

Землі, уз'яднаныя з Расіяй па трох раздзелах Рэчы Паспалітай

- у 1772 г.
- у 1793 г.
- у 1795 г.

Польскія землі, адышоўшыя па раздзелах Рэчы Паспалітай

- да Прусіі (у 1807 і 1815 гг. частка гэтых зямель адышла пад уладу Расіі)
- да Аўстрыі
- Дзяржаўная граніца Рэчы Паспалітай да 1772 г.
- Расійская імперыя
- Граніцы губерняў, устаноўленыя па адміністрацыйнаму падзелу 1802 і 1843 гг. (у межы Гродзенскай губ. у 1843 г. была ўключана тэрыторыя Беластоцкай вобласці, перайшоўшая пад уладу Расіі ў 1807 г.)
- Цэнтры губерняў

Сучасныя граніцы

- СССР
- саюзных рэспублік СССР

Маштаб 1:2000000

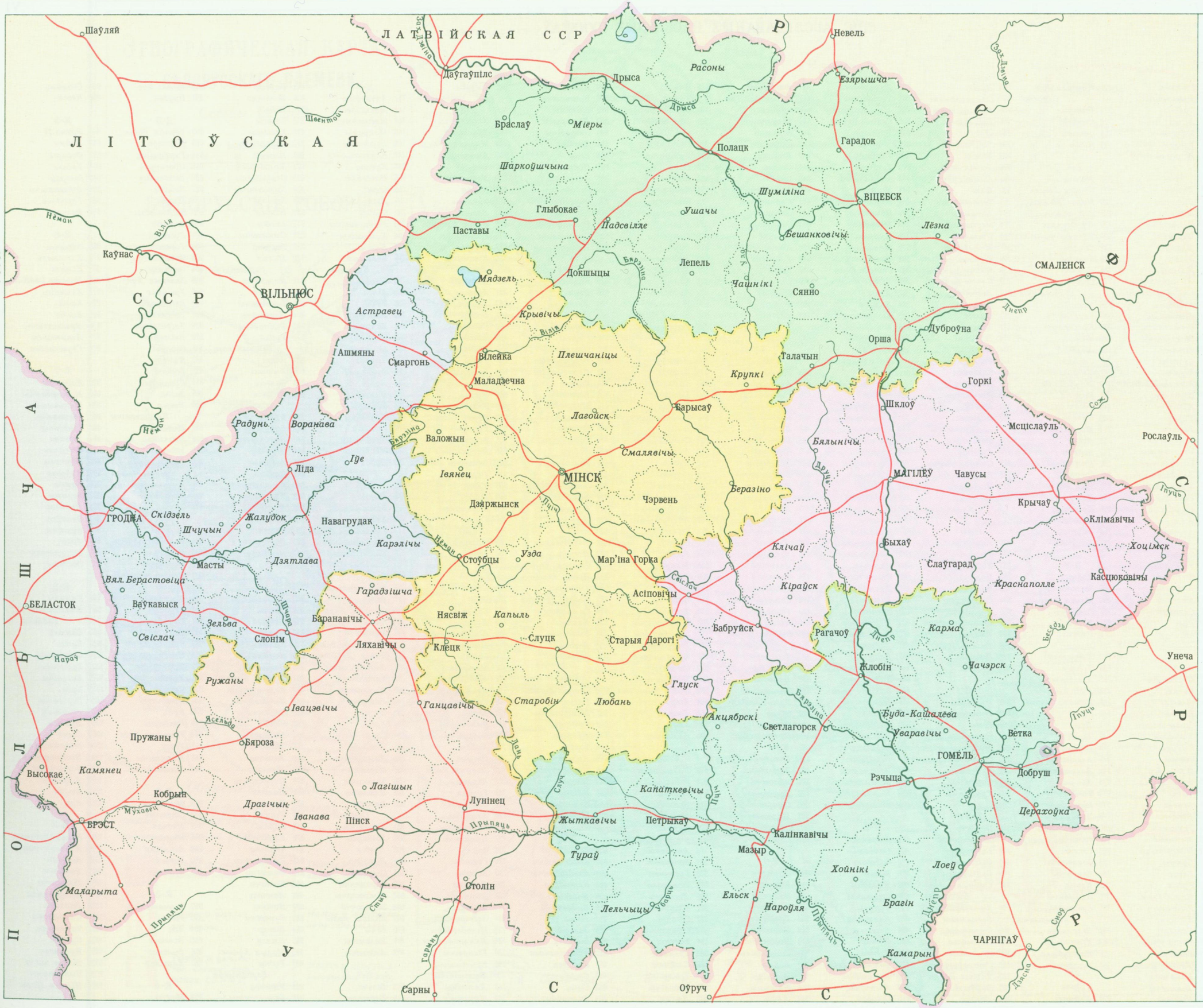

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

◎ МІНСК	Сталіцы саюзных рэспублік
⊙ ГРОДНА	Цэнтры абласцей
○ Лепель *Крупкі*	Цэнтры раёнаў
	Чыгункі

ГРАНІЦЫ

	Саюза ССР
	саюзных рэспублік СССР
	абласцей
	раёнаў

Маштаб 1:2 000 000

Адміністрацыйны падзел на 1.1.1962 г.

СПІС АБСЛЕДАВАНЫХ НАСЕЛЕНЫХ ПУНКТАЎ

А-6

1 *Нарушова*

А-7

2 *Поціна*
3 *Залучча*
4 *Юхавічы*

Б-5

5 *Карасіна*
6 *Іланцы*
7 *Купчэлі*
8 *Вайнюнцы*
9 *Хвасты*
10 *Мілашкі*
11 *Ісаі*
12 *Дуброўкі*
13 *Казяны*
14 *Андроны*
15 *Русакі*
16 *Рынкяны*
17 *Оцкавічы*
18 *Загацце*
19 *Савічы*
20 *Радуты*

Б-6

21 *Вознава*
22 *Паўлюкі*
23 *Спрынды*
24 *Лукшы*
25 *Баранаўшчына*
26 *Трыбухі*
27 *Павяці*
28 *Барсукі*
29 *Барсукі*
30 *Мураж*
31 *Перабродцзе*
32 *Казлы*
33 *Марозаўшчына*
34 *Голубаўшчына*
35 *Мілейкі*
36 *Більдзюгі*
37 *Рыгораўшчына*
38 *Кукаўка*
39 *Кушталі*
40 *Пялікі*
41 *Путрыніца*
42 *Белькі*
43 *Залессе*
44 *Лазічы*
45 *Гваздова*
46 *Рудая*
47 *Круткі*
48 *Лаўцы*
49 *Зашчэслі*
50 *Даравое*
51 *Груздава*

Б-7

52 *Петракова*
53 *Зайцава*
54 *Маскалёнкі*
55 *Якубова*
56 *Забулдычына*
57 *Бажкі*
58 *Янкавічы*
59 *Калюціна*
60 *Латышова*
61 *Шчаперня*
62 *Стайкі*
63 *Арцейкавічы*
64 *Владычына*
65 *Навінцы*
66 *Кушлікі*
67 *Гэндзікі*
68 *Казлоўцы*
69 *Метлы*
70 *Паметнікі*
71 *Шчарбіцкія*
72 *Гараўцы*
73 *Вішнева*
74 *Мяжно*
75 *Саланевічы*
76 *Шчалкуны*
77 *Кульгаі*
78 *Лабуноўшчына*
79 *Слабодка*
80 *Зерчанічы*
81 *Сарочына*
82 *Цінаўка*
83 *Слабада*
84 *Гарадзец*
85 *Весніцк*
86 *Задоры*
87 *Ворань*

Б-8

88 *Галубово*
89 *Гальніца*
90 *Бярозаўка*
91 *Гвазды*
92 *Чухіліна*
93 *Мехавое*
94 *Арлея*
95 *Казімірова*
96 *Якушонкі*
97 *Іванаўка*
98 *Сасно*
99 *Казяны*
100 *Верамеева*
101 *Зарачанне*
102 *Канчаны*
103 *Запалянка*
104 *Залессе*
105 *Ласвіцкія*
106 *Бялянкі*
107 *Шыліна*
108 *Залессе*
109 *Нікалаева*
110 *Фролкавічы*
111 *Увалокі*
112 *Дзягілёва*
113 *Дворышча*
114 *Сокарава*
115 *Сіняны*
116 *Дубраўкі*
117 *Клешчына*

Б-9

118 *Марчанкі*
119 *Баннікі*
120 *Гаруны*
121 *Навасёлкі*
122 *Лапушніцы*
123 *Казловічы*
124 *Сапраны*
125 *Стайкі*
126 *Баркова*
127 *Курына*
128 *Задуброўе*
129 *Астрэйкава*
130 *Глоданкі*
131 *Яроміна*
132 *Шэркіна*
133 *Паўлючонкі*
134 *Ноў*
135 *Зазыбы*

В-3

136 *Чыжуны*
137 *Мяжанцы*

В-4

138 *Кемялішкі*
139 *Дубнікі*
140 *Дрэвенікі*
141 *Лоша*
142 *Слабодка*
143 *Буняны*
144 *Свілы*
145 *Паліцкішкі*
146 *Утканы*
147 *Рамашканцы*
148 *Трабы*
149 *Асава*
150 *Макуці*
151 *Тракелі*
152 *Рацкуны*

В-5

153 *Дамуці*
154 *Папоўцы*
155 *Мацясы*
156 *Клюшчаны*
157 *Нарэйшы*
158 *Жукойні*
159 *Засвір*
160 *Пронькі*
161 *Азаркі-Пудавінка*
162 *Маркуны*
163 *Хведзевічы*
164 *Ністанішкі*
165 *Бабраўнікі*
166 *Вішнева*
167 *Слабада*
168 *Журыхі*
169 *Абрамаўшчына*
170 *Дзевятні*
171 *Кавалі*
172 *Нароч*
173 *Анкуды*
174 *Міцкавічы*
175 *Несцяняты*
176 *Ілішчавічы*
177 *Заскавічы*
178 *Маставілішкі*
179 *Сакавічы*
180 *Вярэбушкі*
181 *Лоск*
182 *Хажова*
183 *Драглеўцы*
184 *Селішчы*
185 *Узбалаць*
186 *Хойхлава*
187 *Адамава*
188 *Магенцы*
189 *Саланай*
190 *Рум*

В-6

191 *Слабада*
192 *Порплішча*
193 *Сценкі*
194 *Дзягілі*
195 *Баяры*
196 *Станіслаўцы*
197 *Атрубак*
198 *Пузыры*
199 *Сваткі*
200 *П'яны Лес*
201 *Ваўкалатка*
202 *Чысці*
203 *Асавец*
204 *Красная*
205 *Ракшыцы*
206 *Малмыгі*
207 *Мятлічыцы*
208 *Суднікі*
209 *Белая*
210 *Рудня*
211 *Новая Гута*
212 *Рогавічы*
213 *Казыры*
214 *Стайкі*
215 *Карпавічы*
216 *Бясяды*
217 *Уланаўшчына*
218 *Валодзькі*
219 *Лысавічы*
220 *Падонкі*
221 *Прудняянская Слабада*
222 *Паперня*
223 *Слабада*
224 *Сёмкаў Гарадок*
225 *Курганы*

В-7

226 *Матырына*
227 *Стары Лепель*
228 *Малае Жэжліна*
229 *Зацяклясце*
230 *Пустаселле*
231 *Гарачэвічы*
232 *Свядзіца*
233 *Чарніца*
234 *Рожна*
235 *Старыя Валосавічы*
236 *Замошша*
237 *Гарэлае*
238 *Красналукі*
239 *Уборак*
240 *Жортай*
241 *Слабада*
242 *Пагарэлае*
243 *Мачулішчы*
244 *Камена*
245 *Рагатка*
246 *Пупелічы*
247 *Жыцькава*
248 *Клён*
249 *Бытча*
250 *Паграбішча*
251 *Стайкі*
252 *Бабі Лес*
253 *Струпень*
254 *Дроздзіна*
255 *Яловіца*
256 *Лаўніца*
257 *Устроны*

В-8

258 *Ходцы*
259 *Застадолле*
260 *Малая Вядрэнь*
261 *Савінічы*
262 *Канева*
263 *Цяпіна*
264 *Лазукі*
265 *Латыгала*
266 *Забор'е*
267 *Алексенічы*
268 *Лукомль*
269 *Цотава*
270 *Расна*
271 *Лазы*
272 *Чаряя*
273 *Няклюдава*
274 *Алёнавічы*
275 *Дакучын*
276 *Абчуга*
277 *Узгоі*
278 *Ігрушка*
279 *Худаўцы*
280 *Варанцэвічы*
281 *Таласкаўшчына*
282 *Славені*
283 *Сакалавічы*
284 *Скураты*
285 *Круча*
286 *Альшанікі*
287 *Старыя Дзянісавічы*
288 *Зелянкова*
289 *Ухвала*
290 *Царковішча*
291 *Заазер'е*

В-9

292 *Лядзінкі*
293 *Пушкі*
294 *Старабабылле*
295 *Кучыншчына*
296 *Барсеева*
297 *Луг*
298 *Бабінавічы*
299 *Казакі*
300 *Рамальдава*
301 *Шэмітаўка*
302 *Шэкі*
303 *Чапеліна*
304 *Карумны*
305 *Мардашэвічы*
306 *Цюльпін*
307 *Машкова*
308 *Кудаева*
309 *Ерамееўшчына*
310 *Слатаўшчына*
311 *Задроўе*
312 *Дабрынь*
313 *Пуглялі*
314 *Тарчылава*
315 *Засценкі*
316 *Маслакі*
317 *Рэкта*
318 *Слабодка*
319 *Каменка*
320 *Галышана*
321 *Любіж*
322 *Вялікія Аўчыніны*
323 *Фашчаўка*
324 *Рудзіцы*
325 *Старая Водва*
326 *Нічыпаравічы*
327 *Навасёлкі*
328 *Вялікае Шчокатава*

В-10

329 *Аляксейкі*
330 *Чашнікі*
331 *Ходараўка*
332 *Паляшыцы*
333 *Валынцава*
334 *Студзянец*
335 *Несцерава*
336 *Старакожаўка*
337 *Ржавец*
338 *Галалобаўка*
339 *Пацкава*
340 *Янаўка*

Г-2

341 *Прывалкі*
342 *Радзівілкі*
343 *Гожа*
344 *Скрыннікі*
345 *Малахавічы*
346 *Саломінка*
347 *Алекшыцы*
348 *Карпаўцы*
349 *Грыцавічы*

Г-3

350 *Парэчча*
351 *Першамайск*
352 *Курчаўцы*
353 *Філевічы*
354 *Бакшты*
355 *Старыя Васілішкі*
356 *Кірпічоўшчына*
357 *Верцялішкі*
358 *Стральцы*
359 *Царкоўцы*
360 *Жыдомля*
361 *Стараўшчына*
362 *Вялікія Баяры*
363 *Вярбілкі*
364 *Лагады*
365 *Дарашэвічы*
366 *Русінаўцы*
367 *Мяшэтнікі*
368 *Сухая Даліна*
369 *Крупава*
370 *Заполле*
371 *Гострай*
372 *Тупічане*
373 *Малькавічы*
374 *Маскалі*
375 *Плебанаўцы*
376 *Пацавічы*
377 *Мілявічы*
378 *Цярэшкі*
379 *Мачуліна*
380 *Дзевяткаўцы*
381 *Старое Сяло*
382 *Грыцкевічы*
383 *Дзякі*
384 *Янышы*
385 *Есенавіца*
386 *Міжэрычы*
387 *Палонка*
388 *Вялікая Кракотка*

Г-4

389 *Крупа*
390 *Кір'янаўцы*
391 *Агароднікі*
392 *Рулевічы*
393 *Ляхавічы*
394 *Альхоўка*
395 *Більтаўцы*
396 *Дзяляціцы*
397 *Леснікі*
398 *Бярозаўка*
399 *Трасцянка*
400 *Сіманы*
401 *Асмолава*
402 *Гарадзечна*
403 *Нагародавічы*
404 *Ахонава*
405 *Сянежыцы*
406 *Дзямянаўцы*
407 *Зарой*
408 *Хвіневічы*
409 *Міратычы*
410 *Руда-Яварская*
411 *Дварэц*
412 *Явар*
413 *Пачапава*
414 *Падвялікае*
415 *Вялікае Сяло*
416 *Іванкавічы*
417 *Перонім*
418 *Кастровічы*
419 *Дубава*
420 *Свяцілавічы*
421 *Нагуевічы*
422 *Дзеткавічы*
423 *Мельканавічы*
424 *Малахоўцы*
425 *Шылавічы*

Г-5

426 *Бобравічы*
427 *Падневічы*
428 *Забераз*
429 *Вуглы*
430 *Янкоўцы*
431 *Старынкі*
432 *Чапунь*
433 *Кляціцва*
434 *Пруды*
435 *Літва*
436 *Купіск*
437 *Вялікае Сяло*
438 *Асташына*
439 *Дзераўное*
440 *Шчорсы*
441 *Антонава*
442 *Шашкоўшчына*
443 *Заполле*
444 *Засулле*
445 *Беражно*
446 *Кайшоўкі*
447 *Кожава*
448 *Стары Свержань*
449 *Савані*
450 *Мікалаеўшчына*
451 *Сярэмавічы*
452 *Астроўкі*
453 *Сейлавічы*
454 *Стайкі*
455 *Квачы*
456 *Грускава*
457 *Выня*
458 *Навасёлкі*
459 *Іванава*
460 *Руднае*
461 *Вялікае Падлессе*
462 *Цепра*

Г-6

463 *Захарычы*
464 *Аксакаўшчына*
465 *Глебкавічы*
466 *Закаблукі*
467 *Бальдзюкі*
468 *Дзяхань*
469 *Новы Двор*
470 *Палкава*
471 *Забалоцце*
472 *Лешніца*
473 *Касілавічы*
474 *Дабрынёва*
475 *Дукора*
476 *Вясёлы Вугал*
477 *Цеплень*
478 *Дудзічы*
479 *Азярычына*
480 *Целякова*
481 *Скрыль*
482 *Ракашыцы*
483 *Сяргеевічы*
484 *Гарэлец*
485 *Нізок*
486 *Пырашаўская Слабада*
487 *Хатляны*
488 *Веркалы*
489 *Парэчча*
490 *Вялешына*
491 *Буда-Грэская*
492 *Обчае*
493 *Пукава*
494 *Палікараўка*
495 *Жукі*
496 *Гольчыцы*
497 *Ванелевічы*
498 *Амговічы*
499 *Бокшыцы*
500 *Старцавічы*
501 *Мялешкі*
502 *Сорагі*
503 *Лешня*

Г-7

504 *Жукавец*
505 *Шабуні*
506 *Кляннік*
507 *Раванічы*
508 *Грабёнка*
509 *Паплавы*
510 *Новая Ніва*
511 *Багушэвічы*
512 *Волма*
513 *Ананічы*
514 *Якшыцы*
515 *Ляды*
516 *Ачыжа*
517 *Угалец*
518 *Стары Востраў*
519 *Зацітава Слабада*
520 *Пагарэлае*
521 *Вязаўніца*
522 *Сінча*
523 *Лапічы*
524 *Арэшкавічы*
525 *Шэйпічы*
526 *Мацеевічы*
527 *Новая Дражня*
528 *Замошша*
529 *Ясень*
530 *Майсеевічы*
531 *Дрочава*
532 *Карытнае*
533 *Падарэссе*
534 *Шапчыцы*
535 *Новыя Фалічы*
536 *Сымонавічы*

Г-8

537 *Нежкаў*
538 *Асавец*
539 *Карытніца*
540 *Кукарэва*
541 *Пагост*
542 *Вугальшчына*
543 *Іеліца*
544 *Семукачы*
545 *Дулебы*
546 *Дубна*
547 *Коўбча*
548 *Усакіна*
549 *Балонаў Сялец*
550 *Закупленне*
551 *Анатальеўка*
552 *Чычэвічы*
553 *Віркаў*
554 *Рубеж*
555 *Зеляніца*
556 *Чыгірынка*
557 *Орліна*
558 *Ахоцічы*
559 *Кострычы*
560 *Забуднянскія Хутары*
561 *Глубокавічы*
562 *Крушынаўка*
563 *Сычкава*
564 *Паўлавічы*
565 *Новая Дзярэўня*
566 *Атрошкавічы*
567 *Дварэц*
568 *Плёсы*
569 *Даманава*

Г-9

570 *Палыкавічы*
571 *Машанакі*
572 *Сухары*
573 *Пракшынічы*
574 *Халмы*
575 *Вялікія Бардзінічы*
576 *Амхінічы*
577 *Вендараж*
578 *Гуслянка*
579 *Шэперава*
580 *Дасавічы*
581 *Ісакава Буда*
582 *Стайкі*
583 *Сідаравічы*
584 *Барсукі*
585 *Гразівец*
586 *Следзюкі*
587 *Трылесіна*
588 *Рабавічы*
589 *Ямнае*
590 *Кульшычы*
591 *Ніканавічы*
592 *Шаламы*
593 *Камарычы*
594 *Бязуевічы*
595 *Дзедава*
596 *Вець*
597 *Ніжняя Тошчыца*
598 *Салабута*
599 *Задуб'е*
600 *Свержань*
601 *Ліцвінавічы*
602 *Рыскоў*
603 *Струкачоў*
604 *Лучын*

Г-10

605 *Кайшова*
606 *Дзедня*
607 *Лапаціна*
608 *Сялец*
609 *Забалоцце*
610 *Глупікі*
611 *Прылессе*
612 *Беражыстае*
613 *Первамайск*
614 *Сычык*
615 *Каменка*
616 *Шаровіўка*
617 *Паклады*
618 *Ціляшы*
619 *Зоры*
620 *Лобжа*
621 *Прыпечына*
622 *Чудзяны*
623 *Завад Віравая*
624 *Бакунавічы*
625 *Пільня*
626 *Жаліжжа*
627 *Негін*
628 *Калодзецкая*
629 *Ясенка*
630 *Старая Каменка*
631 *Новая Ельня*
632 *Гніліцы*
633 *Белая Дубрава*
634 *Самацэвічы*
635 *Кляпін*
636 *Выдранка*
637 *Вішанькі*
638 *Слабодка*

Г-11

639 *Стары Дзедзін*
640 *Гулькі*
641 *Мілаславічы*
642 *Гусарка*
643 *Арлоўка*
644 *Боркі*
645 *Ялавец*
646 *Пралетарскае*
647 *Мосін*
648 *Канічы*
649 *Батаева*
650 *Барэйкі*

Д-2

651 *Белая*
652 *Каленкавічы*
653 *Дзмітравічы*
654 *Бярозаўка*
655 *Войская*
656 *Падрэчаны*
657 *Расна*
658 *Залессе*
659 *Відомля*
660 *Астрамечава*
661 *Хмелева*
662 *Ставы*
663 *Сычы*
664 *Казловічы*
665 *Тэльмы*

Д-3

666 *Ліхасельцы*
667 *Хрустава*
668 *Манцякі*
669 *Дзежкаўцы*
670 *Баяры*
671 *Навасёлкі*
672 *Рудня*
673 *Куклічы*
674 *Ласосін*
675 *Вялікі Краснік*
676 *Смаляніца*
677 *Мокрае*
678 *Ківачына*
679 *Ялова*
680 *Дабучын*
681 *Асаўцы*
682 *Лукамір*
683 *Брады*
684 *Кабакі*
685 *Лінова*
686 *Сасноўка*
687 *Горск*
688 *Батарэя*
689 *Навасёлкі*
690 *Засімы*
691 *Тэўлі*
692 *Вярхі*
693 *Турная*
694 *Варатынічы*
695 *Якоўчыцы*
696 *Бальшыя Лепясы*
697 *Гарадзец*
698 *Уліца*
699 *Гірск*
700 *Стрыганец*
701 *Гурка*
702 *Добрае*
703 *Радванічы*
704 *Бельск*

Д-4

705 *Добры Бор*
706 *Уцёс*
707 *Баравікі*
708 *Доўгае*
709 *Юндзілавічы*
710 *Ямічна*
711 *Галік*
712 *Магіліцы*
713 *Любішчыцы*
714 *Альшаніцы*
715 *Стайкі*
716 *Козікі*
717 *Выганішчы*
718 *Бабровічы*
719 *Хадакі*
720 *Рэчыца*
721 *Старыя Пескі*
722 *Аброва*
723 *Турная*
724 *Здзітава*
725 *Азарычы*
726 *Тышкавічы*
727 *Панцэвічы*
728 *Опаль*
729 *Гошава*
730 *Всходы*
731 *Парэчча*
732 *Лосінцы*
733 *Сачыўкі*
734 *Застружжа*
735 *Каладзеевічы*
736 *Ляжыткавічы*
737 *Юхнавічы*
738 *Крытышын*
739 *Жытнавічы*
740 *Ляхавічы*
741 *Журавок*

Д-5

742 *Альхоўцы*
743 *Масцілавічы*
744 *Мядзведзічы*
745 *Макраны*
746 *Бурдзейкі*
747 *Колкі*
748 *Кукава*
749 *Навасёлкі*
750 *Боркі*
751 *Дзяніскавічы*
752 *Чудзін*
753 *Раздзялавічы*
754 *Хатынічы*
755 *Люсіна*
756 *Бальшыя Чучавічы*
757 *Ялова*
758 *Ліпск*
759 *Рэчкі*
760 *Плоскінь*
761 *Валута*
762 *Багданаўка*
763 *Каўняцін*
764 *Чухава*
765 *Вулька II*
766 *Лунін*
767 *Вулька I*
768 *Селішча*
769 *Купяцічы*
770 *Стахаў*
771 *Плешчыцы*
772 *Месяцічы*
773 *Дубай*

Д-6

774 *Языль*
775 *Бялевічы*
776 *Белічы*
777 *Танежыцы*
778 *Дарасіно*
779 *Вялікі Быкаў*
780 *Смалічы*
781 *Таль*
782 *Краснадворцы*
783 *Веска*
784 *Старыя Цярушкі*
785 *Вялікі Рожан*
786 *Малыя Лістападавічы*
787 *Новая Дуброва*
788 *Гаўрыльчыцы*
789 *Капацэвічы*
790 *Махнавічы*
791 *Яскавічы*
792 *Сосны*
793 *Лугі*
794 *Гоцк*
795 *Чаланец*
796 *Даманавічы*
797 *Мілевічы*
798 *Залюцічы*
799 *Ляхавічы*
800 *Вялікія Сцеблевічы*
801 *Юркевічы*
802 *Дзедаўка*
803 *Дрэбск*
804 *Лахаўка*
805 *Сітніца*
806 *Чарацянка*
807 *Семігосцічы*
808 *Запясочча*
809 *Вялікія Арлы*
810 *Бечы*
811 *Вялемічы*
812 *Аздамічы*

Д-7

813 *Вільча*
814 *Кармазы*
815 *Пасека*
816 *Вольніца*
817 *Поблін*
818 *Чабусы*
819 *Клетнае*
820 *Зубарэвічы*
821 *Ямінск*
822 *Шапілавічы*
823 *Слаўкавічы*
824 *Халопенічы*
825 *Загалле*
826 *Ніжын*
827 *Альбін*
828 *Смыковічы*
829 *Растаў*
830 *Малыя Гарадзяцічы*
831 *Ламавічы*
832 *Хвойня*
833 *Фаставічы*
834 *Дзякавічы*
835 *Філіпавічы*
836 *Рудня Ветчынская*
837 *Колкі*
838 *Бобрыкі*
839 *Залессе*
840 *Вялікія Сялючычы*
841 *Бялёў*
842 *Бабунічы*
843 *Івашкавічы*
844 *Церабаў*
845 *Аголічы*
846 *Грэбень*
847 *Конкавічы*
848 *Лясхавічы*
849 *Жахавічы*
850 *Снедзін*
851 *Хлупін*
852 *Глініца*
853 *Лешня*

Д-8

854 *Стасеўка*
855 *Бутчын*
856 *Орсічы*
857 *Радуша*
858 *Навікі*
859 *Краснаўка*
860 *Коўчыцы*
861 *Дворышчы*
862 *Чорныя Брады*
863 *Кароткавічы*
864 *Кнышэвічы*
865 *Здудзічы*
866 *Чэрнін*
867 *Майсеўка*
868 *Зарэчча*
869 *Зарэчча*
870 *Шацілкі*
871 *Параслішча*
872 *Палессе*
873 *Баравікі*
874 *Узнаж*
875 *Карані*
876 *Крукавічы*
877 *Чкалава*
878 *Елізаравічы*
879 *Вязавіца*
880 *Каплічы*
881 *Ланпекі*
882 *Навінкі*
883 *Сухавічы*
884 *Вішар*
885 *Клінск*
886 *Малыя Аўцюкі*
887 *Рудня Гарбавіцкая*
888 *Ужынец*
889 *Барыскавічы*
890 *Вялікі Бор*
891 *Прудок*

Д-9

892 *Чорная Вірня*
893 *Царкоўе*
894 *Глыбочыца*
895 *Проскурні*
896 *Забалоцце*
897 *Забаб'е*
898 *Шыхаў*
899 *Марозавічы*
900 *Акцябр*
901 *Гусевіца*
902 *Горваль*
903 *Чабатовічы*
904 *Сведскае*
905 *Зялёныя Лукі*
906 *Урыцкае*
907 *Владарскае*
908 *Заселле*
909 *Азершчына*
910 *Якімаўка*
911 *Сеўрукі*
912 *Коз'е*
913 *Бабічы*
914 *Сукачоўка*
915 *Заспа*
916 *Новыя Цярэшкавічы*
917 *Маладуша*
918 *Пракісель*
919 *Ізбынь*
920 *Рудня Марымонава*
921 *Амелькаўшчына*
922 *Пярэдзелка*
923 *Хаткі*

Д-10

924 *Валосавічы*
925 *Бяляеўка*
926 *Пералёдкі*
927 *Покаць*
928 *Янова*
929 *Рыслаўе*
930 *Малкава*
931 *Шарсцін*
932 *Дзям'янкі*
933 *Купрэеўка*
934 *Пакалюбічы*
935 *Закапыцце*
936 *Харошаўка*
937 *Крупец*
938 *Прыбыткі*
939 *Вуць*
940 *Грабаўка*
941 *Усохская Буда*
942 *Усохі*
943 *Маркавічы*
944 *Глыбоцкае*

Е-2

945 *Масевічы*
946 *Страдзеч*
947 *Медная*
948 *Збураж*
949 *Ліплеўка*
950 *Радзеж*
951 *Арэхава*

Е-3

952 *Чарняны*
953 *Травы*
954 *Аса*
955 *Замосце*
956 *Высокае*
957 *Хаціслаў*

Е-4

958 *Махро*
959 *Сварынь*
960 *Невель*

Е-5

961 *Рухча II*
962 *Хойна*
963 *Федары*
964 *Глінка*
965 *Остраў*
966 *Атвержычы*
967 *Гарадное*
968 *Рэчыца*

Е-6

969 *Адрынкі*
970 *Хотамель*
971 *Колбікі*
972 *Іванава Слабада*
973 *Альманы*
974 *Колкі*
975 *Букча*
976 *Прыбалавічы*
977 *Дзяржынск*
978 *Глушкавічы*

Е-7

979 *Каросцін*
980 *Мялешкавічы*
981 *Маньчыцы*
982 *Махнавічы*
983 *Сіманічы*
984 *Рэмязы*
985 *Сін-Поле*
986 *Ліпляны*
987 *Дуброва*
988 *Карма*
989 *Баравое*
990 *Лохніца*
991 *Валаўск*
992 *Кузмічы*
993 *Усаў*
994 *Запясочная*
995 *Засінцы*

Е-8

996 *Гурыны*
997 *Княжацкая Слабада*
998 *Санюкі*
999 *Гута*
1000 *Стралічаў*
1001 *Тульгавічы*
1002 *Багуцічы*
1003 *Буда*
1004 *Вербавічы*
1005 *Антонаў*
1006 *Дронькі*
1007 *Свеча*
1008 *Міхайлаўка*
1009 *Нічыпараўка*
1010 *Баршчоўка*
1011 *Даўляды*
1012 *Акопы*
1013 *Бук*

Е-9

1014 *Конанаўшчына*
1015 *Новакузнечная*
1016 *Веляцін*
1017 *Бывалькі*
1018 *Шкураты*
1019 *Астрагляды*
1020 *Варацец*
1021 *Спярыжжа*
1022 *Чамерыцы*
1023 *Сувіды*
1024 *Кулажын*
1025 *Новая Іолча*
1026 *Чыкалавічы*
1027 *Ніжнія Жары*

Заўвага. Па тэхнічных прычынах у радзе выпадкаў адбылося перамяшчэнне лічбаў з аднаго квадрата ў другі: 89—з Б-8 у Б-7; 136,137—з В-3 у В-4; 666—з Д-3 у Г-3; 700,703—з Д-3 у Д-2; 911,916—з Д-9 у Д-10; 952—з Е-3 у Д-3.

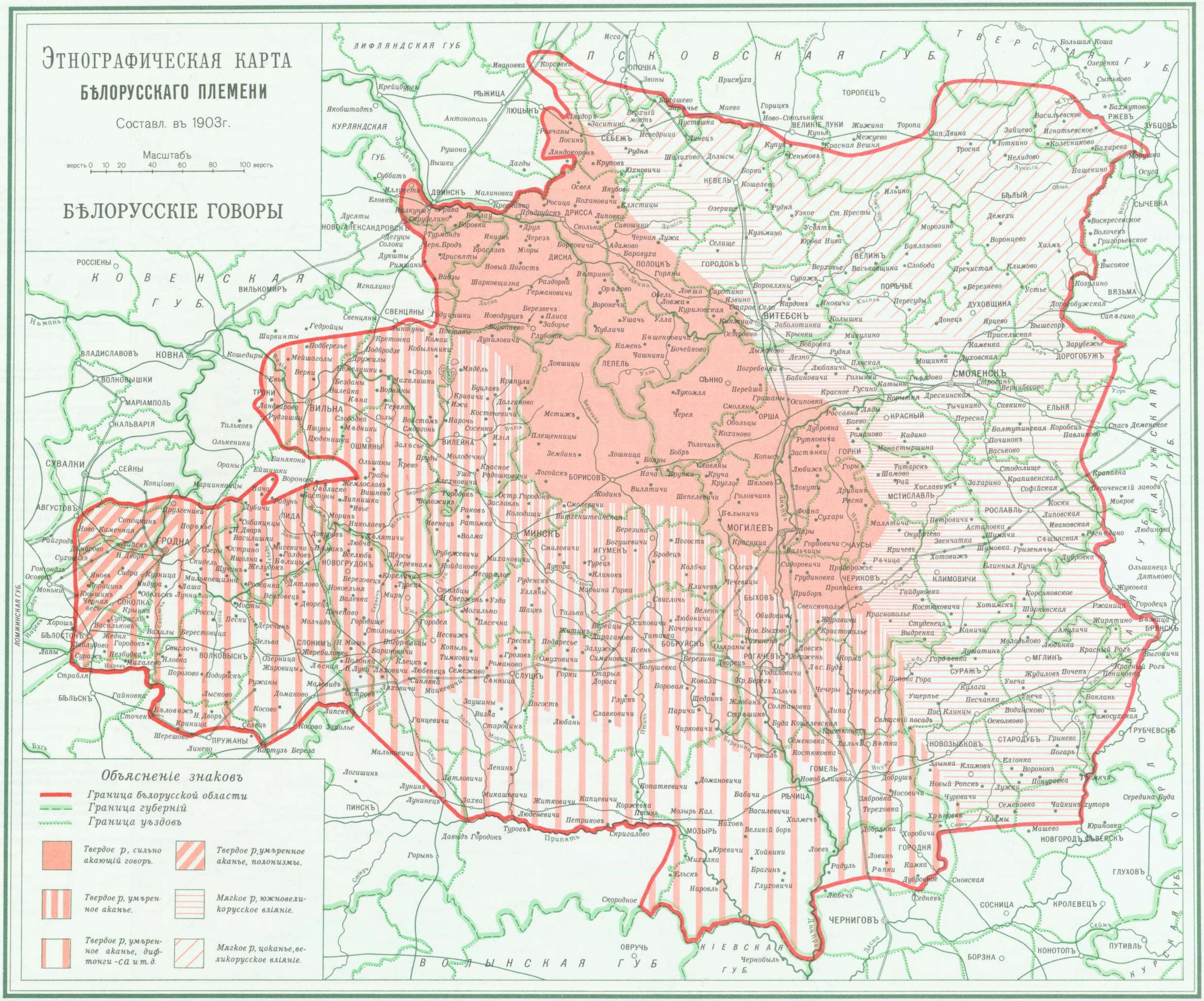

Копія карты Я.Ф. Карскага (у паменшаным выглядзе)

ДЫЯЛЕКТАЛАГІЧНАЯ КАРТА РУСКАЙ МОВЫ Ў ЕЎРОПЕ, 1914 г. (фрагмент)

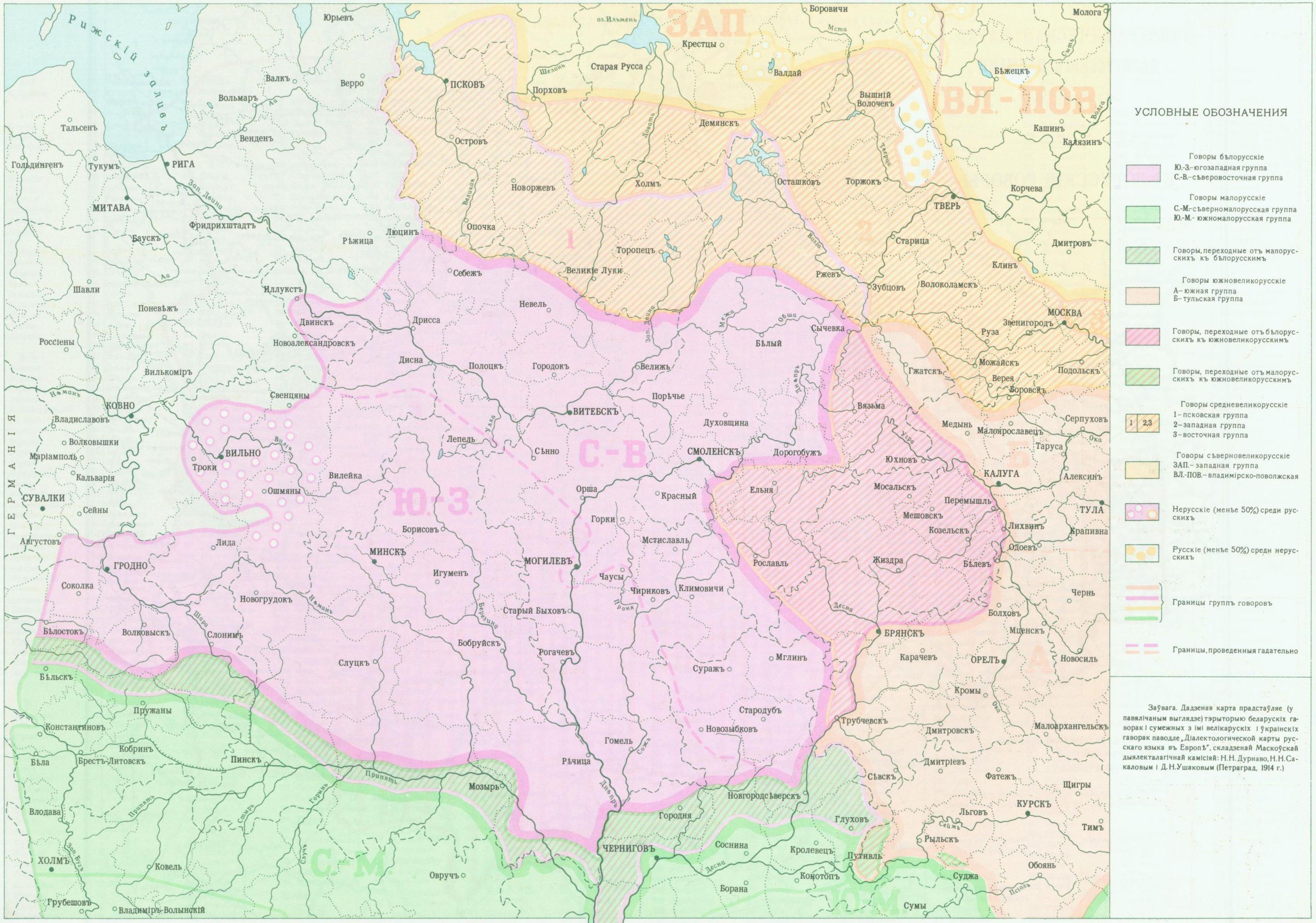

УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

Говоры бѣлорусскіе
Ю.-З.–югозападная группа
С.-В.–сѣверовосточная группа

Говоры малорусскіе
С.-М.–сѣверномалорусская группа
Ю.-М.– южномалорусская группа

Говоры, переходные отъ малорусскихъ къ бѣлорусскимъ

Говоры южновеликорусскіе
А–южная группа
Б–тульская группа

Говоры, переходные отъ бѣлорусскихъ къ южновеликорусскимъ

Говоры, переходные отъ малорусскихъ къ южновеликорусскимъ

Говоры средневедикорусскіе
1–псковская группа
2–западная группа
3–восточная группа

Говоры сѣверновеликорусскіе
ЗАП.–западная группа
ВЛ.-ПОВ.–владимірско-поволжская

Нерусскіе (менѣе 50%) среди русскихъ

Русскіе (менѣе 50%) среди нерусскихъ

Границы группъ говоровъ

Границы, проведенныя гадательно

Заўвага. Дадзеная карта прадстаўляе (у павялічаным выглядзе) тэрыторыю беларускіх гаворак і сумежных з імі велікарускіх і ўкраінскіх гаворак паводле „Діалектологической карты русскаго языка въ Европѣ", складзенай Маскоўскай дыялекталагічнай камісіяй: Н.Н. Дурнаво, Н.Н. Сакаловым і Д.Н. Ушаковым (Петраград, 1914 г.)

МЕЖЫ АБЛАСЦЕЙ І РАЁНАЎ

Укладка №1

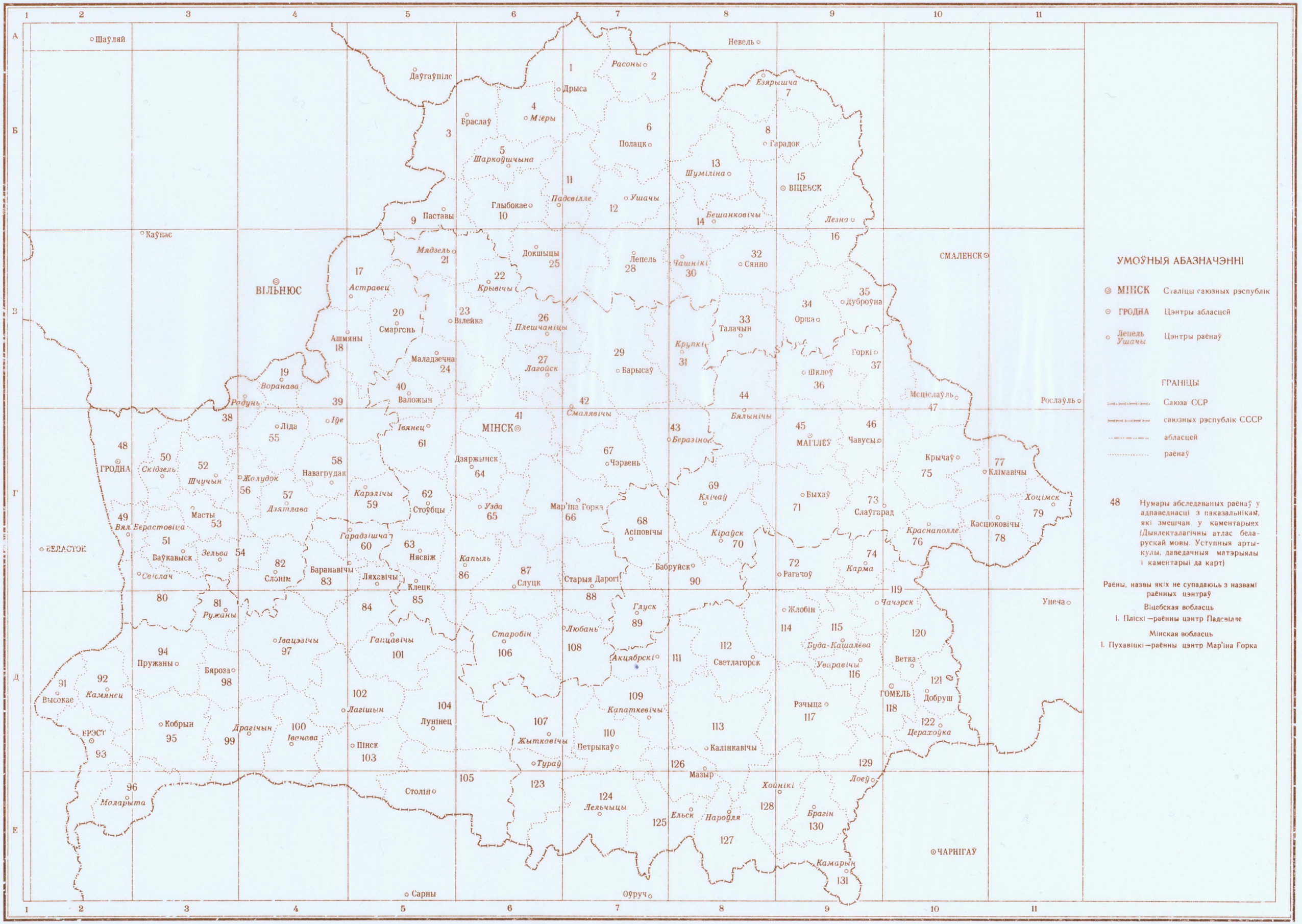

Маштаб 1:2 000 000

Адміністрацыйны падзел на 1.I.1962 г.

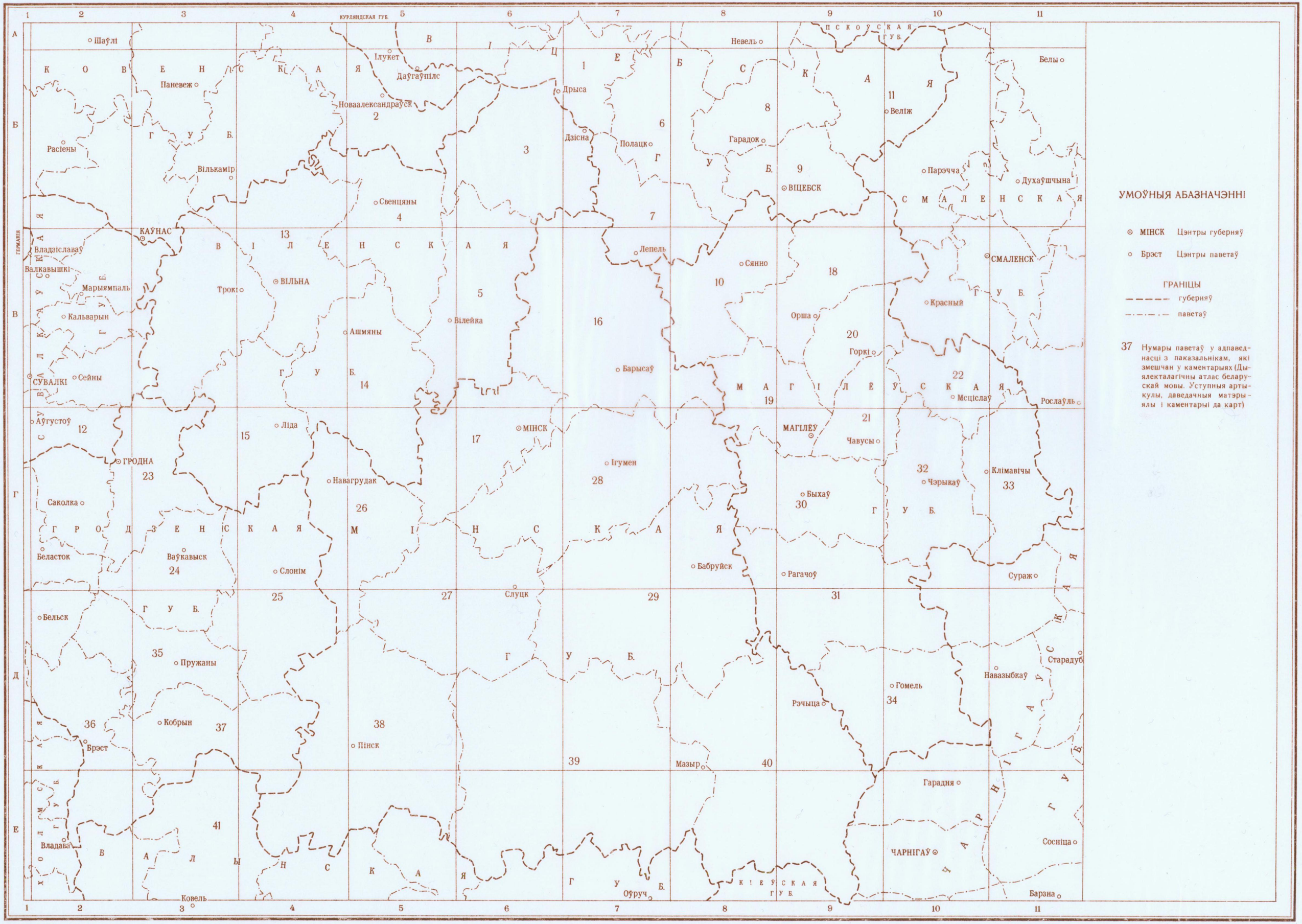

Маштаб 1:2000000

ТЫПЫ ВАКАЛІЗМУ ПЕРШАГА СКЛАДУ ПЕРАД НАЦІСКАМ ПАСЛЯ ЦВЁРДЫХ ЗЫЧНЫХ

Карта №1

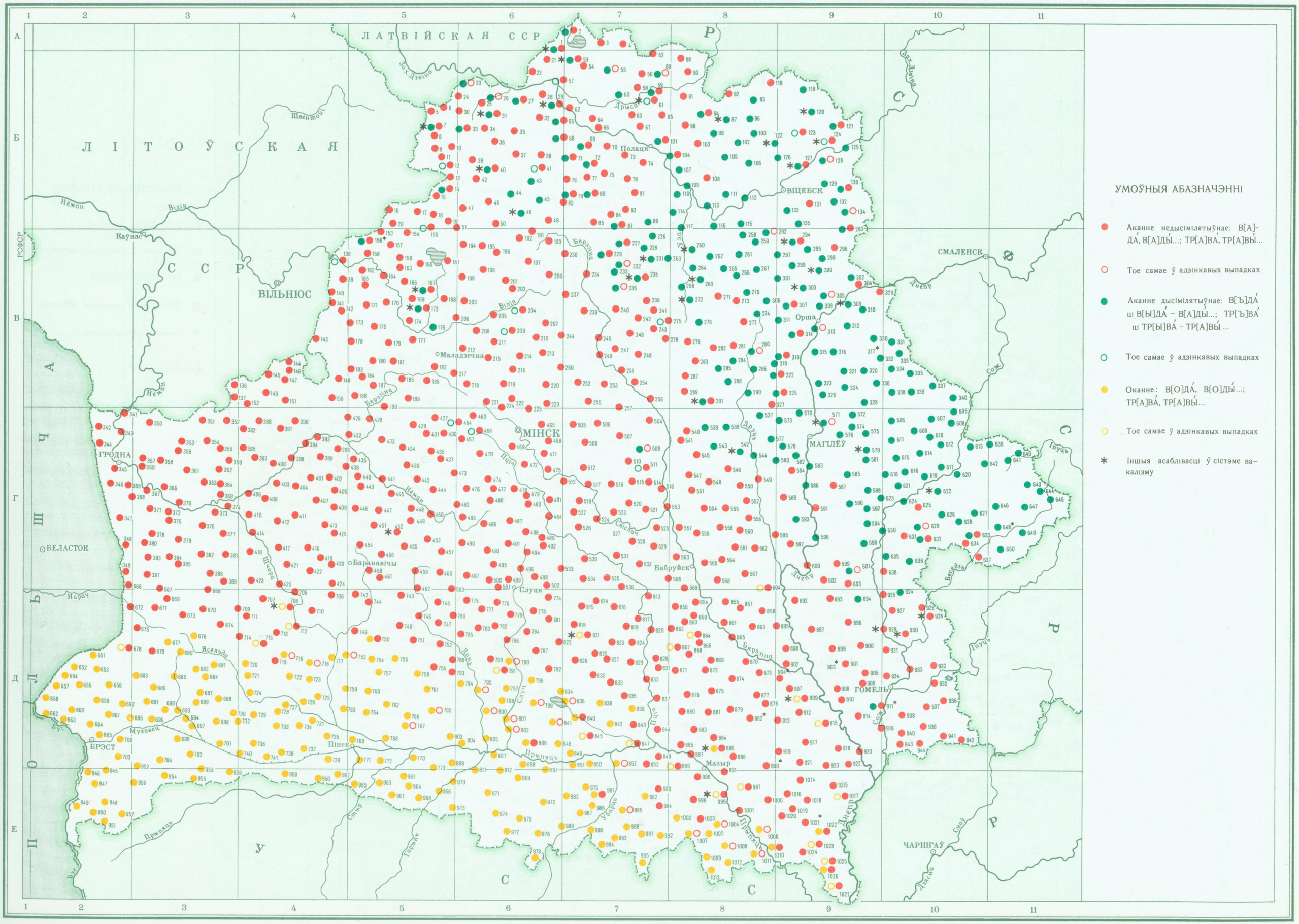

Маштаб 1:2 000 000

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „О“ Ў ПЕРШЫМ СКЛАДЗЕ ПЕРАД НАЦІСКАМ У ОКАЮЧЫХ ГАВОРКАХ

Карта №2

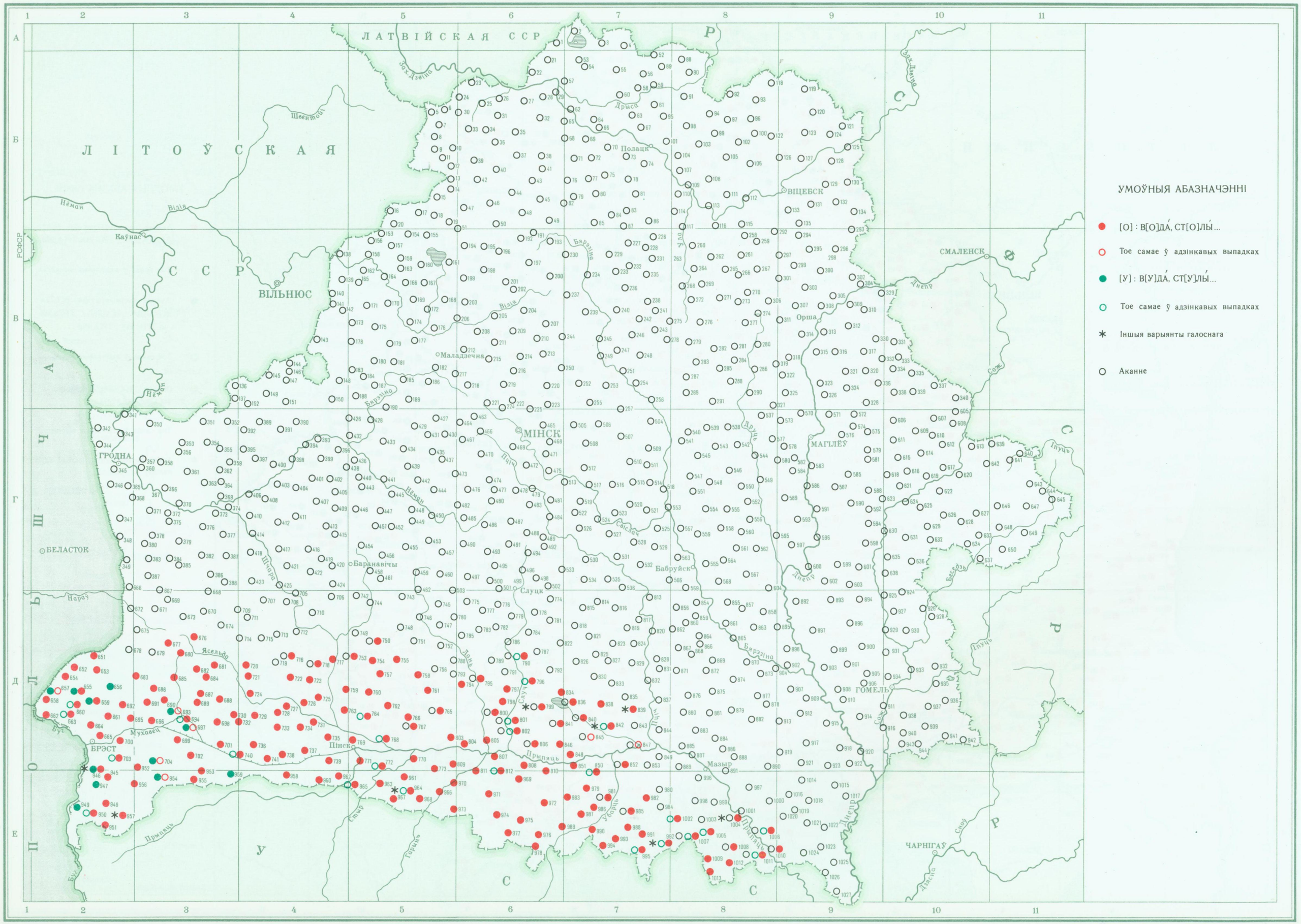
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
БЕЛАРУСКАЯ ССР
УКРАІНСКАЯ ССР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
МІНСК
Маладзечна
Баранавічы
Слуцк
Полацк
ВІЦЕБСК
Орша
МАГІЛЁЎ
Бабруйск
СМАЛЕНСК
ГОМЕЛЬ
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
БРЭСТ
Пінск
Мухавец
Неман
Вілія
Нарач
Ясельда
Бярэзіна
Свіслач
Дняпро
Прыпяць
Сож
Беседзь
Ілуць
Дрысса
Заходняя Дзвіна
Шешупа
Буг
Пцічь
Случь
Лань
Ствыгер
Горынь
Уборць
Ужа
Снов
Дзясна
Сула
Псёл
Ворскла
Десна
Шчара
Ясельда
Мухавец
Нёман
Бярэзіна
Свіслач
Дняпро
Прыпяць
Сож
Ілуць
Беседзь
Снов
Дзясна
Сула
Псёл
Ворскла
Десна
Шчара
Ясельда
Мухавец
Буг
Нарач
Шешупа
Заходняя Дзвіна
Дрысса
Вілія
Каўнас
Не

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „А“ Ў ПЕРШЫМ СКЛАДЗЕ ПЕРАД НАЦІСКАМ У ОКАЮЧЫХ ГАВОРКАХ

Карта №3

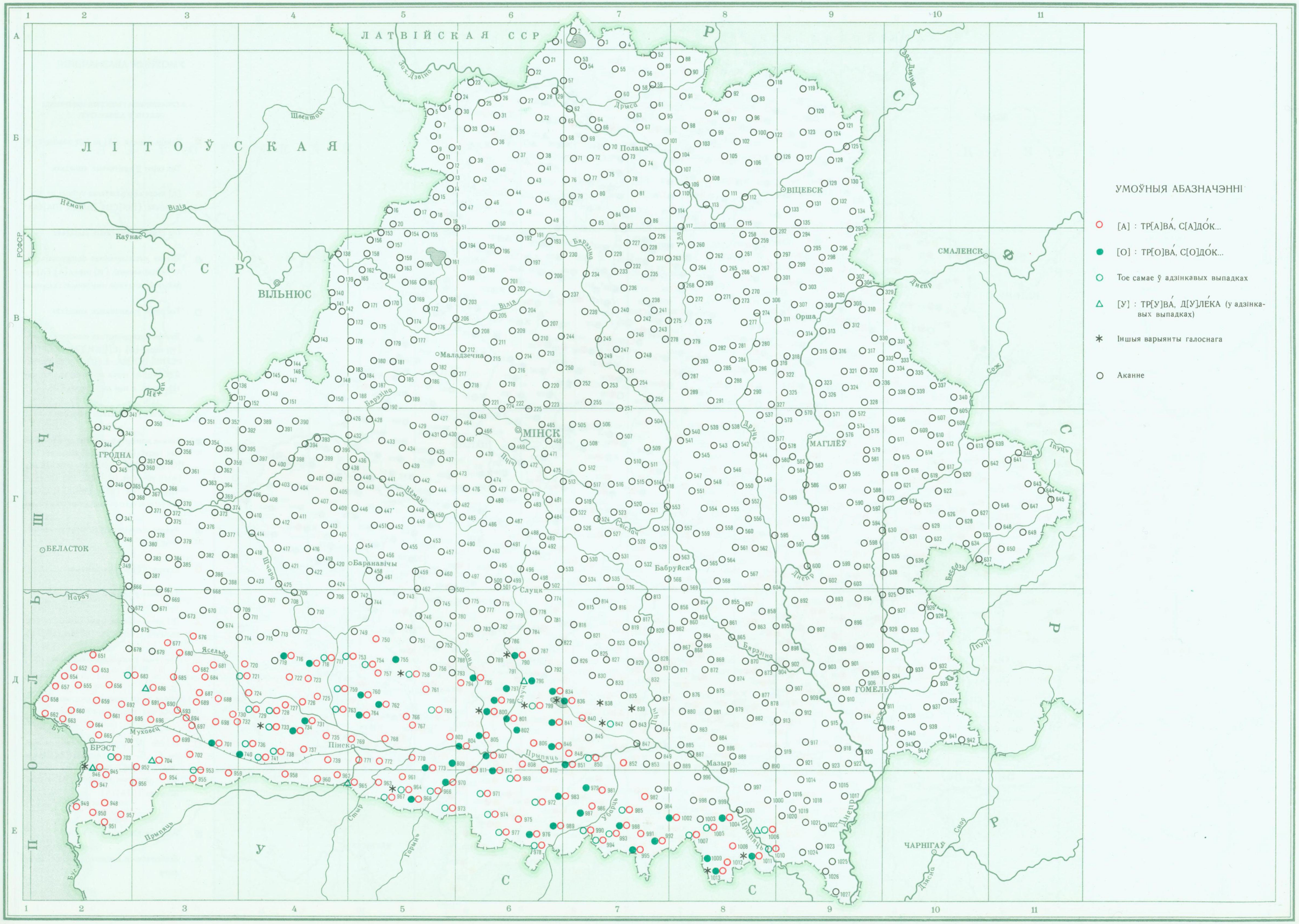

Масштаб 1:2 000 000

ТЫПЫ ВАКАЛІЗМУ ПЕРШАГА СКЛАДУ ПЕРАД НАЦІСКАМ ПАСЛЯ МЯККІХ ЗЫЧНЫХ

Карта №4

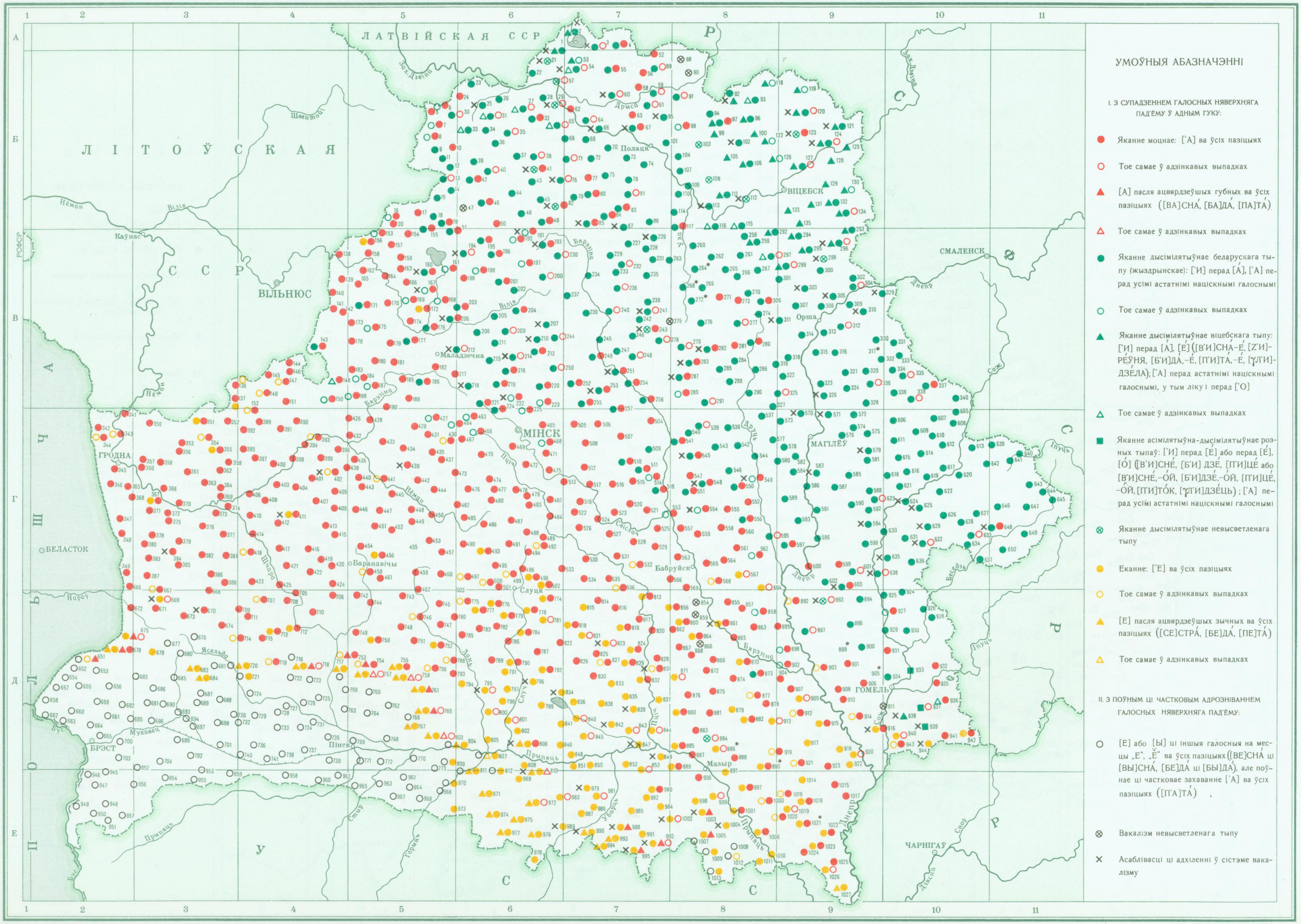

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

I. З СУПАДЗЕННЕМ ГАЛОСНЫХ НЯВЕРХНЯГА ПАД'ЁМУ Ў АДНЫМ ГУКУ:

- ● Яканне моцнае: ['А] ва ўсіх пазіцыях
- ○ Тое самае ў адзінкавых выпадках
- ▲ [А] пасля ацвярдзеўшых губных ва ўсіх пазіцыях ([ВА]СНА́, [БА]ДА́, [ПА]ТА́)
- △ Тое самае ў адзінкавых выпадках
- ● Яканне дысімілятыўнае беларускага тыпу (жыздрынскае): ['И] перад [А́], ['А] перад усімі астатнімі націскнымі галоснымі
- ○ Тое самае ў адзінкавых выпадках
- ▲ Яканне дысімілятыўнае віцебскага тыпу: ['И] перад [А], [Е́] ([В'И]СНА́-Е́, [З'И]РЕ́ЎНЯ, [Б'И]ДА́,-Е́, [П'И]ТА́,-Е́, [ҐЛ'И]ДЗЕ́ЛА); ['А] перад астатнімі націскнымі галоснымі, у тым ліку і перад ['О]
- △ Тое самае ў адзінкавых выпадках
- ■ Яканне асімілятыўна-дысімілятыўнае розных тыпаў: ['И] перад [Е́] або перад [Е́], [О́] ([В'И]СНЕ́, [Б'И] ДЗЕ́, [П'И]ЦЕ́ або [В'И]СНЕ́,-О́Й, [Б'И]ДЗЕ́,-О́Й, [П'И]ЦЕ́,-О́Й, [П'И]ТО́К, [ҐЛ'И]ДЗЕ́ЦЬ); ['А] перад усімі астатнімі націскнымі галоснымі
- ⊗ Яканне дысімілятыўнае невысветленага тыпу
- ● Еканне: ['Е] ва ўсіх пазіцыях
- ○ Тое самае ў адзінкавых выпадках
- ▲ [Е] пасля ацвярдзеўшых зычных ва ўсіх пазіцыях ([СЕ]СТРА́, [БЕ]ДА́, [ПЕ]ТА́)
- △ Тое самае ў адзінкавых выпадках

II. З ПОЎНЫМ ці ЧАСТКОВЫМ АДРОЗНІВАННЕМ ГАЛОСНЫХ НЯВЕРХНЯГА ПАД'ЁМУ:

- ○ [Е] або [Ы] ці іншыя галосныя на месцы „Е", „Ě" ва ўсіх пазіцыях ([ВЕ]СНА́ ці [ВЫ]СНА́, [БЕ]ДА́ ці [БЫ]ДА́), але поўнае ці частковае захаванне ['А] ва ўсіх пазіцыях ([П'А]ТА́)
- ⊗ Вакалізм невысветленага тыпу
- × Асаблівасці ці адхіленні ў сістэме вакалізму

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Е“ Ў ПЕРШЫМ СКЛАДЗЕ ПЕРАД НАЦІСКАМ У ГАВОРКАХ З ПОЎНЫМ ЦІ ЧАСТКОВЫМ АДРОЗНІВАННЕМ ГАЛОСНЫХ НЯВЕРХНЯГА ПАД'ЁМУ

Карта №5

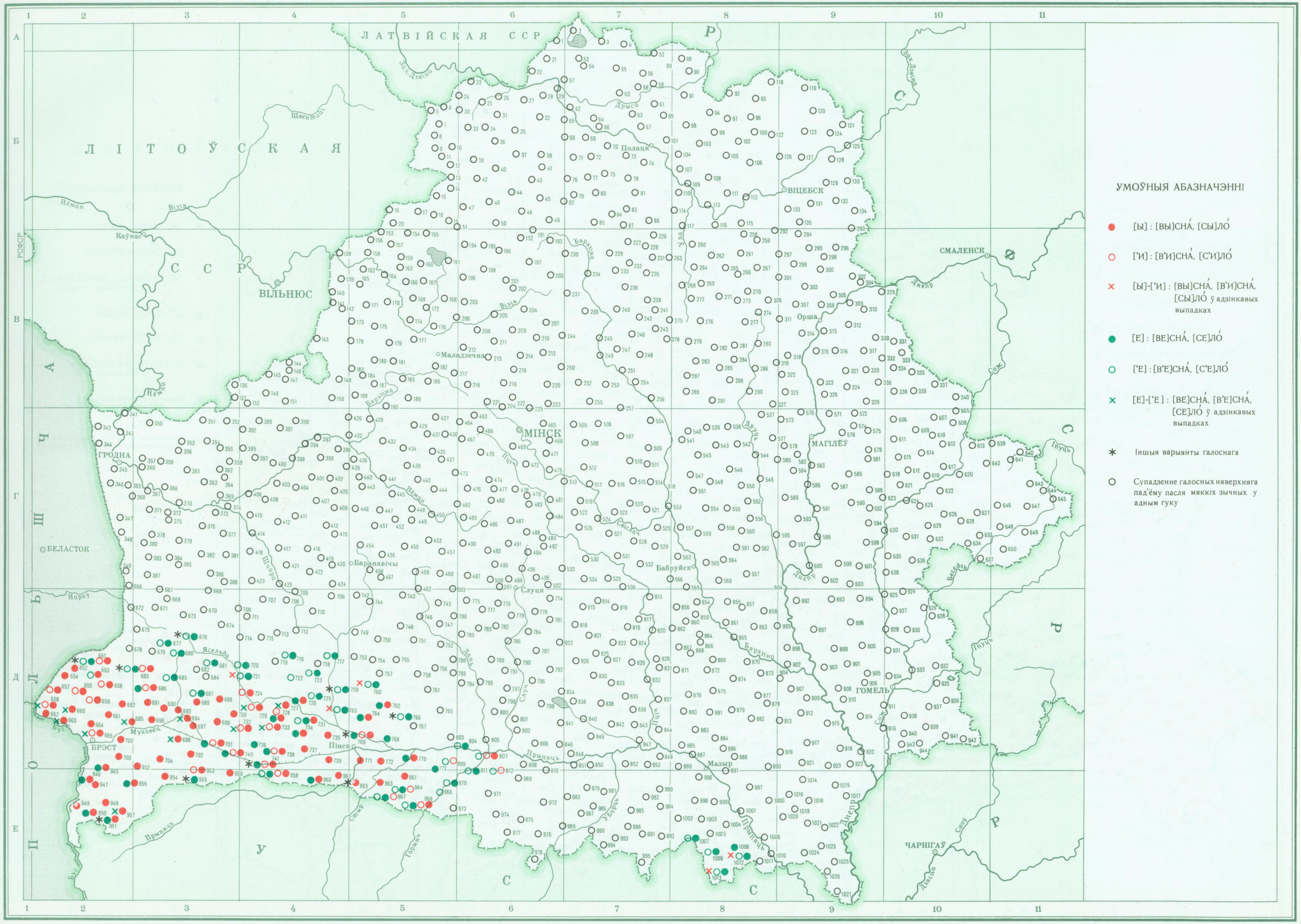

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Е“ Ў ПЕРШЫМ СКЛАДЗЕ ПЕРАД НАЦІСКАМ У ГАВОРКАХ З ПОЎНЫМ ЦІ ЧАСТКОВЫМ АДРОЗНІВАННЕМ ГАЛОСНЫХ НЯВЕРХНЯГА ПАД'ЁМУ

Карта №6

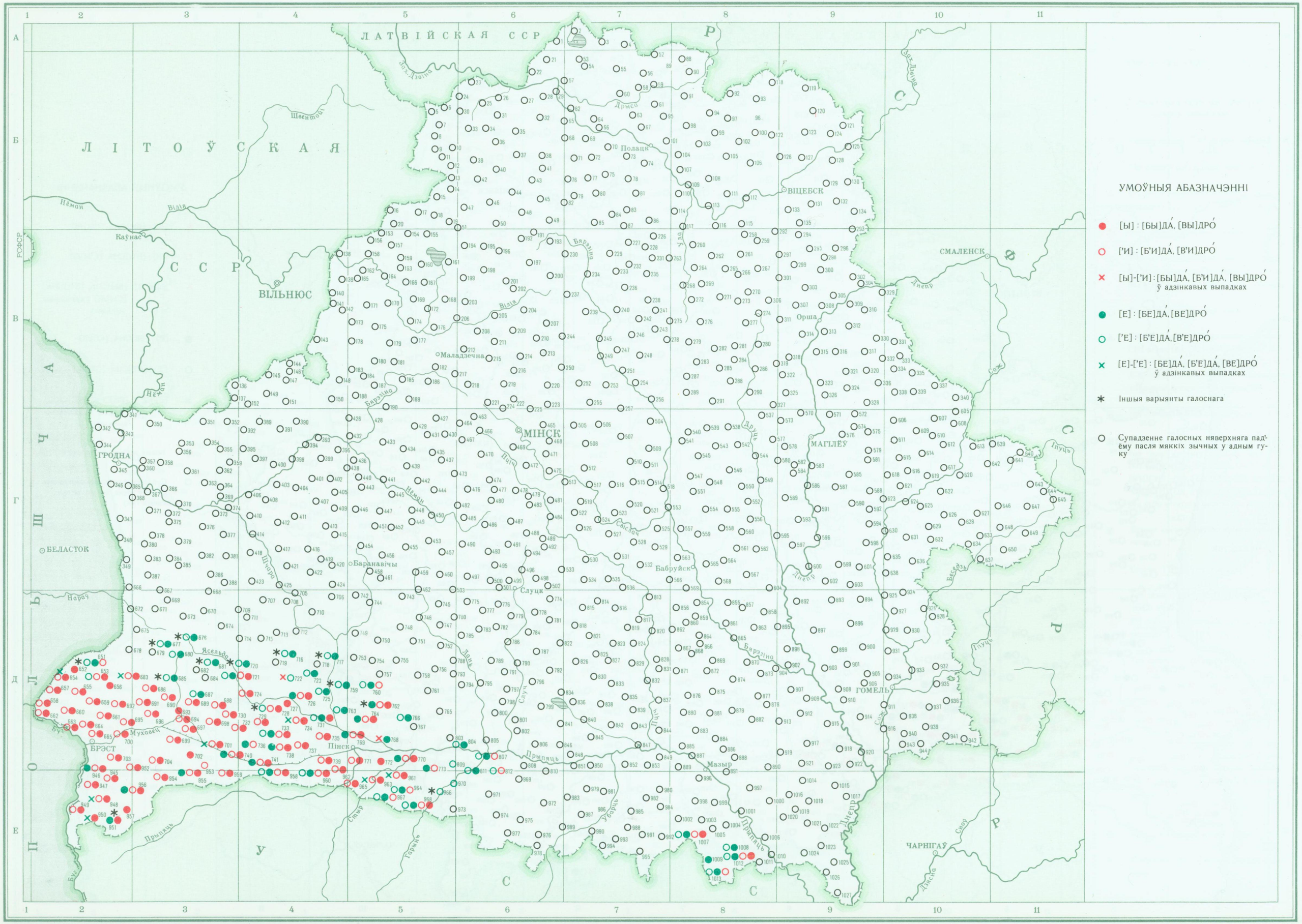

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- ● [Ы] : [БЫ]ДА́, [ВЫ]ДРО́
- ○ ['И] : [Б'И]ДА́, [В'И]ДРО́
- × [Ы]-['И] : [БЫ]ДА́, [Б'И]ДА́, [ВЫ]ДРО́ ў адзінкавых выпадках
- ● [Е] : [БЕ]ДА́, [ВЕ]ДРО́
- ○ ['Е] : [Б'Е]ДА́, [В'Е]ДРО́
- × [Е]-['Е] : [БЕ]ДА́, [Б'Е]ДА́, [ВЕ]ДРО́ ў адзінкавых выпадках
- ✱ Іншыя варыянты галоснага
- ○ Супадзенне галосных няверхняга пад'ёму пасля мяккіх зычных у адным гуку

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „'А“ Ў ПЕРШЫМ СКЛАДЗЕ ПЕРАД НАЦІСКАМ У ГАВОРКАХ З ПОЎНЫМ ЦІ ЧАСТКОВЫМ АДРОЗНІВАННЕМ ГАЛОСНЫХ НЯВЕРХНЯГА ПАД'ЁМУ

Карта №7

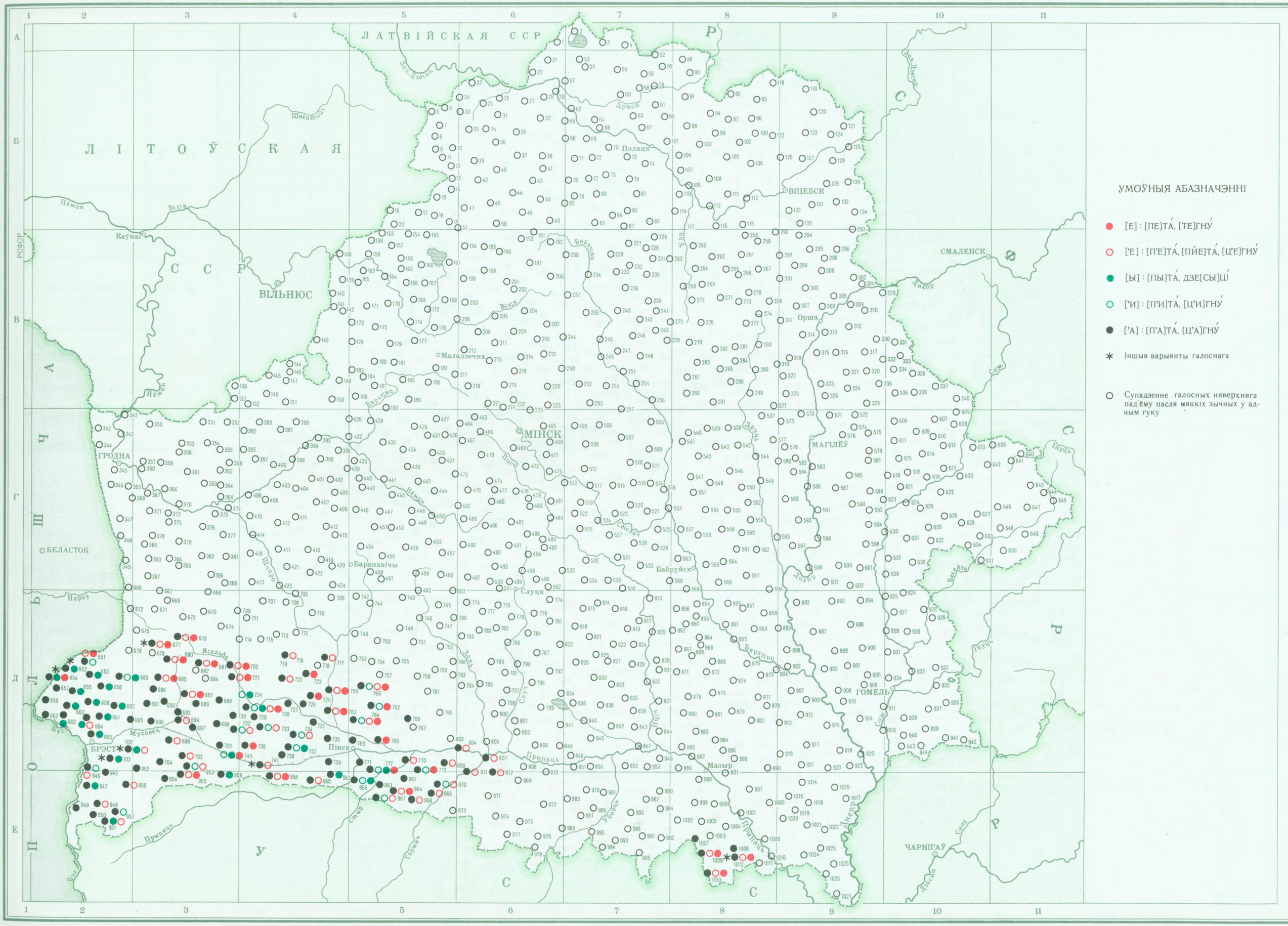

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- [Е] : [ПЕ]ТА́, [ТЕ]ГНУ́
- ['Е] : [П'Е]ТА́, [ПЙЕ]ТА́, [Ц'Е]ГНУ́
- [Ы] : [ПЫ]ТА́, ДЗЕ[СЫ]ЦІ́
- ['И] : [П'И]ТА́, [Ц'И]ГНУ́
- ['А] : [П'А]ТА́, [Ц'А]ГНУ́
- ✱ Іншыя варыянты галоснага
- ○ Супадзенне галосных няверхняга пад'ёму пасля мяккіх зычных у адным гуку

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „О“ Ў ДРУГІМ СКЛАДЗЕ ПЕРАД НАЦІСКАМ ПАСЛЯ ЦВЁРДЫХ ЗЫЧНЫХ

Карта №8

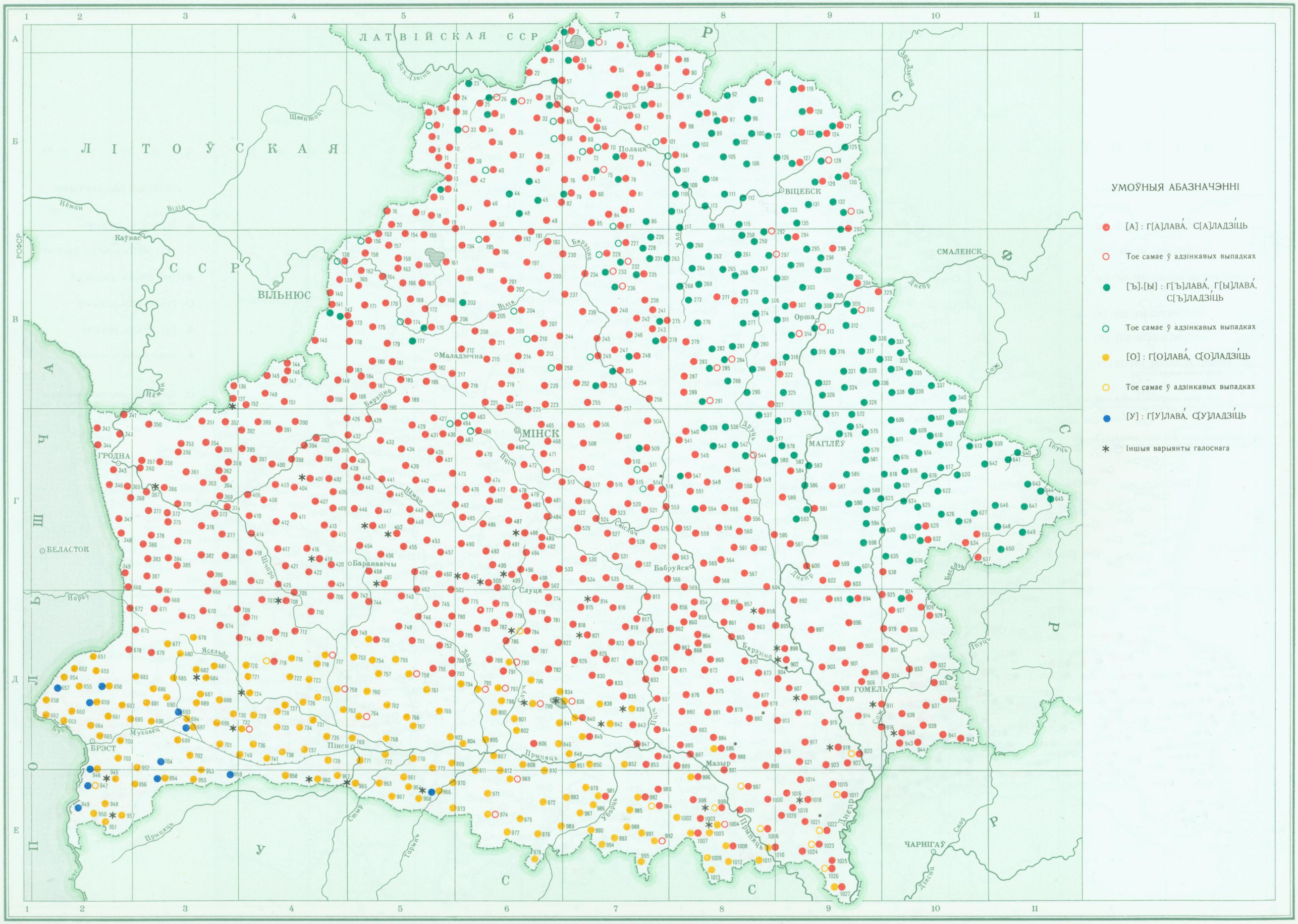

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „О“ Ў ДРУГІМ СКЛАДЗЕ ПЕРАД НАЦІСКАМ У СУСЕДСТВЕ З ЗЫЧНЫМІ ГУБНЫМІ, ЗАДНЕЯЗЫЧНЫМІ І *[Л]* АБО ГАЛОСНЫМ *[У]* Ў НАСТУПНЫМ СКЛАДЗЕ

Карта №9

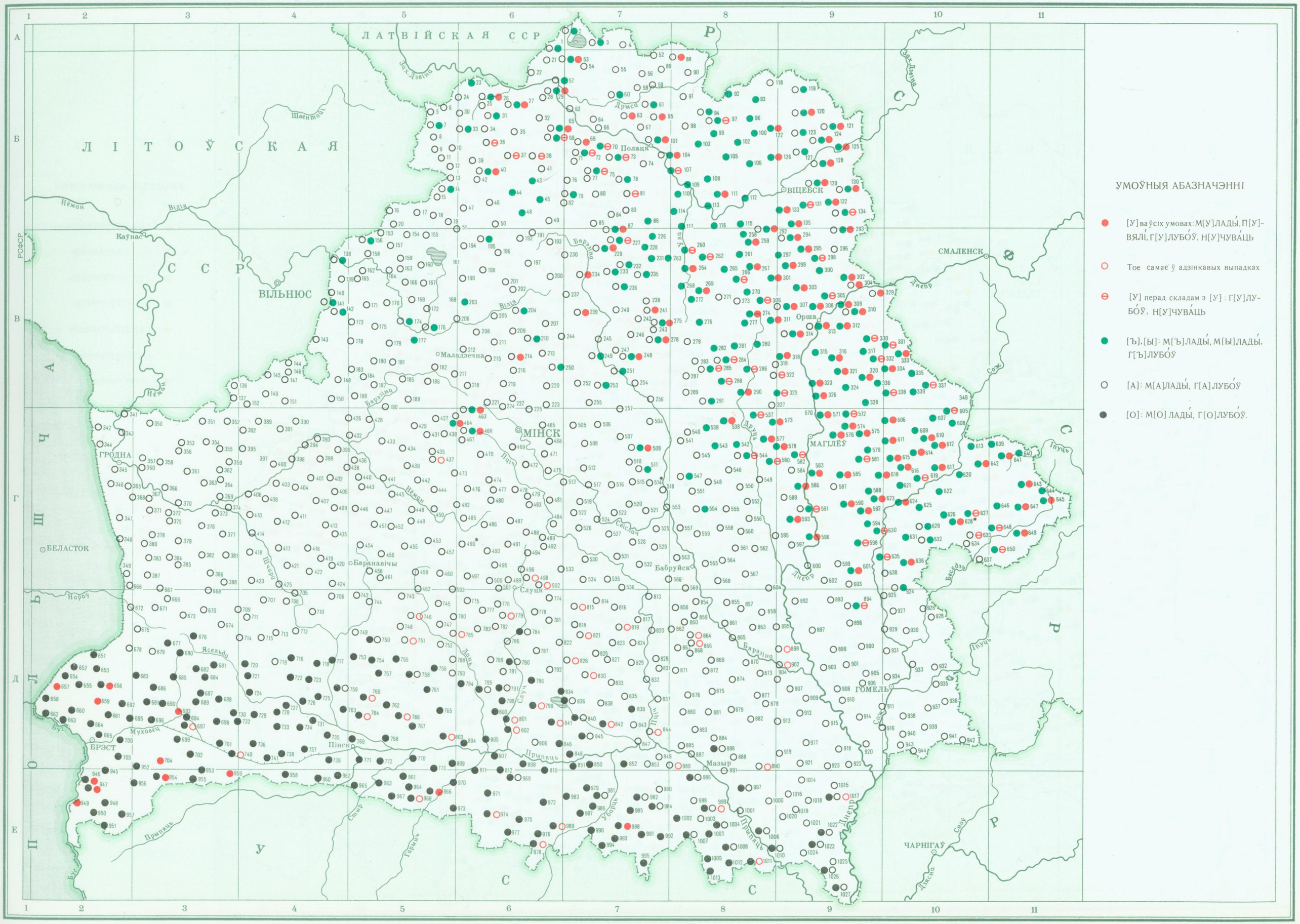

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „*Е*“ Ў ДРУГІМ СКЛАДЗЕ ПЕРАД НАЦІСКАМ У ПРЫСТАЎЦЫ *ПЕРА-*

Карта№10

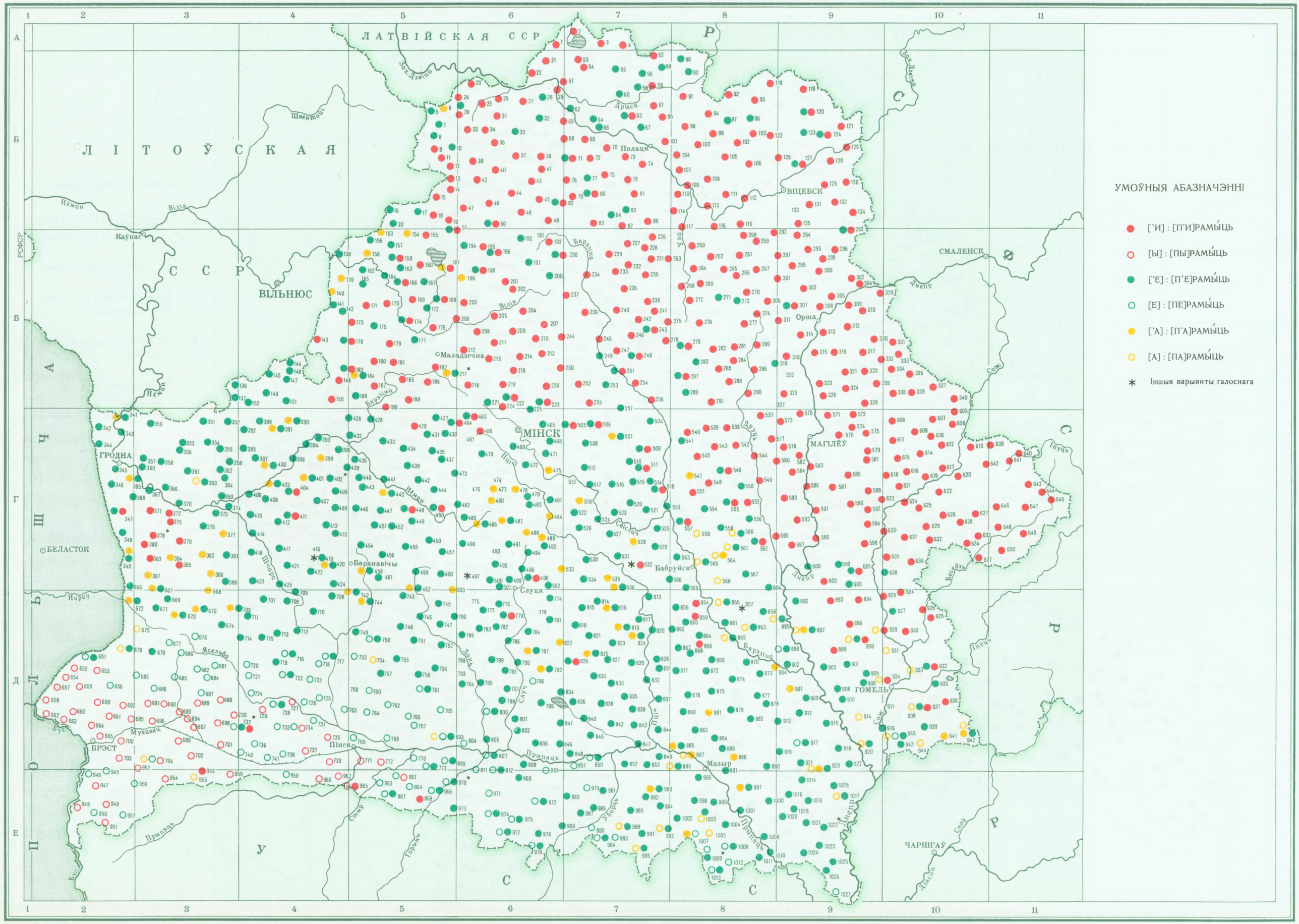

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- ['И] : [П'И]РАМЫ́ЦЬ
- [Ы] : [ПЫ]РАМЫ́ЦЬ
- ['Е] : [П'Е]РАМЫ́ЦЬ
- [Е] : [ПЕ]РАМЫ́ЦЬ
- ['А] : [П'А]РАМЫ́ЦЬ
- [А] : [ПА]РАМЫ́ЦЬ
- * Іншыя варыянты галоснага

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Е“ Ў ТРЭЦІМ СКЛАДЗЕ ПЕРАД НАЦІСКАМ

Карта №11

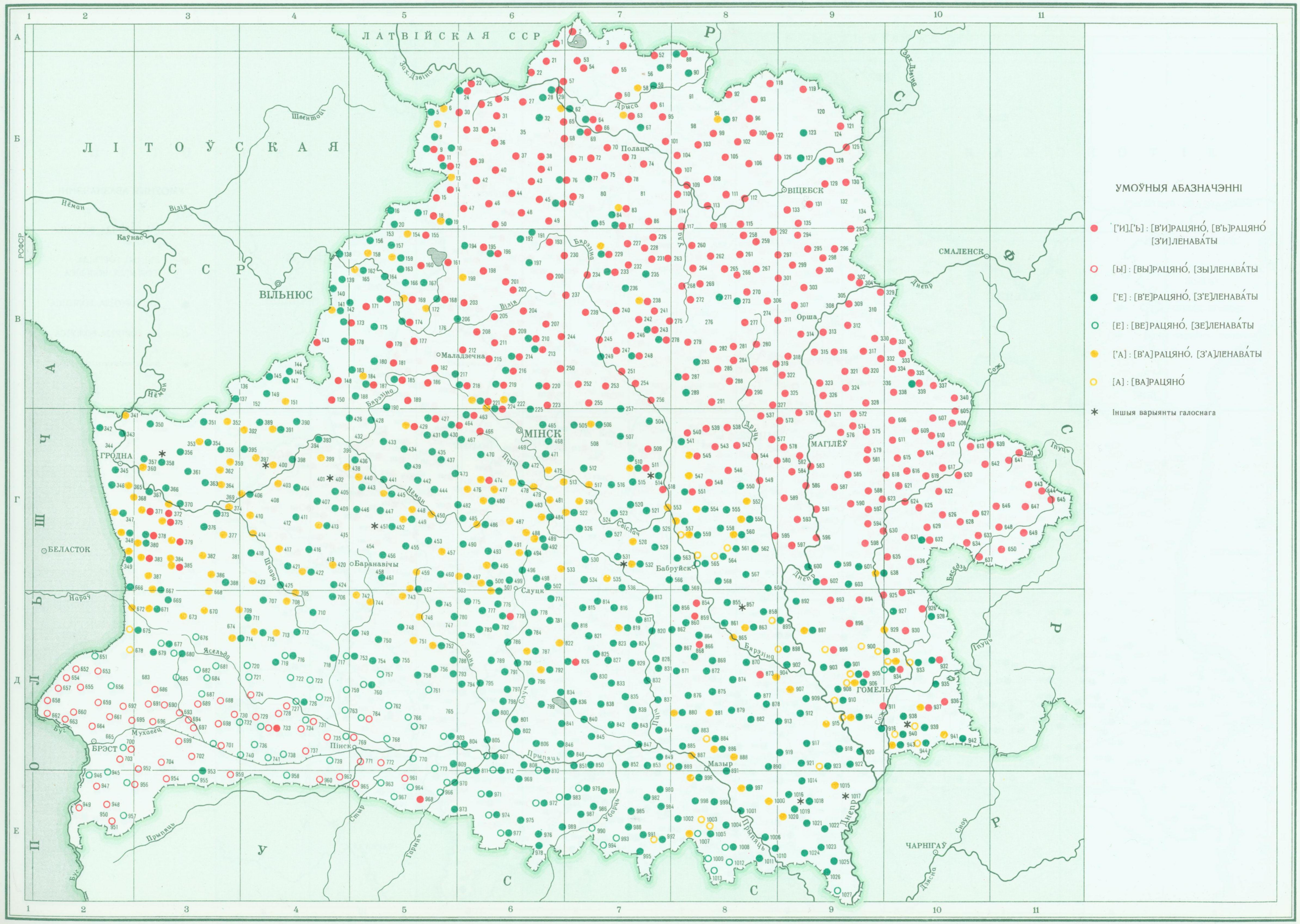

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „О“ ПАСЛЯ ЦВЁРДЫХ ЗЫЧНЫХ У ПАСЛЯНАЦІСКНЫМ АДКРЫТЫМ НЕКАНЦАВЫМ СКЛАДЗЕ

Карта №12

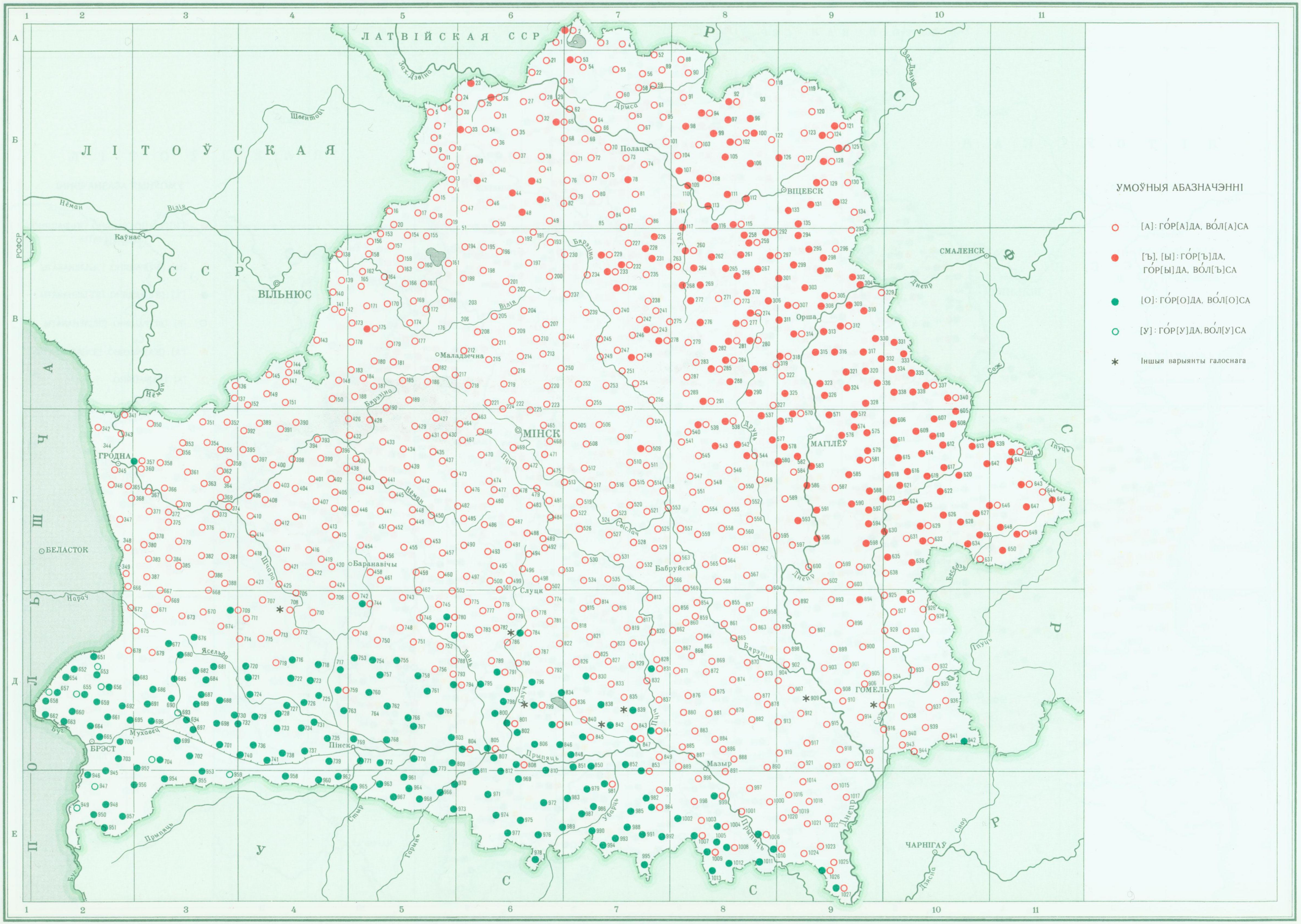

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- ○ [А]: ГО́Р[А]ДА, ВО́Л[А]СА
- ● [Ъ], [Ы]: ГО́Р[Ъ]ДА, ГО́Р[Ы]ДА, ВО́Л[Ъ]СА
- ● [О]: ГО́Р[О]ДА, ВО́Л[О]СА
- ○ [У]: ГО́Р[У]ДА, ВО́Л[У]СА
- * Іншыя варыянты галоснага

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „О“ ПАСЛЯ ЦВЁРДЫХ ЗЫЧНЫХ У ПАСЛЯНАЦІСКНЫМ КАНЦАВЫМ ЗАКРЫТЫМ СКЛАДЗЕ Ў АСНОВЕ СЛОВА

Карта №13

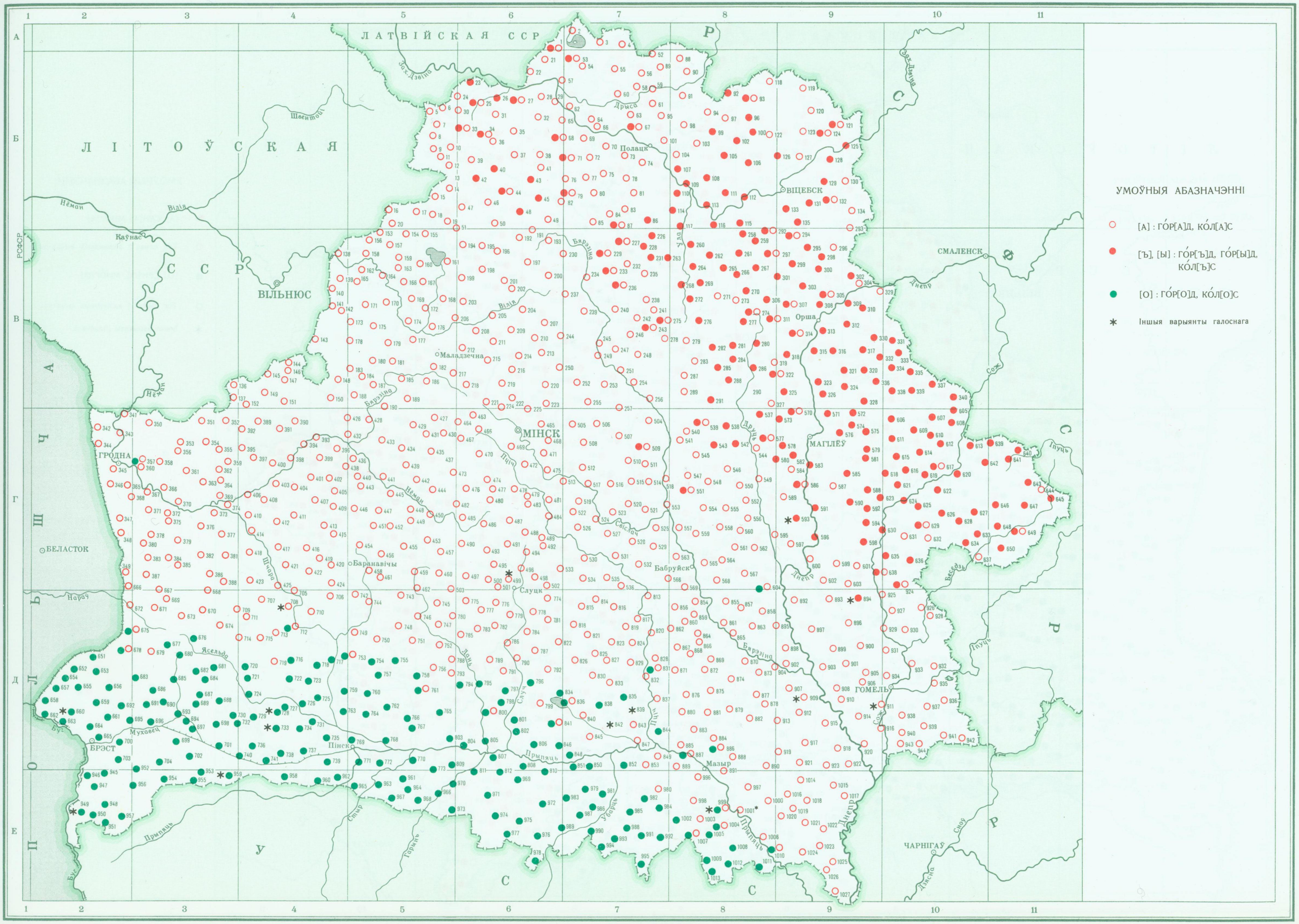

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „О“ ПАСЛЯ ЦВЁРДЫХ ЗЫЧНЫХ У КАНЦАВЫМ АДКРЫТЫМ СКЛАДЗЕ

Карта №14

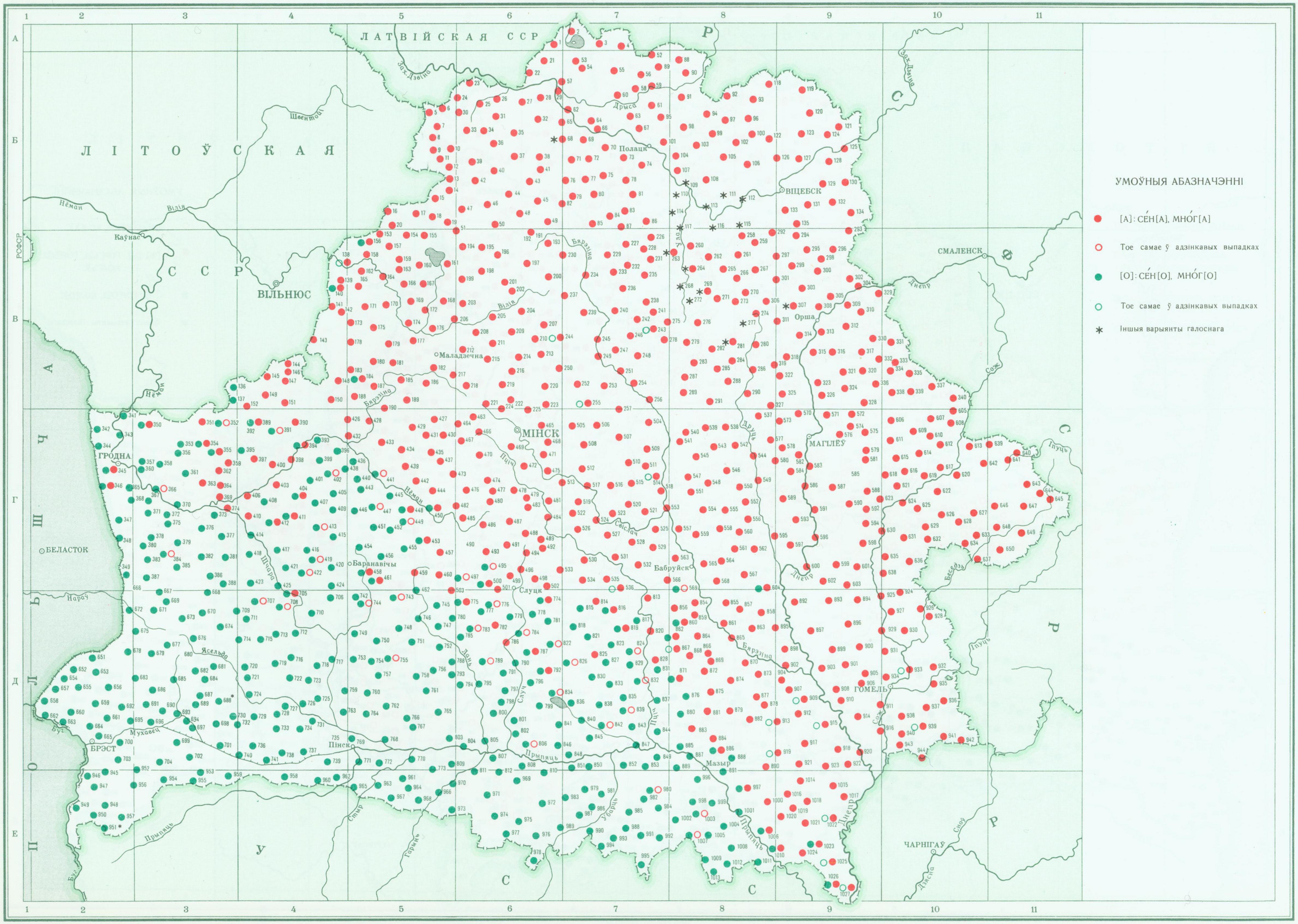

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Е“ (з „Е“ і „Ě“) У ПАСЛЯНАЦІСКНЫМ НЕКАНЦАВЫМ АДКРЫТЫМ СКЛАДЗЕ

Карта №15

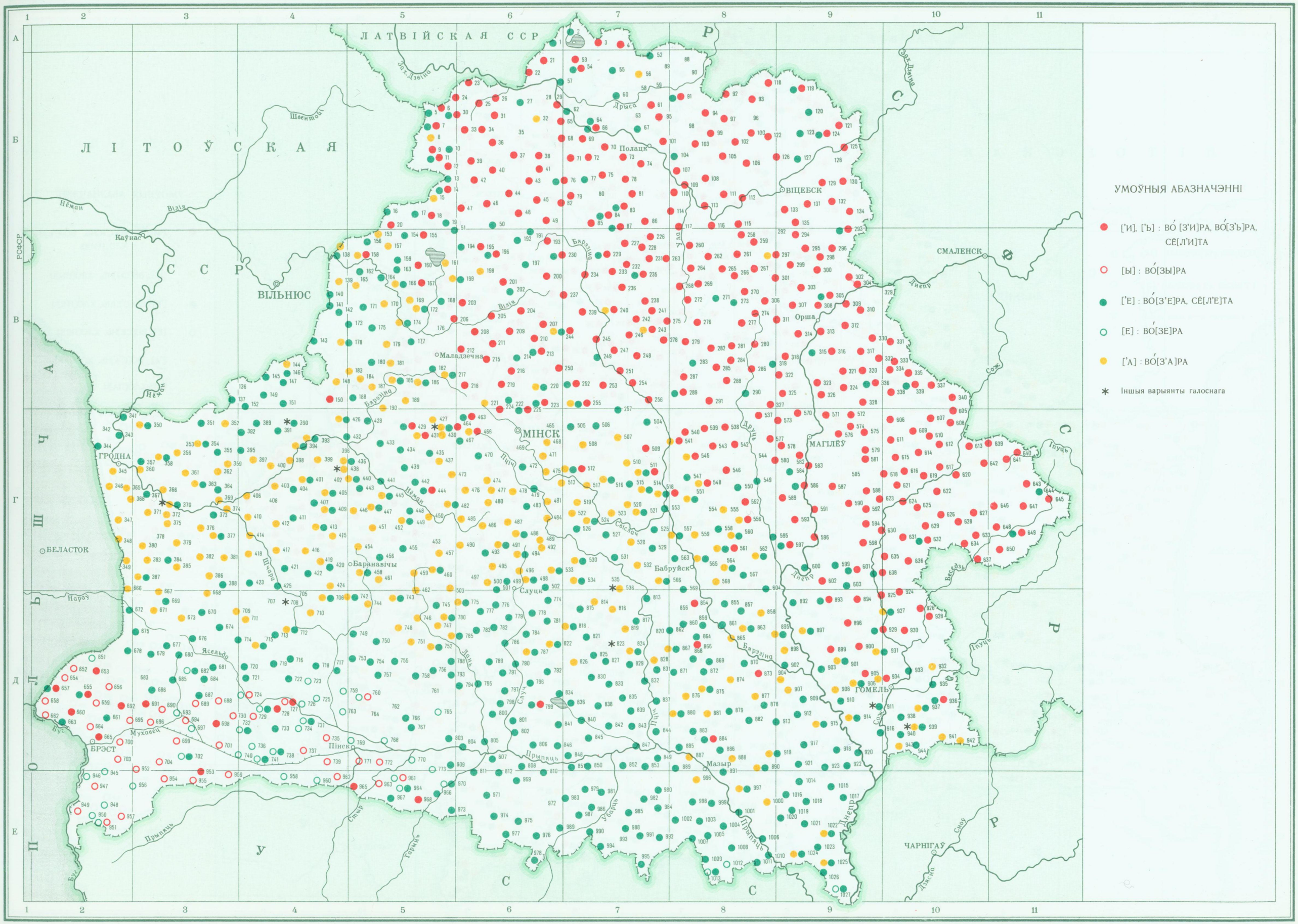

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Е“ Ў ПАСЛЯНАЦІСКНЫМ ЗАКРЫТЫМ КАНЦАВЫМ СКЛАДЗЕ Ў АСНОВЕ СЛОВА

Карта №16

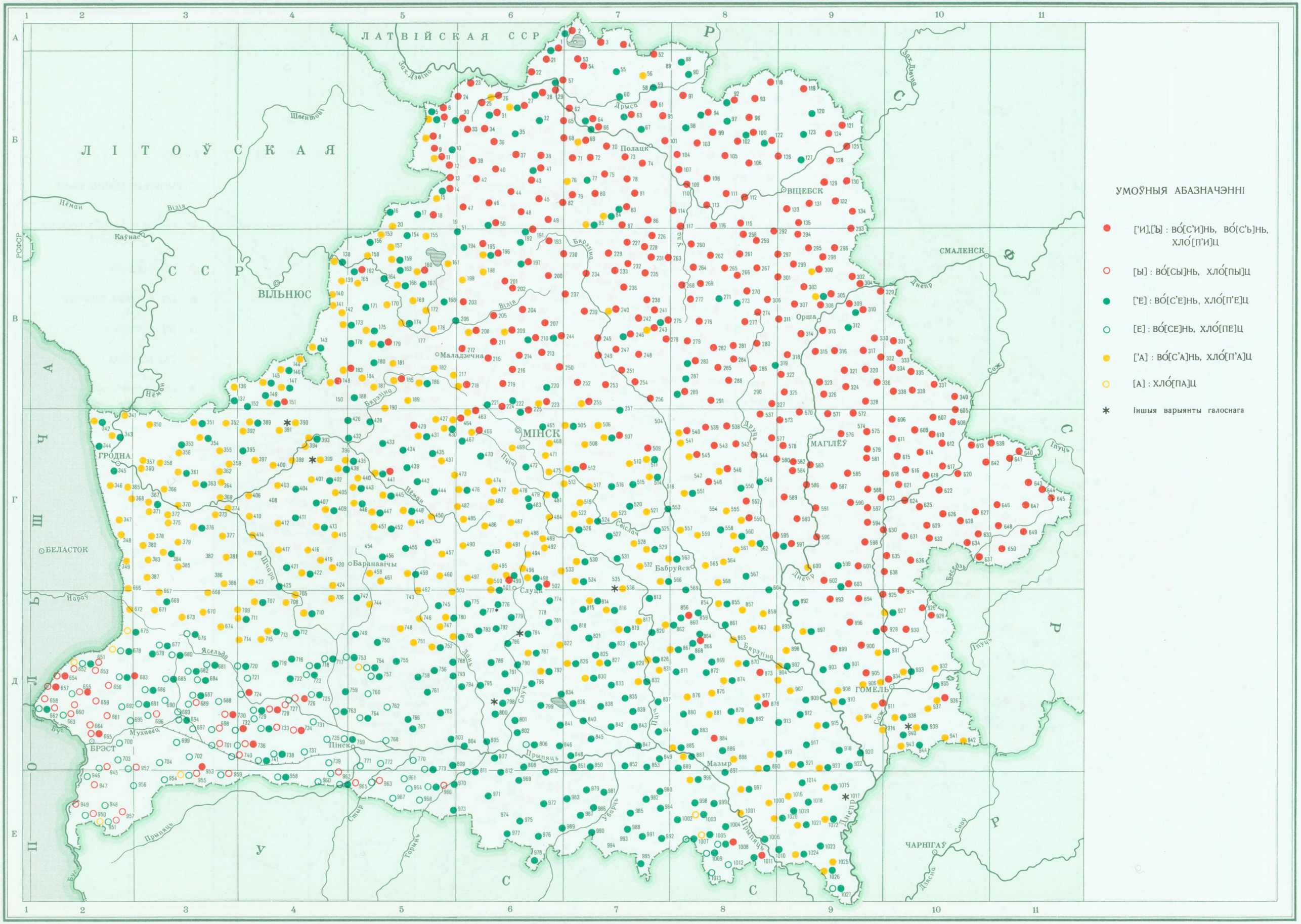

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- ['И],['Ы] : ВО́[С'И]НЬ, ВО́[С'Ы]НЬ, ХЛО́[П'И]Ц
- [Ы] : ВО́[СЫ]НЬ, ХЛО́[ПЫ]Ц
- ['Е] : ВО́[С'Е]НЬ, ХЛО́[П'Е]Ц
- [Е] : ВО́[СЕ]НЬ, ХЛО́[ПЕ]Ц
- ['А] : ВО́[С'А]НЬ, ХЛО́[П'А]Ц
- [А] : ХЛО́[ПА]Ц
- ✱ Іншыя варыянты галоснага

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Е“ Ў КАНЦАВЫМ АДКРЫТЫМ СКЛАДЗЕ Ў ФОРМЕ НАЗОЎНА-ВІНАВАЛЬНАГА СКЛОНУ АДЗІНОЧНАГА ЛІКУ НАЗОЎНІКАЎ НІЯКАГА РОДУ З МЯККАЙ АСНОВАЙ

Карта №17

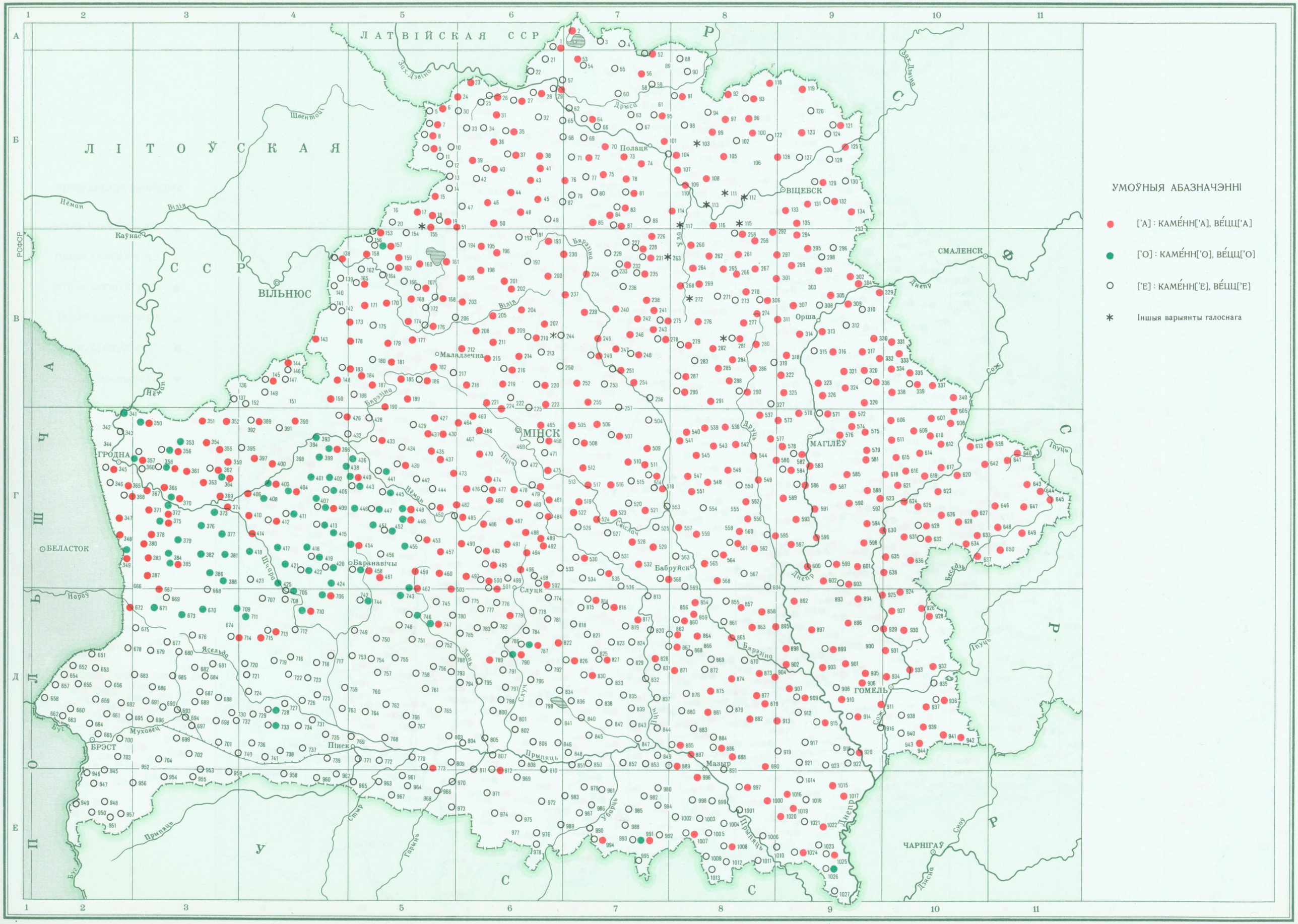

НЕНАЦІСКНЫ ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Е“ Ў КАНЧАТКАХ МЕСНАГА СКЛОНУ АДЗІНОЧНАГА ЛІКУ НАЗОЎНІКАЎ

Карта №18

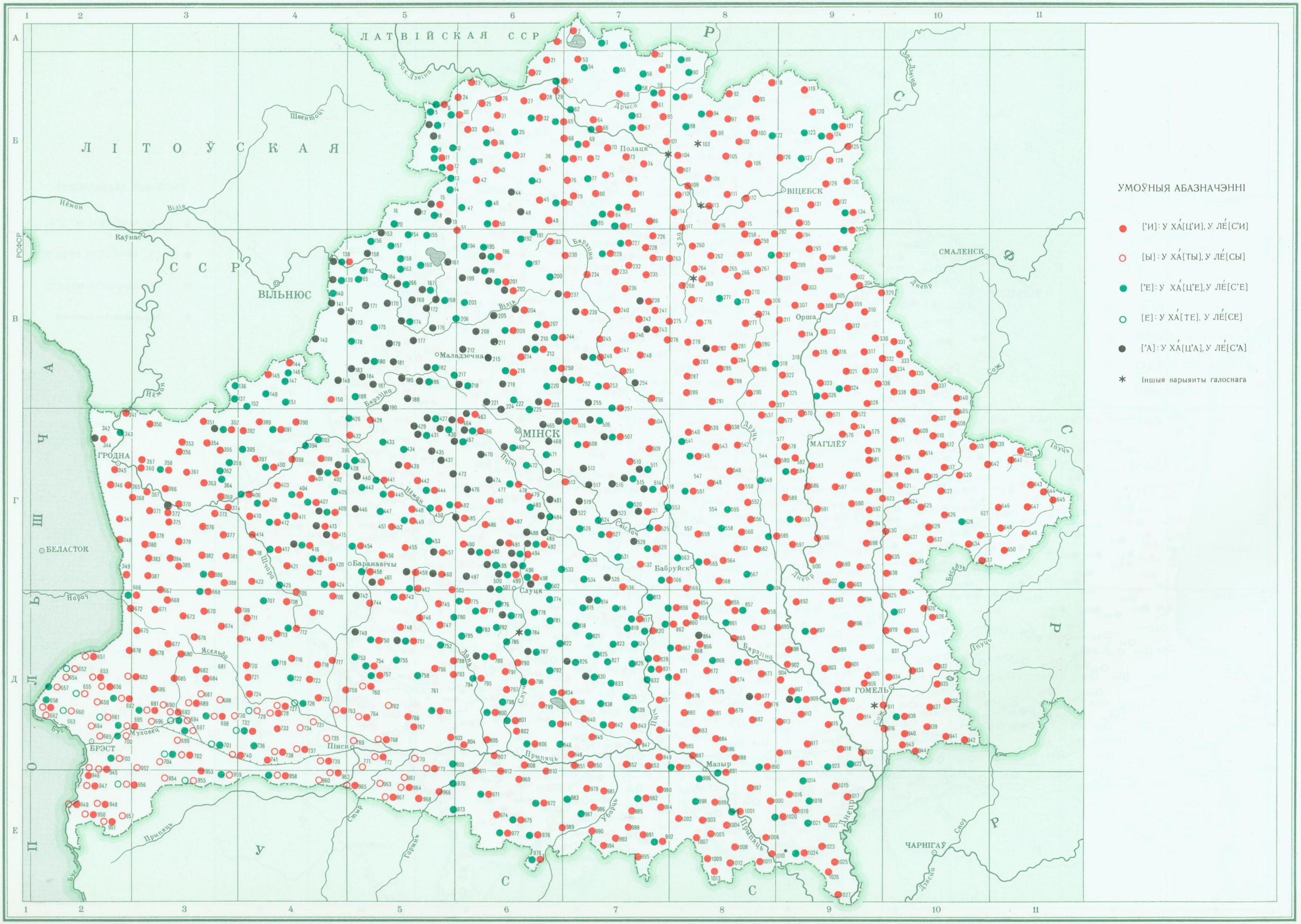

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „А“ Ў ПАСЛЯНАЦІСКНЫМ ЗАКРЫТЫМ СКЛАДЗЕ Ў АСНОВЕ СЛОВА

Карта №19

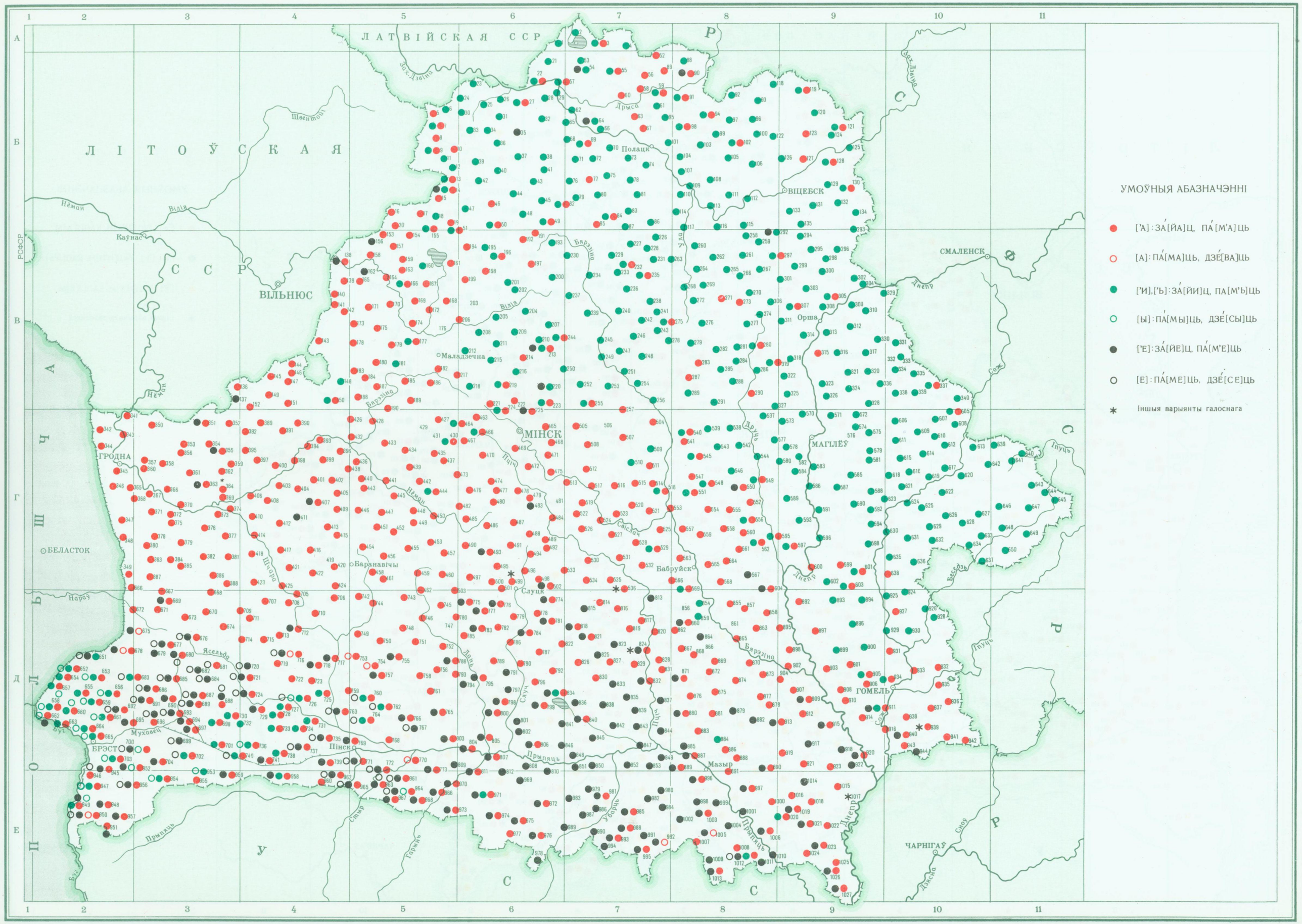

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- ['А]: ЗА́[ЙА]Ц, ПА́[М'А]ЦЬ
- [А]: ПА́[МА]ЦЬ, ДЗЕ́[ВА]ЦЬ
- ['И],['Ь]: ЗА́[ЙИ]Ц, ПА[М'Ь]ЦЬ
- [Ы]: ПА́[МЫ]ЦЬ, ДЗЕ́[СЫ]ЦЬ
- ['Е]: ЗА́[ЙЕ]Ц, ПА́[М'Е]ЦЬ
- [Е]: ПА́[МЕ]ЦЬ, ДЗЕ́[СЕ]ЦЬ
- * Іншыя варыянты галоснага

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „А“ Ў ПАСЛЯНАЦІСКНЫМ ЗАКРЫТЫМ СКЛАДЗЕ Ў ФОРМЕ ДАВАЛЬНАГА СКЛОНУ МНОЖНАГА ЛІКУ НАЗОЎНІКАЎ З МЯККАЙ АСНОВАЙ

Карта №20

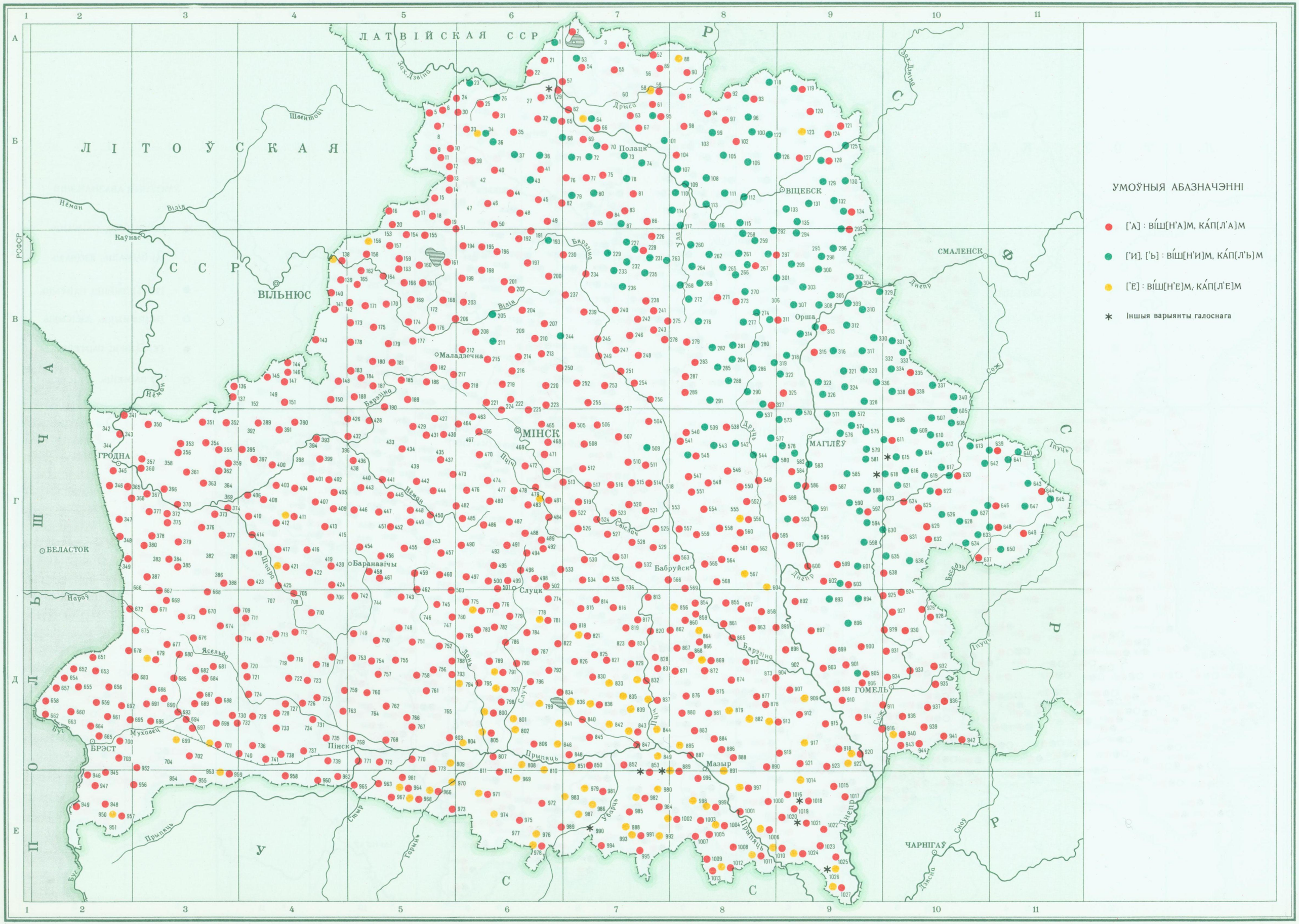

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- ['А] : ВІ́Ш[Н'А]М, КА́П[Л'А]М
- ['И], ['Ь] : ВІ́Ш[Н'И]М, КА́П[Л'Ь]М
- ['Е] : ВІ́Ш[Н'Е]М, КА́П[Л'Е]М
- ✱ Іншыя варыянты галоснага

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „У“ Ў СЛОВЕ *СУБОТА*

Карта №21

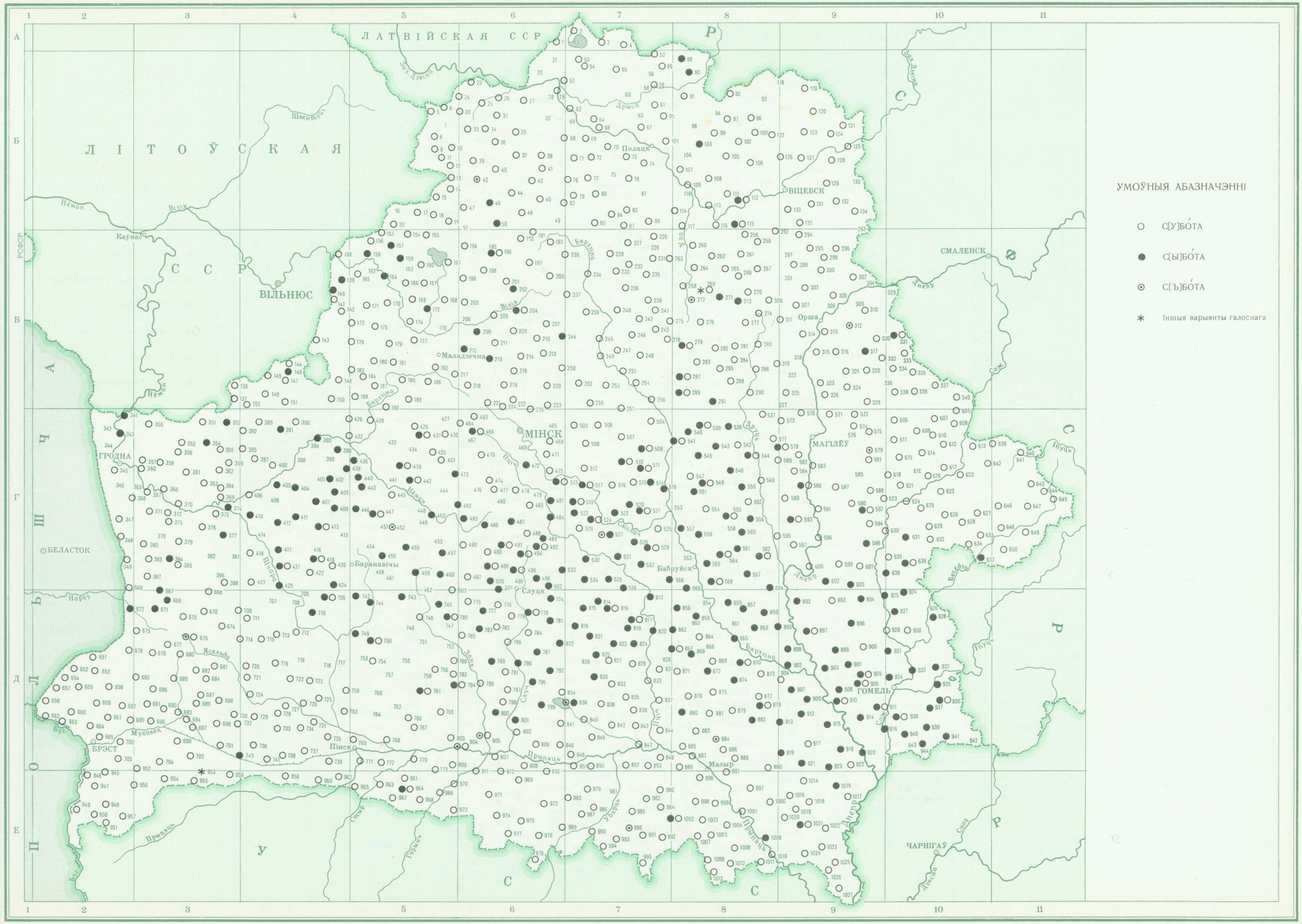

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Ы“ Ў ПЕРШЫМ СКЛАДЗЕ ПЕРАД НАЦІСКАМ У ПАЗІЦЫІ КАЛЯ ГУБНЫХ ЗЫЧНЫХ

Карта №22

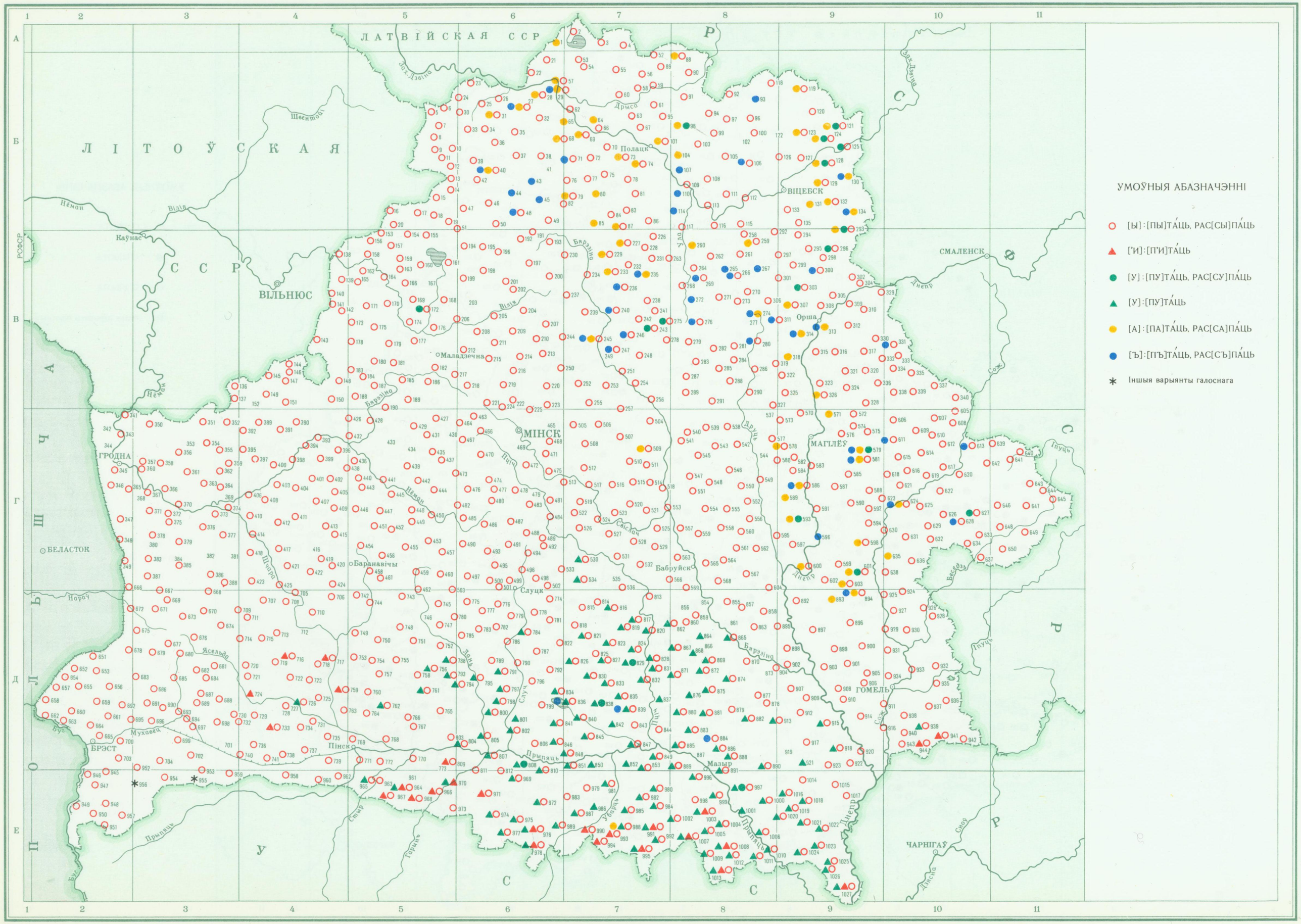

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- ○ [Ы]:[ПЫ]ТА́ЦЬ, РАС[СЫ]ПА́ЦЬ
- ▲ [’И]:[П’И]ТА́ЦЬ
- ● [У]:[ПУ]ТА́ЦЬ, РАС[СУ]ПА́ЦЬ
- ▲ [У]:[ПУ]ТА́ЦЬ
- ● [А]:[ПА]ТА́ЦЬ, РАС[СА]ПА́ЦЬ
- ● [Ъ]:[ПЪ]ТА́ЦЬ, РАС[СЪ]ПА́ЦЬ
- ✱ Іншыя варыянты галоснага

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Ы“ Ў ФОРМЕ ДЗЕЯСЛОВА *БЫЛА*

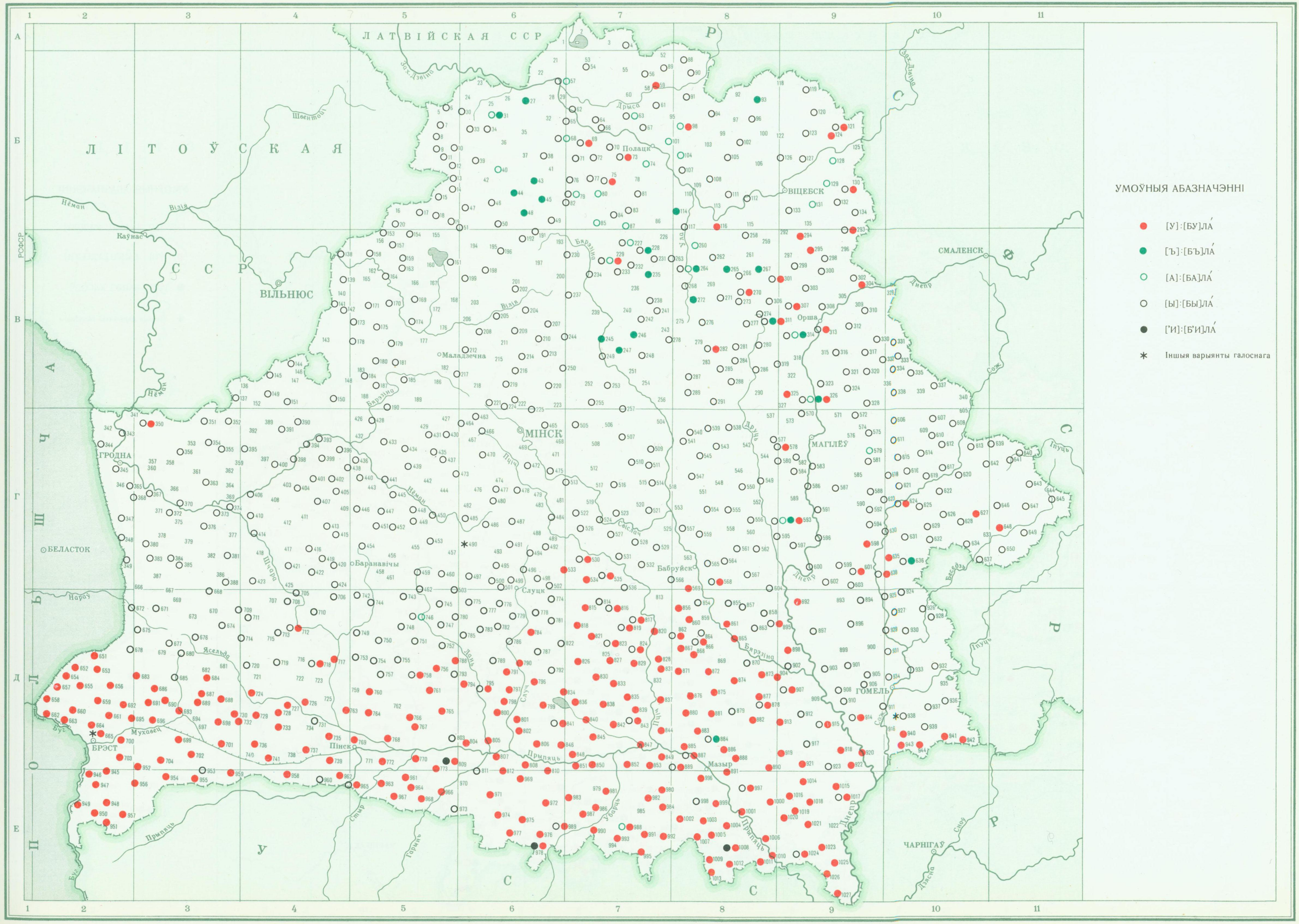

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- ● [У]:[БУ]ЛА́
- ● [Ъ]:[БЪ]ЛА́
- ○ [А]:[БА]ЛА́
- ○ [Ы]:[БЫ]ЛА́
- ● ['И]:[Б'И]ЛА́
- ✱ Іншыя варыянты галоснага

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Ы“ Ў НЕНАЦІСКНЫМ КАНЦАВЫМ АДКРЫТЫМ СКЛАДЗЕ ПАСЛЯ ГУБНЫХ ЗЫЧНЫХ

Карта №24

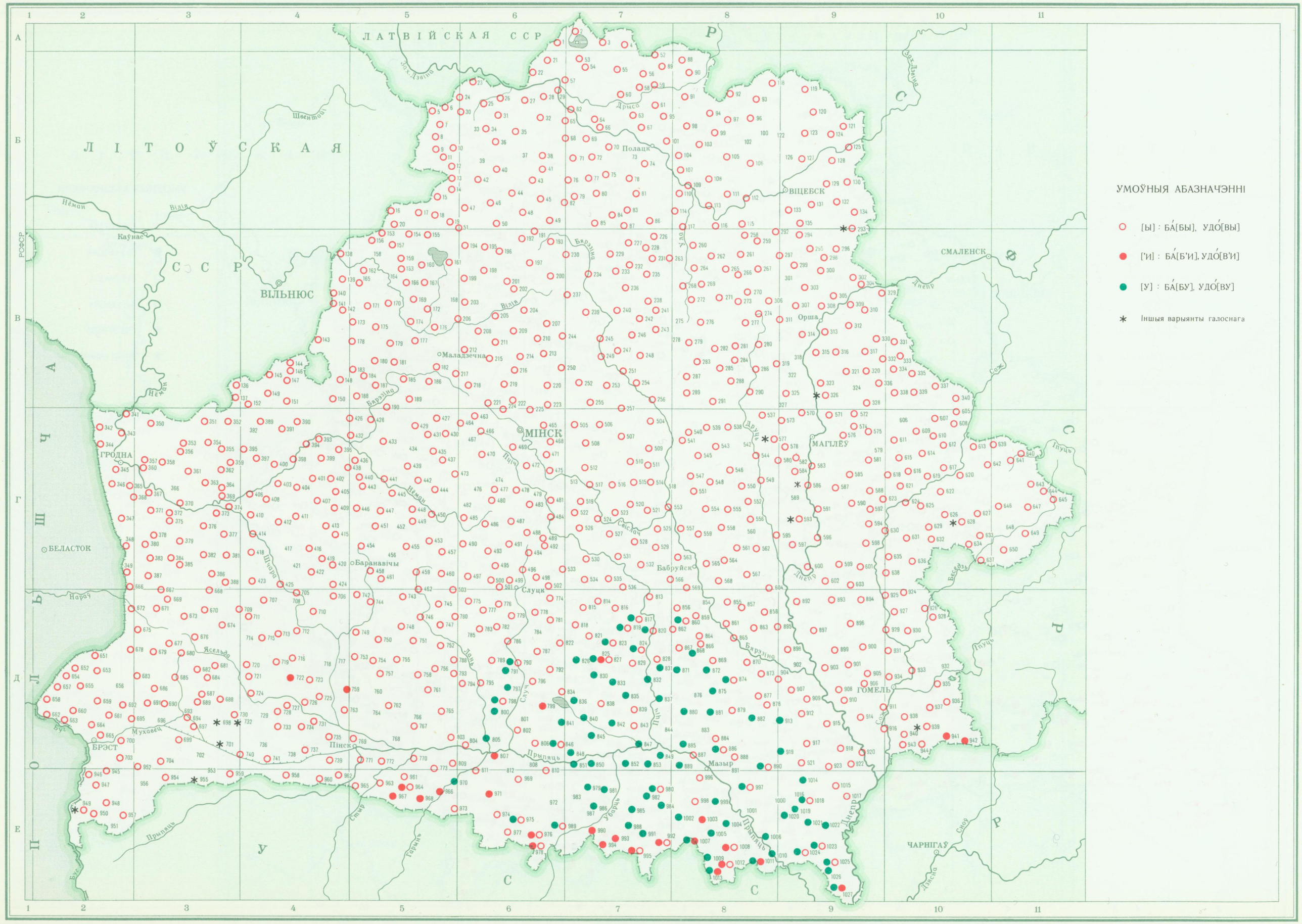

ДЗЕЯСЛОВЫ З СУФІКСАМ *-ВА-* БЕЗ ПАПЯРЭДНЯГА ГАЛОСНАГА АБО З ТЫМ ЦІ ІНШЫМ ПАПЯРЭДНІМ ГАЛОСНЫМ (*-ВА-, -ЫВА-, -ЪВА-, -АВА-, -УВА-, -ОВА-*)

Карта №25

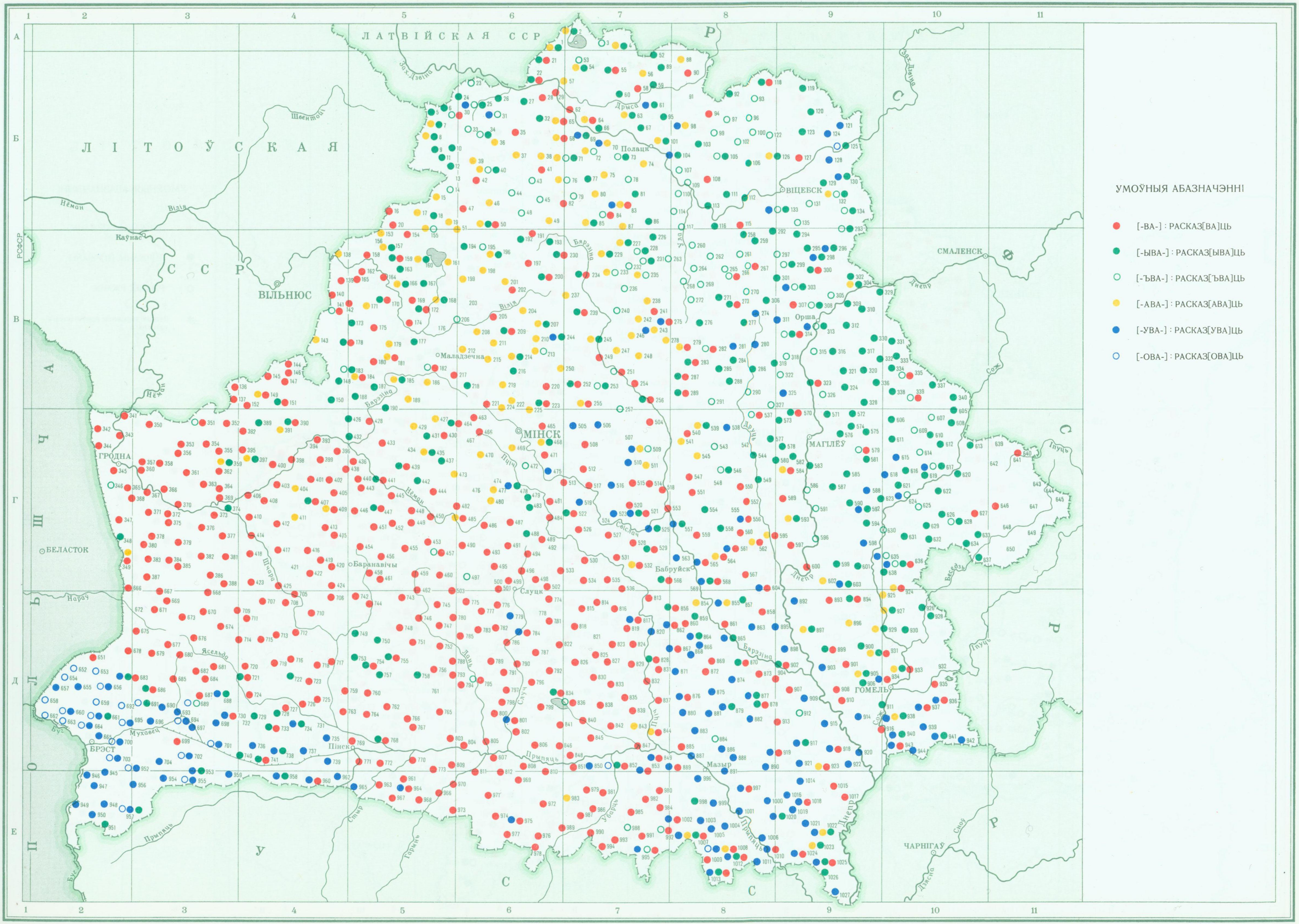

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- [-ВА-] : РАСКАЗ[ВА]ЦЬ
- [-ЫВА-] : РАСКАЗ[ЫВА]ЦЬ
- [-ЪВА-] : РАСКАЗ[ЪВА]ЦЬ
- [-АВА-] : РАСКАЗ[АВА]ЦЬ
- [-УВА-] : РАСКАЗ[УВА]ЦЬ
- [-ОВА-] : РАСКАЗ[ОВА]ЦЬ

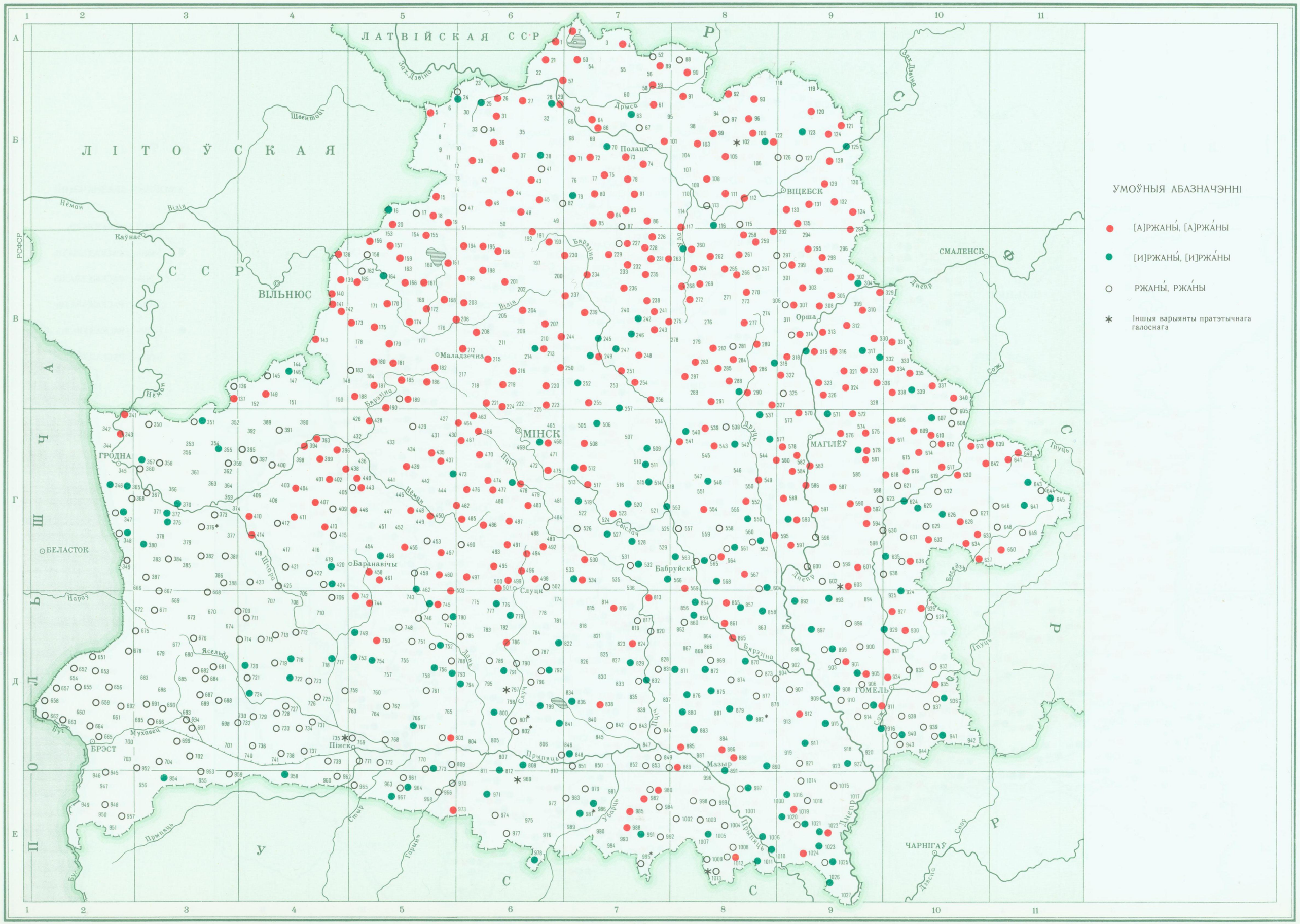
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
УКРАІНСКАЯ ССР
БЕЛАРУСКАЯ ССР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
МІНСК
Полацк
ВІЦЕБСК
Орша
МАГІЛЁЎ
СМАЛЕНСК
Маладзечна
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
Мазыр
ГОМЕЛЬ
ЧАРНІГАЎ
БРЭСТ
Пінск
Неман
Вілія
Шчара
Нарач
Ясельда
Буг
Мухавец
Прыпяць
Стыр
Гарынь
Случ
Дняпро
Сож
Бярэзіна
Свіслач
Дрыса
Заходняя Дзвіна
Сула
Десна
Бесяда
Іпуць
Глушэ
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
[А]РЖАНЫ́, [А]РЖА́НЫ
[И]РЖАНЫ́, [И]РЖА́НЫ
РЖАНЫ́, РЖА́НЫ
Іншыя варыянты пратэтычнага галоснага

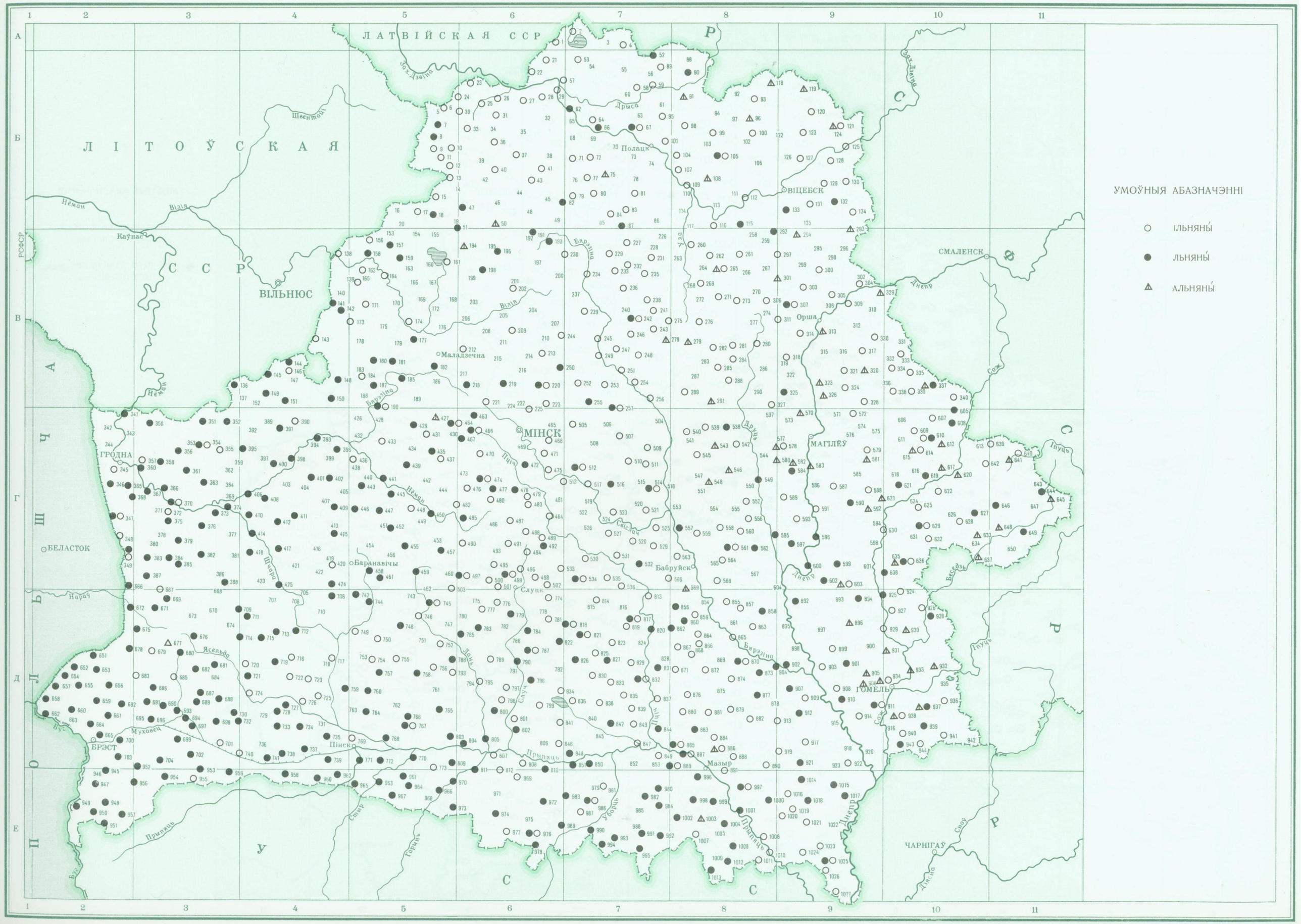
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
УКРАІНСКАЯ ССР
ПОЛЬСКАЯ ДЛЕГАТУРА
ВІЦЕБСК
ВІЛЬНЮС
МІНСК
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
МАГІЛЁЎ
ГОМЕЛЬ
БРЭСТ
СМАЛЕНСК
ЧАРНІГАЎ
Полацк
Орша
Маладзечна
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
Мазыр
Пінск
Каўнас
Неман
Вілія
Нёман
Бярэзіна
Дзвіна
Дняпр
Дрысса
Друць
Сож
Свіслач
Нямон
Пціч
Шчара
Ясельда
Нарач
Прыпяць
Стыр
Горынь
Случ
Створ
Уборць
Гіпуць
Сноў
Дзясна
Беседь
Швентоі
Зах. Дзвіна
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
ІЛЬНЯНЫ́
ЛЬНЯНЫ́
АЛЬНЯНЫ́

ГАЛОСНЫЯ НА МЕСЦЫ НАЦІСКНОГА „А“ Ў ПАЗІЦЫІ ПЕРАД [Ў]

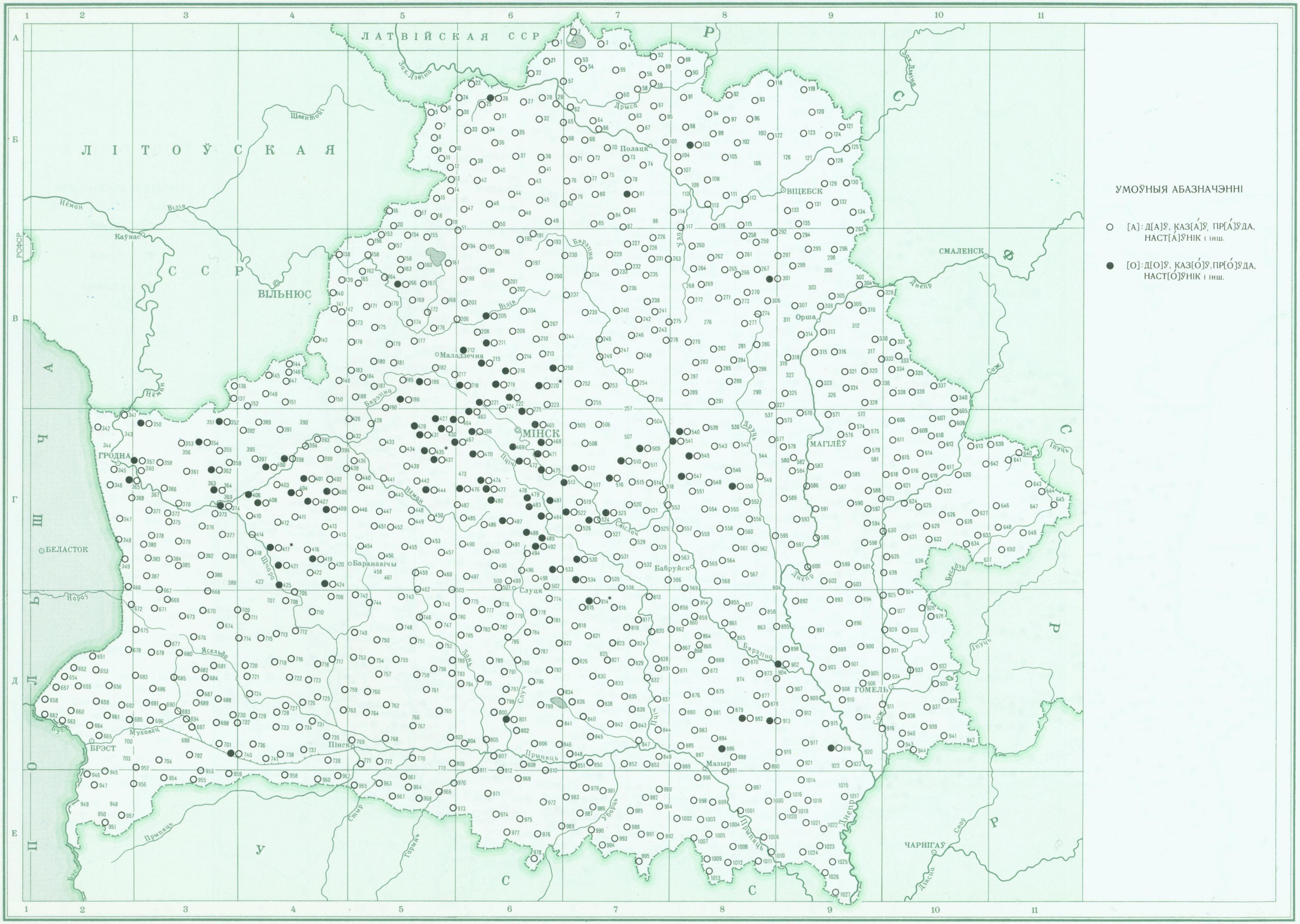

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

○ [А]: Д[А]Ў, КАЗ[А́]Ў, ПР[А́]ЎДА, НАСТ[А́]ЎНІК і інш.

● [О]: Д[О]Ў, КАЗ[О́]Ў, ПР[О́]ЎДА, НАСТ[О́]ЎНІК і інш.

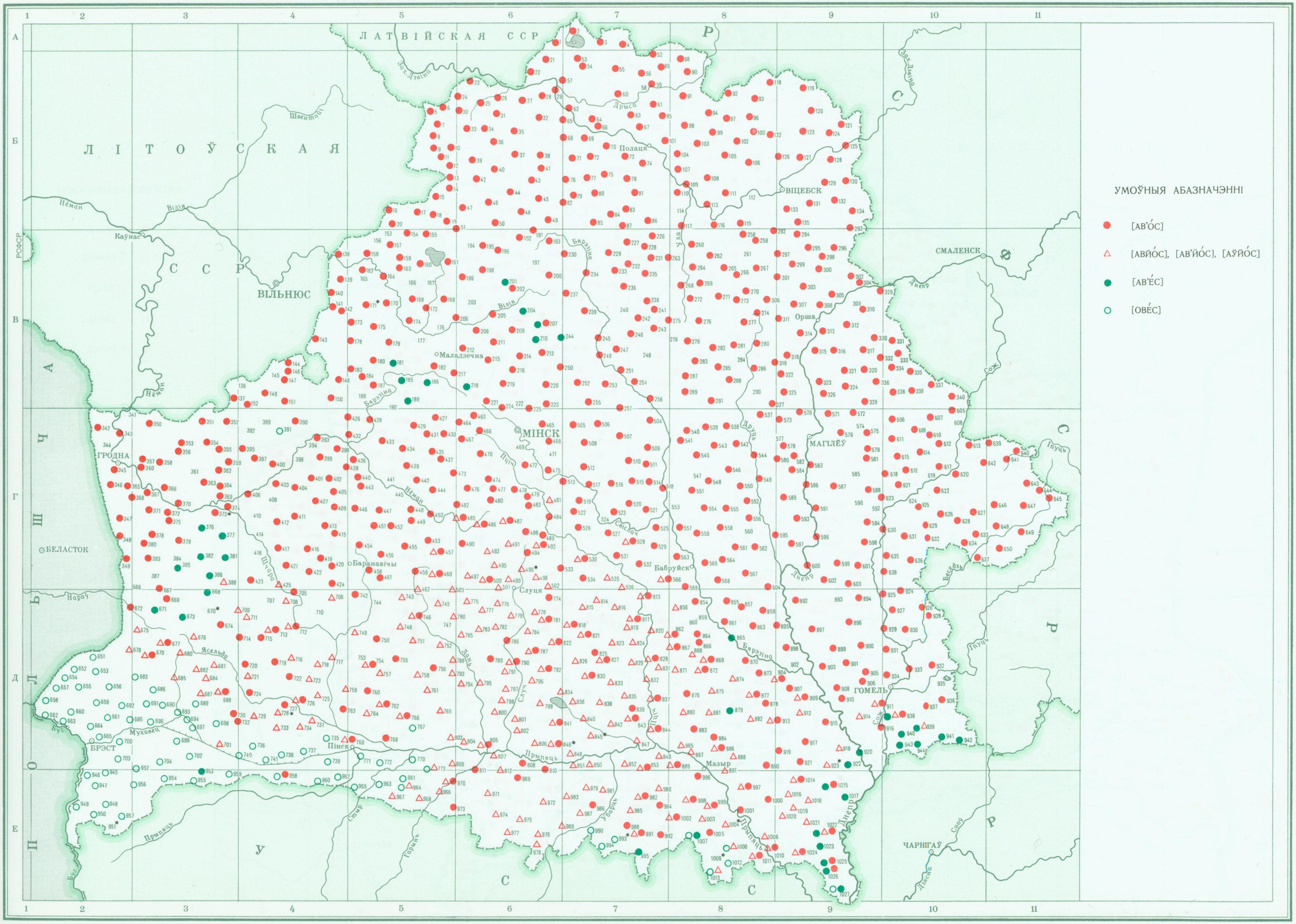
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
УКРАІНСКАЯ ССР
БЕЛАРУСКАЯ ССР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
ВІЦЕБСК
Полацк
СМАЛЕНСК
Орша
МІНСК
Маладзечна
МАГІЛЁЎ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
ГОМЕЛЬ
БРЭСТ
Пінск
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
Заход. Дзвіна
Дрысса
Віцебск
Неман
Вілія
Нарач
Ясельда
Мухавец
Бярэзіна
Свіслач
Дняпро
Сож
Іпуць
Беседь
Прыпяць
Уборць
Гарынь
Стыр
Случ
Створ
Шчара
Ніч
Дзісна
Буг
Дзвіна
Друць
Пціч
Дняпро
Сож
Іпуць
Беседь
Прыпяць
Дняпро
Сож
Іпуць
Дзісна
Буг
Прыпяць
Стыр
Гарынь
Уборць
Случ
Створ
Шчара
Ніч
Пціч
Друць
Свіслач
Бярэзіна
Дняпро
Сож
Іпуць
Беседь

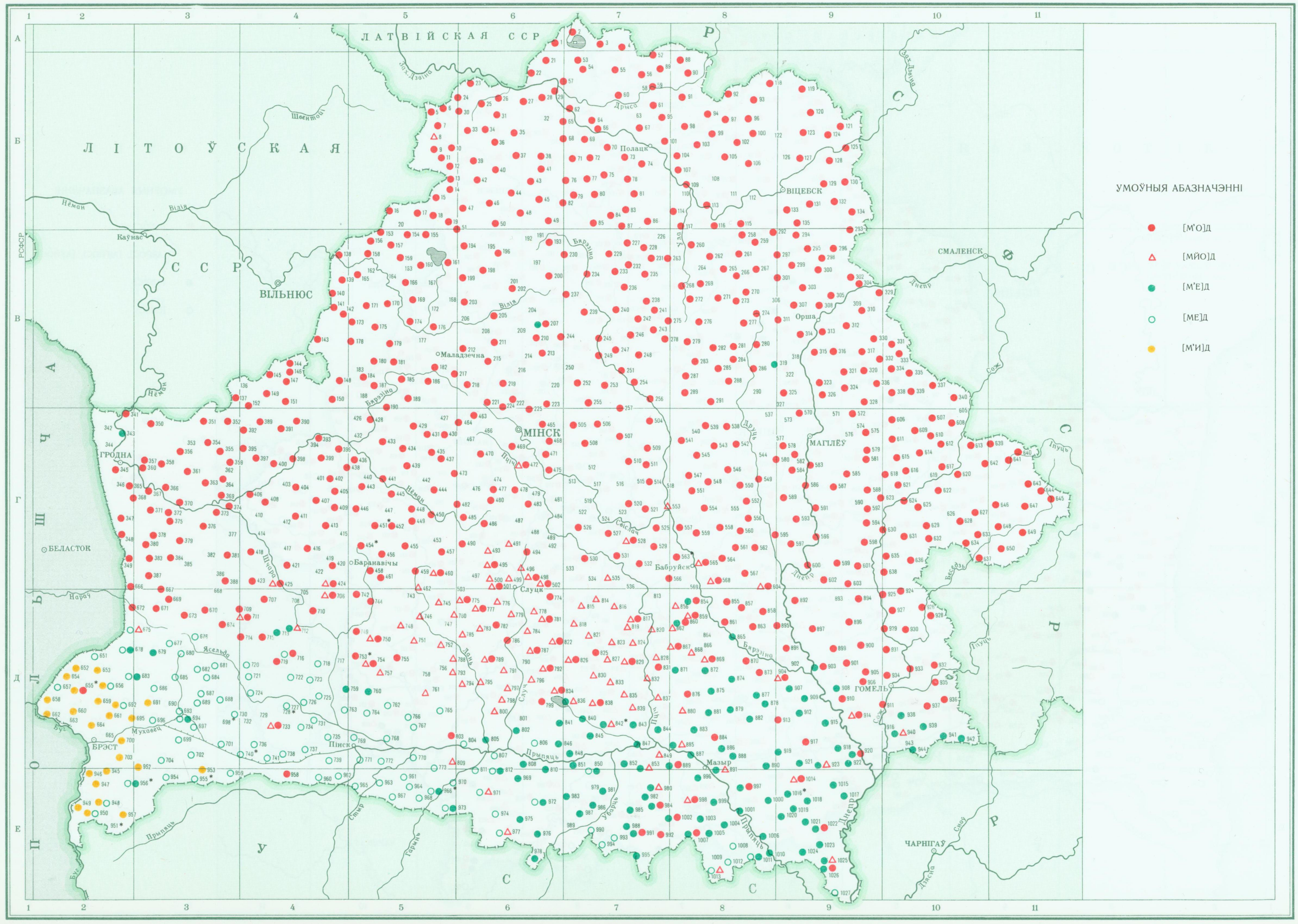
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
РУСКАЯ ССР
УКРАІНСКАЯ ССР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
Неман
Вілія
Шешупа
Полацк
ВІЦЕБСК
СМАЛЕНСК
Орша
Маладзечна
МІНСК
МАГІЛЁЎ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
ГОМЕЛЬ
БРЭСТ
Пінск
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
Дзвіна
Дрысса
Бярэзіна
Свіслач
Друць
Дняпро
Сож
Ипуць
Весць
Нёман
Щара
Ясельда
Нарач
Случ
Лань
Прыпяць
Стыр
Горынь
Уборць
Буг
Мухавец
Дзясна
Снов
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
[М'О]Д
[МЙО]Д
[М'Е]Д
[МЕ]Д
[М'И]Д

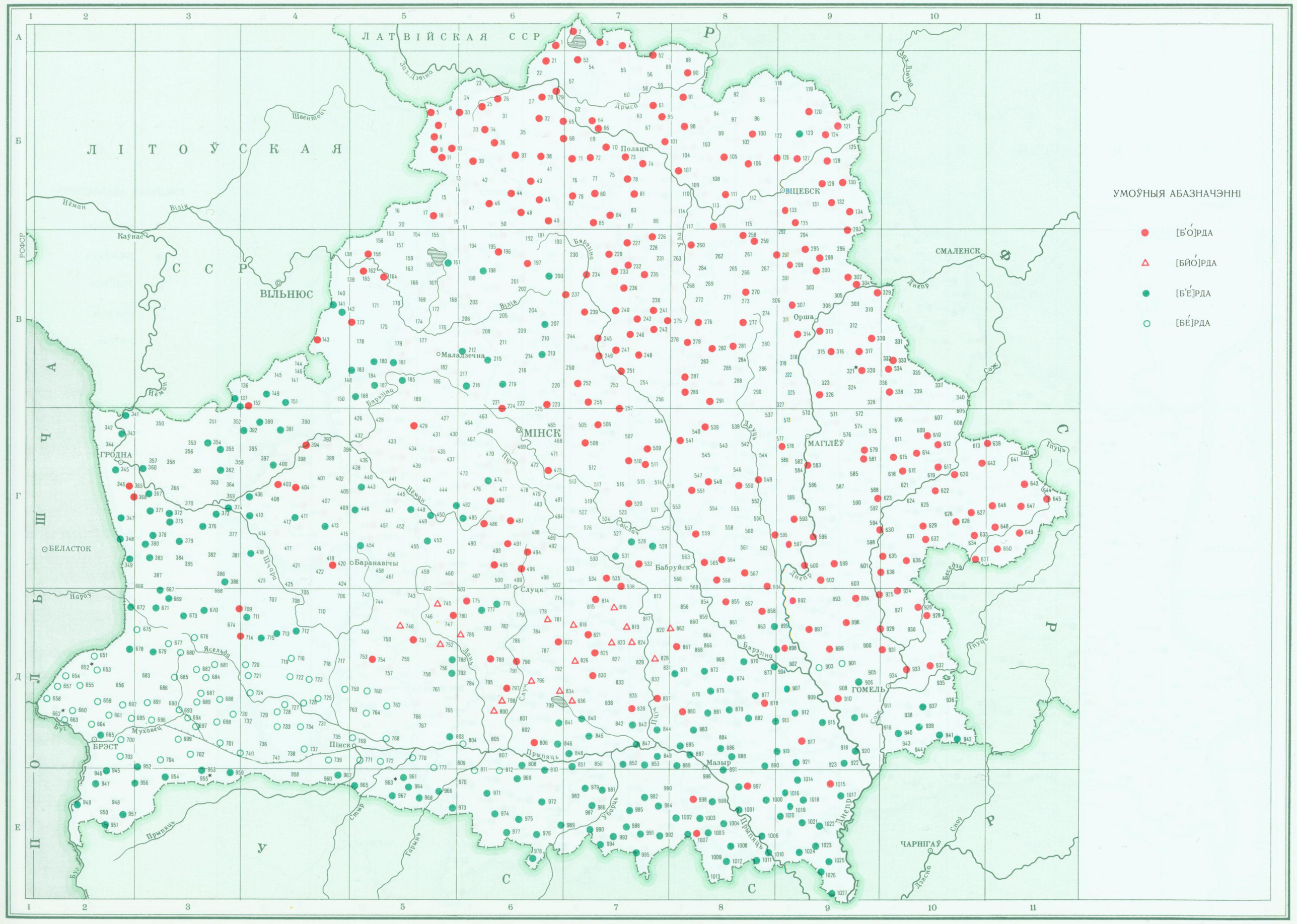
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
УКРАІНСКАЯ ССР
РОССІЯ
ВІЛЬНЮС
Каўнас
Неман
Вілія
Швентоя
Заходняя Дзвіна
Дрысса
Полацк
ВІЦЕБСК
СМАЛЕНСК
Дняпр
Бярэзіна
Маладзечна
МІНСК
Свіслач
Пціч
Орша
МАГІЛЁЎ
Сож
Іпуць
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Шчара
Баранавічы
Бабруйск
Беседзь
Нарач
Ясельда
Слуцк
Случ
Дзьвіна
ГОМЕЛЬ
Мухавец
Буг
БРЭСТ
Пінск
Прыпяць
Мазыр
Стыр
Горынь
Убарць
Сноў
ЧАРНІГАЎ
Дзясна
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
[Б'О́]РДА
[БЙО́]РДА
[Б'Е́]РДА
[БЕ́]РДА

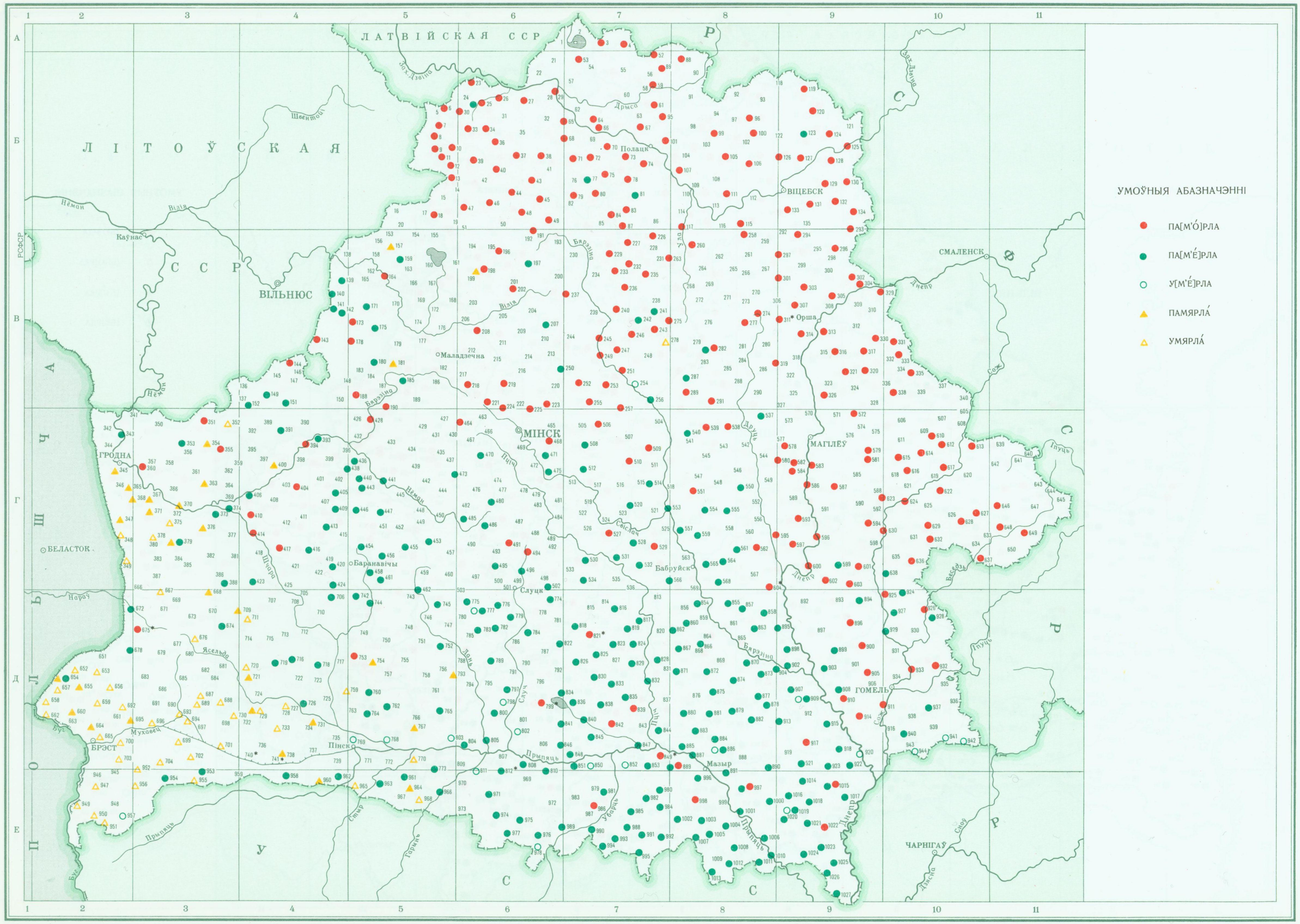

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- ● ПА[М'О́]РЛА
- ● ПА[М'Е́]РЛА
- ○ У[М'Е́]РЛА
- ▲ ПАМЯРЛА́
- △ УМЯРЛА́

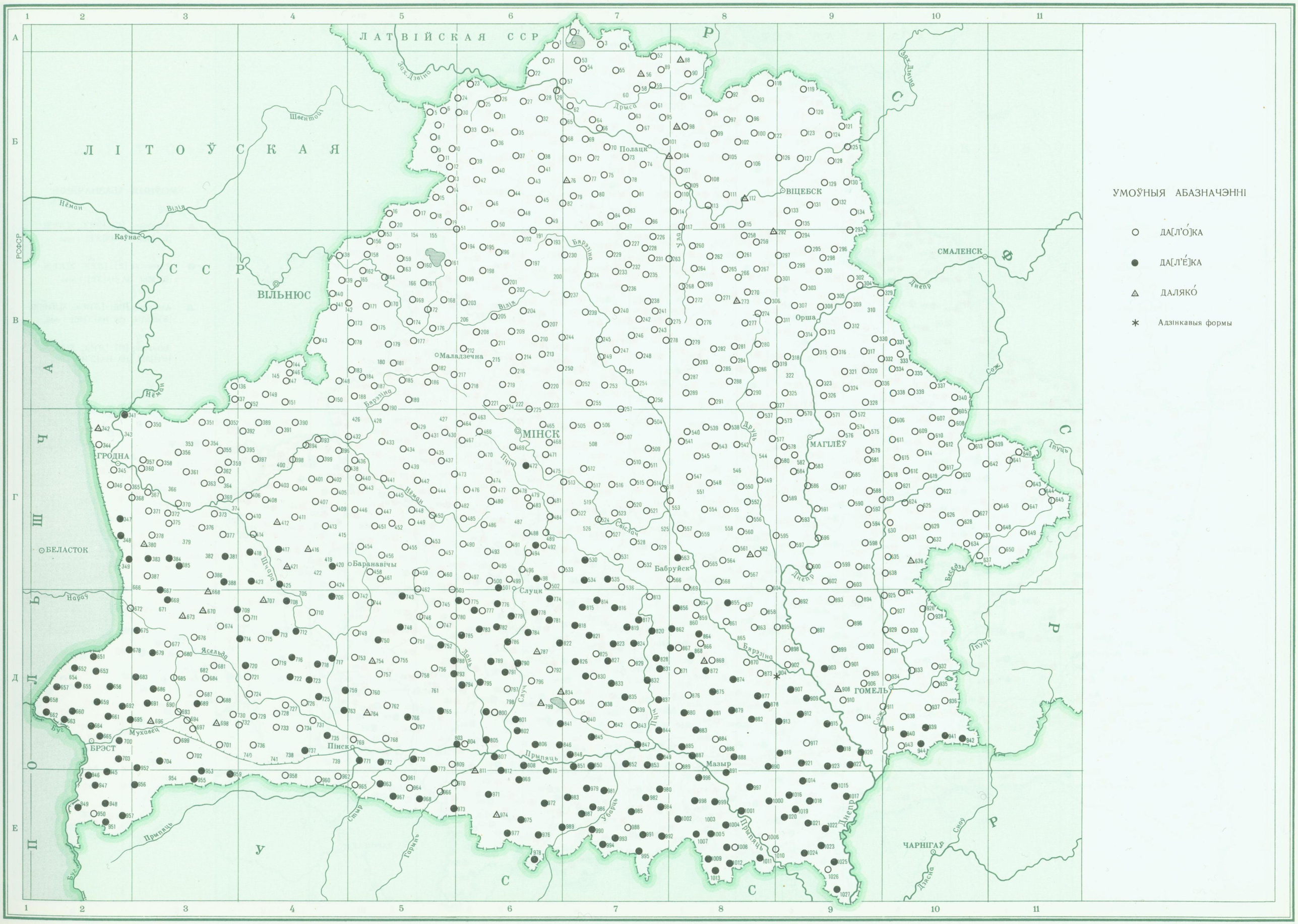

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

○ ДА[Л'О́]КА

● ДА[Л'Е́]КА

△ ДАЛЯКО́

✱ Адзінкавыя формы

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ ЭТЫМАЛАГІЧНАГА „Е“ У НАЦІСКНЫМ СКЛАДЗЕ

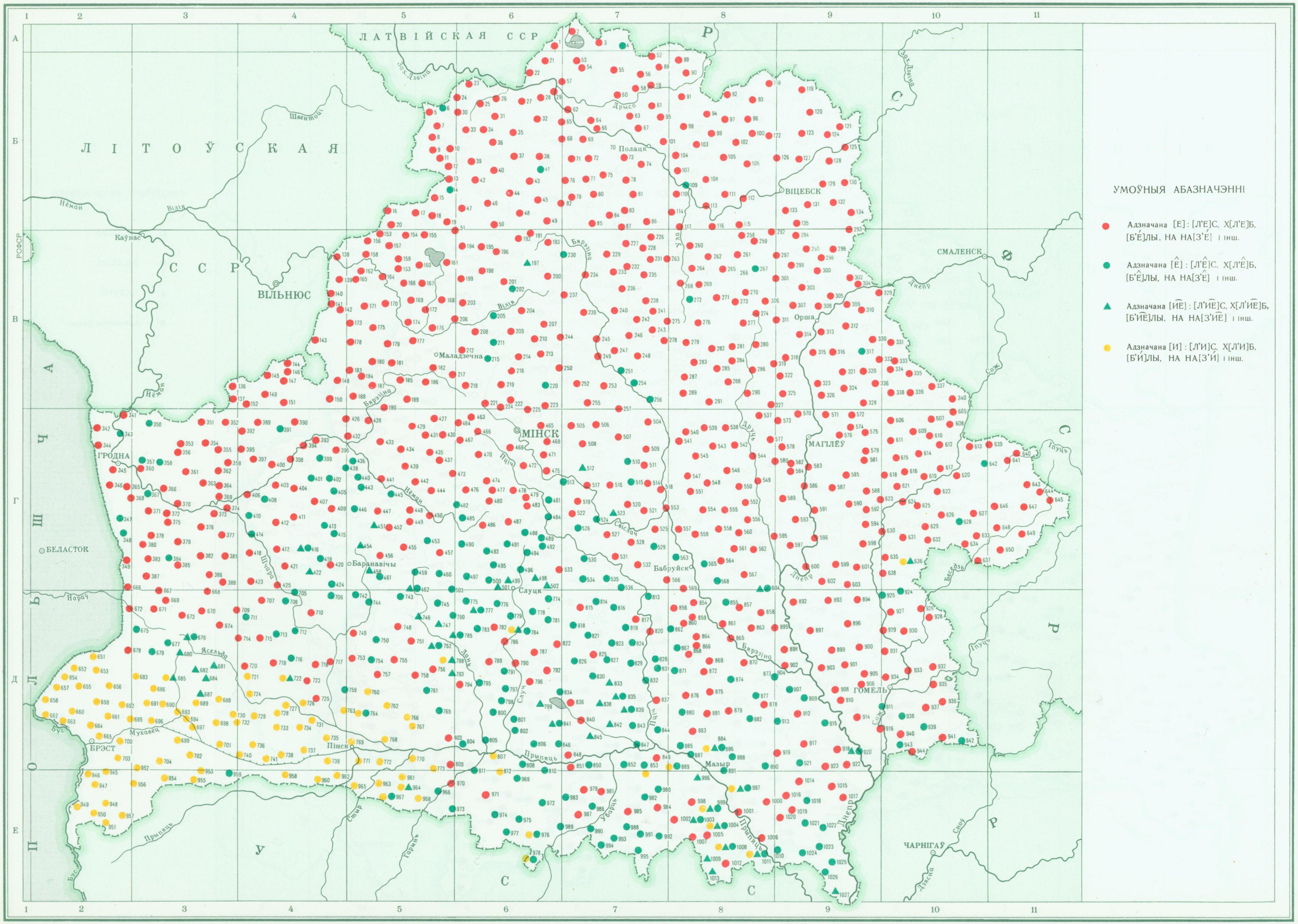

ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ ЭТЫМАЛАГІЧНАГА „О“ Ў ЗАКРЫТЫМ НАЦІСКНЫМ СКЛАДЗЕ

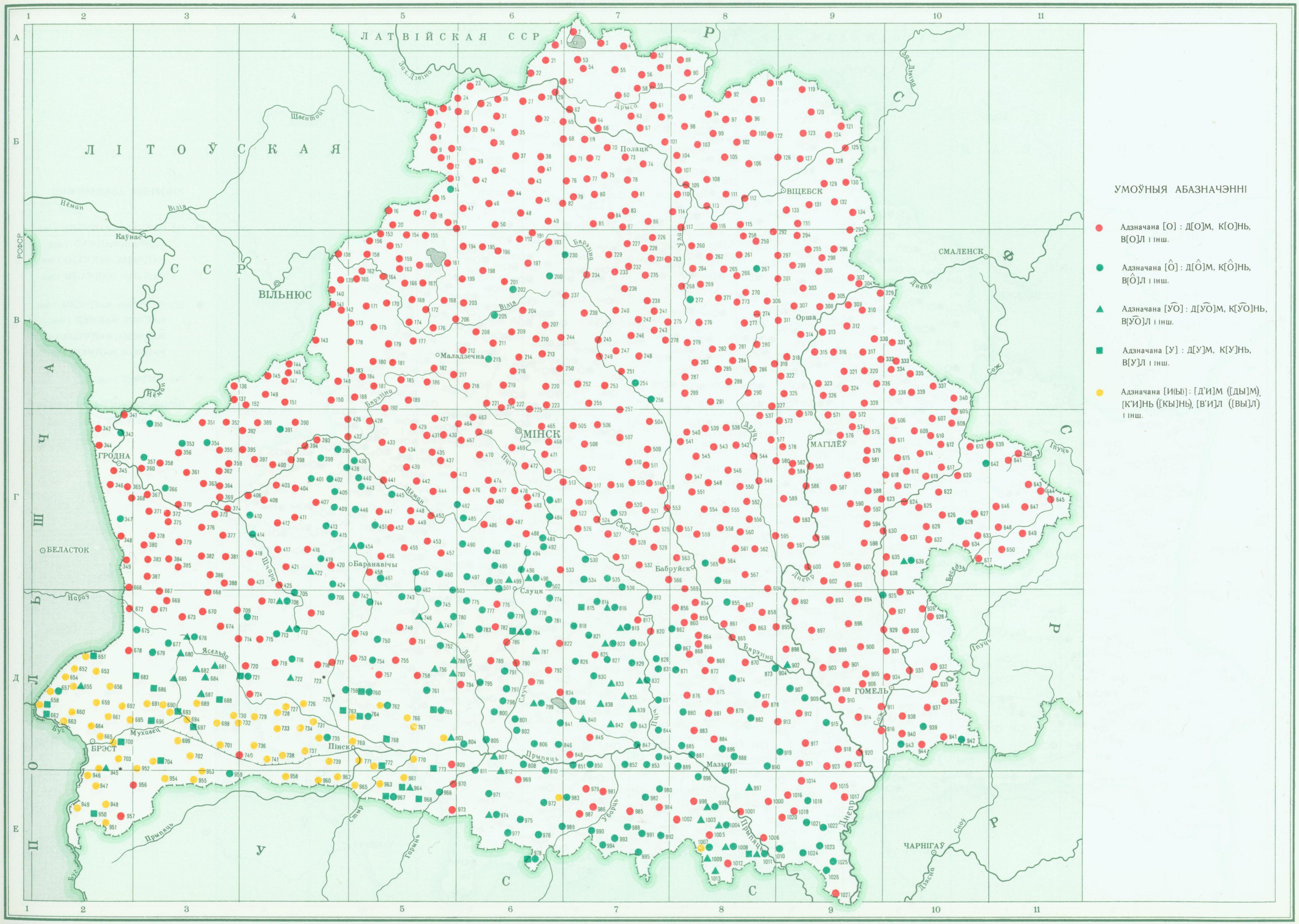

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- ● Адзначана [О] : Д[О]М, К[О]НЬ, В[О]Л і інш.
- ● Адзначана [Ô] : Д[Ô]М, К[Ô]НЬ, В[Ô]Л і інш.
- ▲ Адзначана [У͡О] : Д[У͡О]М, К[У͡О]НЬ, В[У͡О]Л і інш.
- ■ Адзначана [У] : Д[У]М, К[У]НЬ, В[У]Л і інш.
- ● Адзначана [И(Ы)] : [Д'И]М ([ДЫ]М), [К'И]НЬ ([КЫ]НЬ), [В'И]Л ([ВЫ]Л) і інш.

НАЦІСКНЫ ГАЛОСНЫ ПАСЛЯ ШЫПЯЧЫХ У ІНФІНІТЫВЕ І ФОРМАХ ПРОШЛАГА ЧАСУ ДЗЕЯСЛОВАЎ ТЫПУ *МАЎЧАЦЬ, ДРЫЖАЦЬ, КРЫЧАЦЬ*

Карта №36

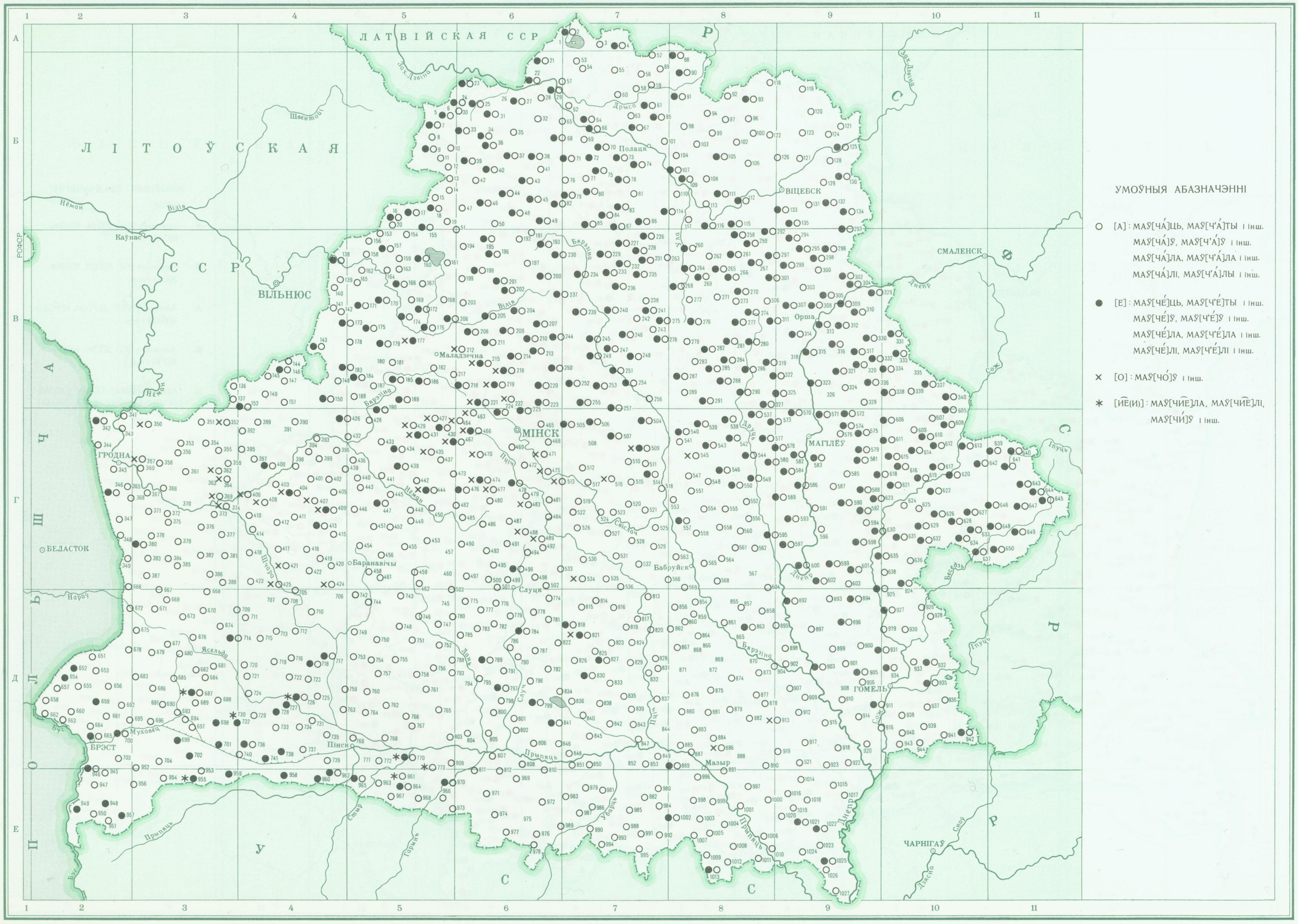

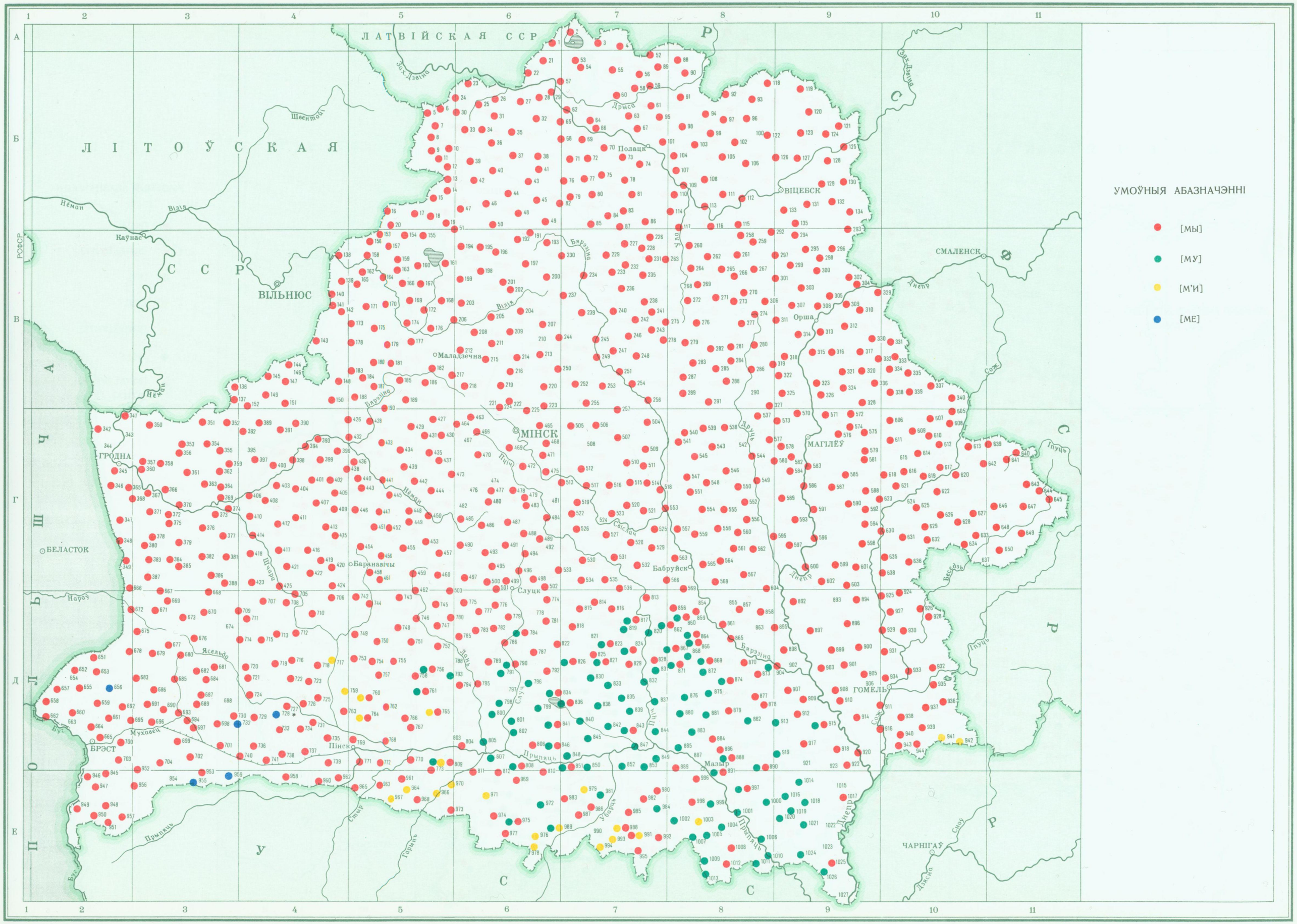
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РОССР
ПОЛЬШЧА
УКРАІНСКАЯ ССР
РОССР
ВІЦЕБСК
ПОЛАЦК
МІНСК
МАГІЛЁЎ
ГОМЕЛЬ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
БРЭСТ
ВІЛЬНЮС
Каўнас
СМАЛЕНСК
ЧАРНІГАЎ
Орша
Маладзечна
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
Мазыр
Пінск
Неман
Вілія
Шчара
Нарач
Ясельда
Мухавец
Прыпяць
Дняпро
Дзвіна
Заходняя Дзвіна
Дрысса
Бярэзіна
Свісла
Ліпа
Ліпа
Ілуць
Беседзь
Сож
Сноў
Дзясна
Стыр
Горынь
Уборць
Случ
Лань
Цна
Створ
Друць
Шчара
Шчара
Шчара

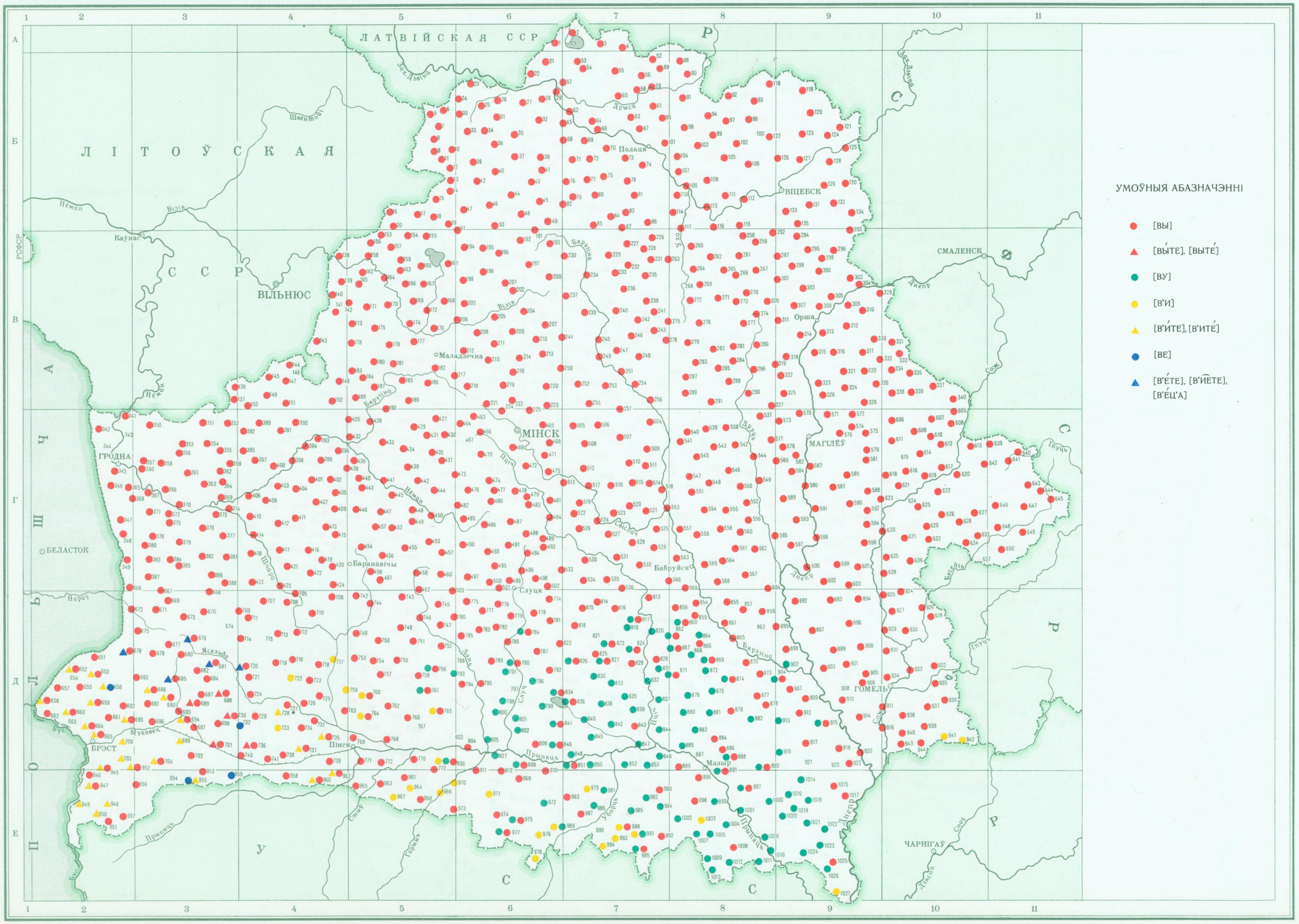
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
УКРАІНСКАЯ ССР
БЕЛАРУСКАЯ ССР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
ВІЦЕБСК
Полацк
СМАЛЕНСК
Орша
МІНСК
Маладзечна
МАГІЛЁЎ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
ГОМЕЛЬ
БРЭСТ
Пінск
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
Неман
Вілія
Шчара
Нарач
Ясельда
Муховец
Прыпяць
Стыр
Горынь
Случ
Дзвіна
Дрысса
Бярэзіна
Свіслач
Дняпро
Сож
Беседзь
Ужа
Уборць
Ипуць
Сноў
Дясна
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
[ВЫ]
[ВЫ́ТЕ], [ВЫТЕ́]
[ВУ]
[В'И]
[В'И́ТЕ], [В'ИТЕ́]
[ВЕ]
[В'Е́ТЕ], [В'И͡ЕТЕ], [В'Е́Ц'А]

НАЦІСКНЫ ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Ы“ ПАСЛЯ ГУБНЫХ ЗЫЧНЫХ У КОРАНІ СЛОВА

Карта №39

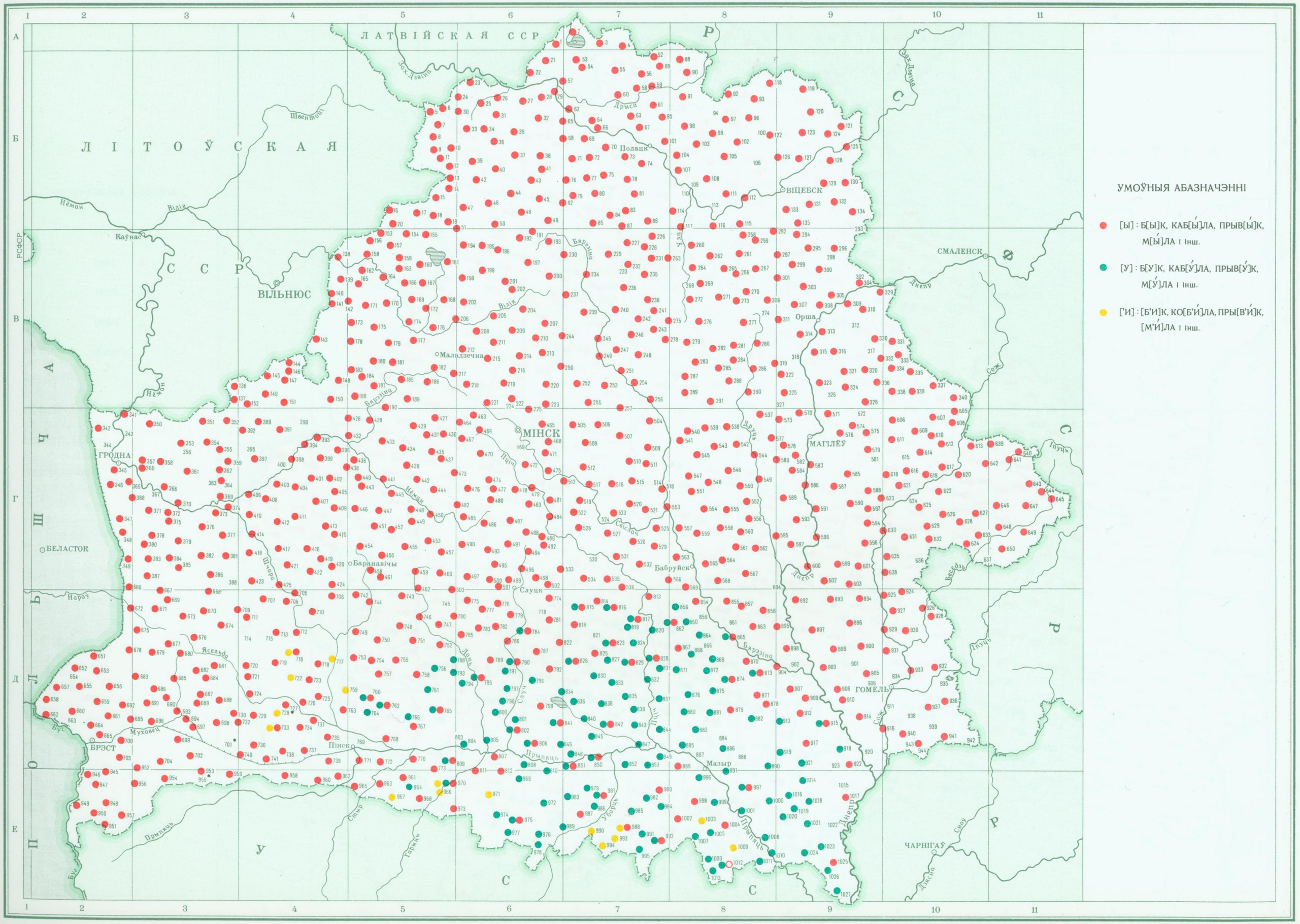

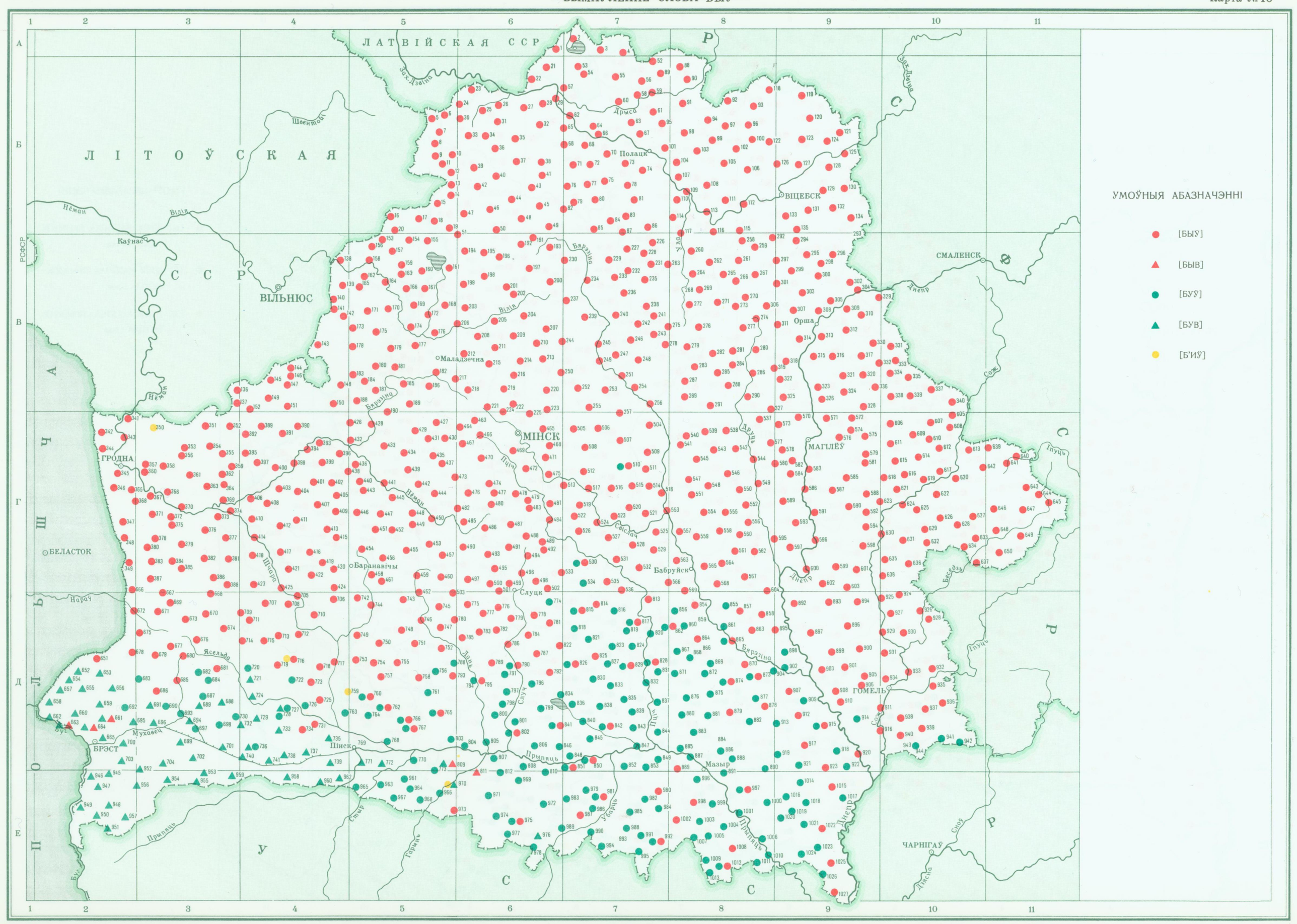
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
[БЫЎ]
[БЫВ]
[БУЎ]
[БУВ]
[Б'ИЎ]
ВІЛЬНЮС
Каўнас
Полацк
ВІЦЕБСК
СМАЛЕНСК
Орша
Маладзечна
МІНСК
МАГІЛЁЎ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
ГОМЕЛЬ
БРЭСТ
Пінск
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
Неман
Вілія
Дрысса
Заходняя Дзвіна
Швентойс
Нёман
Барэзіна
Дняпр
Сож
Друць
Пціч
Свіслач
Случ
Ясельда
Прыпяць
Стыр
Гарынь
Уборць
Ужа
Ілуць
Беседзь
Снов
Дзясна
Нараў
Мухавец
Буг

НАЦІСКНЫ ГАЛОСНЫ НА МЕСЦЫ „Ы“ ПАСЛЯ ГУБНЫХ ЗЫЧНЫХ У КАНЧАТКУ НАЗОЎНІКАЎ МУЖЧЫНСКАГА РОДУ НАЗОЎНАГА СКЛОНУ МНОЖНАГА ЛІКУ

Карта №41

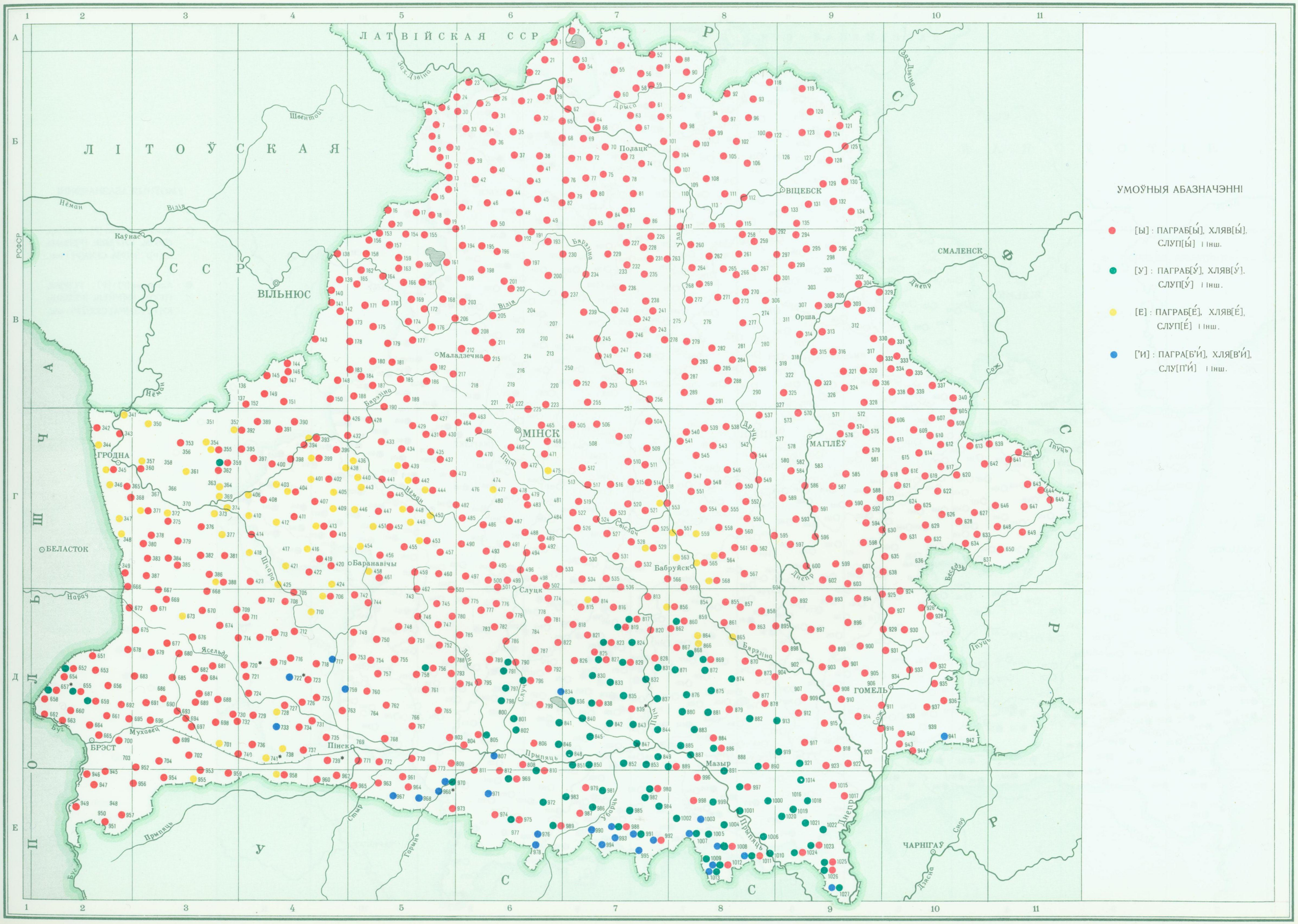
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
[Ы] : ПАГРАБ[Ы́], ХЛЯВ[Ы́], СЛУП[Ы́] і інш.
[У] : ПАГРАБ[У́], ХЛЯВ[У́], СЛУП[У́] і інш.
[Е] : ПАГРАБ[Е́], ХЛЯВ[Е́], СЛУП[Е́] і інш.
['И] : ПАГРА[Б'И́], ХЛЯ[В'И́], СЛУ[П'И́] і інш.
ВІЛЬНЮС
Каўнас
Полацк
ВІЦЕБСК
СМАЛЕНСК
Орша
Маладзечна
МІНСК
МАГІЛЁЎ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
ГОМЕЛЬ
БРЭСТ
Пінск
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
Неман
Вілія
Заходняя Дзвіна
Дрысса
Бярэзіна
Свіслач
Ула
Дняпро
Сож
Ипуць
Сноў
Дзясна
Нёман
Пціч
Дрыгва
Ясельда
Шчара
Нараў
Лань
Случ
Ствыгра
Горынь
Прыпяць
Уборць
Буг
Мухавец
Швентой
Дняпро
Дняпро
Дняпро

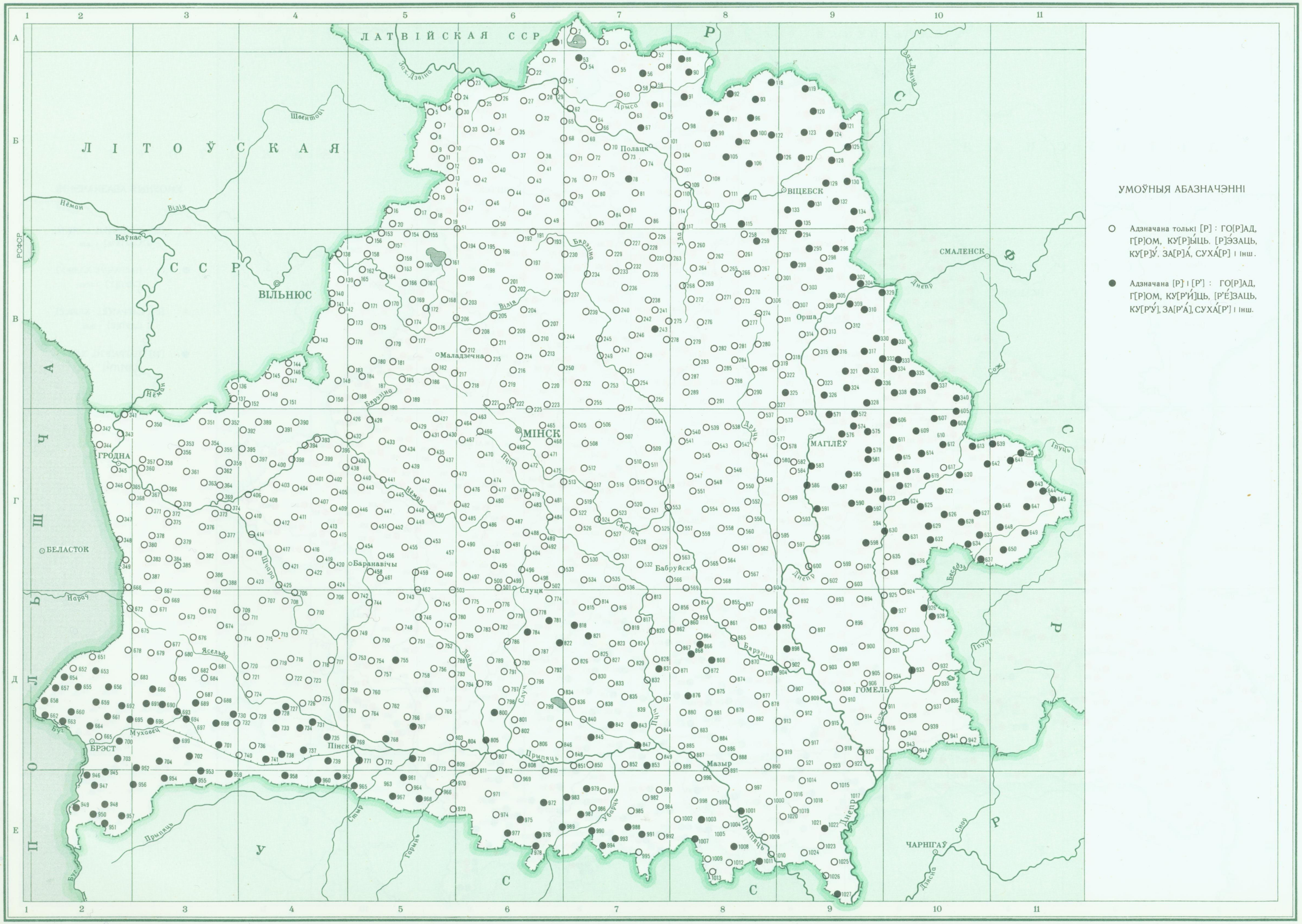
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
ПОЛЬШЧА
УКРАІНСКАЯ ССР
ВІЦЕБСК
МІНСК
МАГІЛЁЎ
ГОМЕЛЬ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
БРЭСТ
ВІЛЬНЮС
Каўнас
Полацк
Орша
СМАЛЕНСК
Маладзечна
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
Пінск
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
Зах. Дзвіна
Дрысса
Неман
Вілія
Швентой
Нарач
Ясельда
Шчара
Лань
Случ
Бярэзіна
Свіслач
Пціч
Друць
Дняпр
Сож
Прыпяць
Уборць
Стыр
Горынь
Буг
Мухавец
Ілуць
Беседь
Снов
Дзясна
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
Адзначана толькі [Р] : ГО[Р]АД, Г[Р]ОМ, КУ[Р]ЫЦЬ, [Р]ЭЗАЦЬ, КУ[Р]У́, ЗА[Р]А́, СУХА́[Р] і інш.
Адзначана [Р] і [Р'] : ГО[Р]АД, Г[Р]ОМ, КУ[Р'И́]ЦЬ, [Р'Е́]ЗАЦЬ, КУ[Р'У́], ЗА[Р'А́], СУХА́[Р'] і інш.

ВЫМАЎЛЕННЕ СУФІКСА -*ІЧК*- У НАЗОЎНІКАХ ЖАНОЧАГА РОДУ НА -*А*

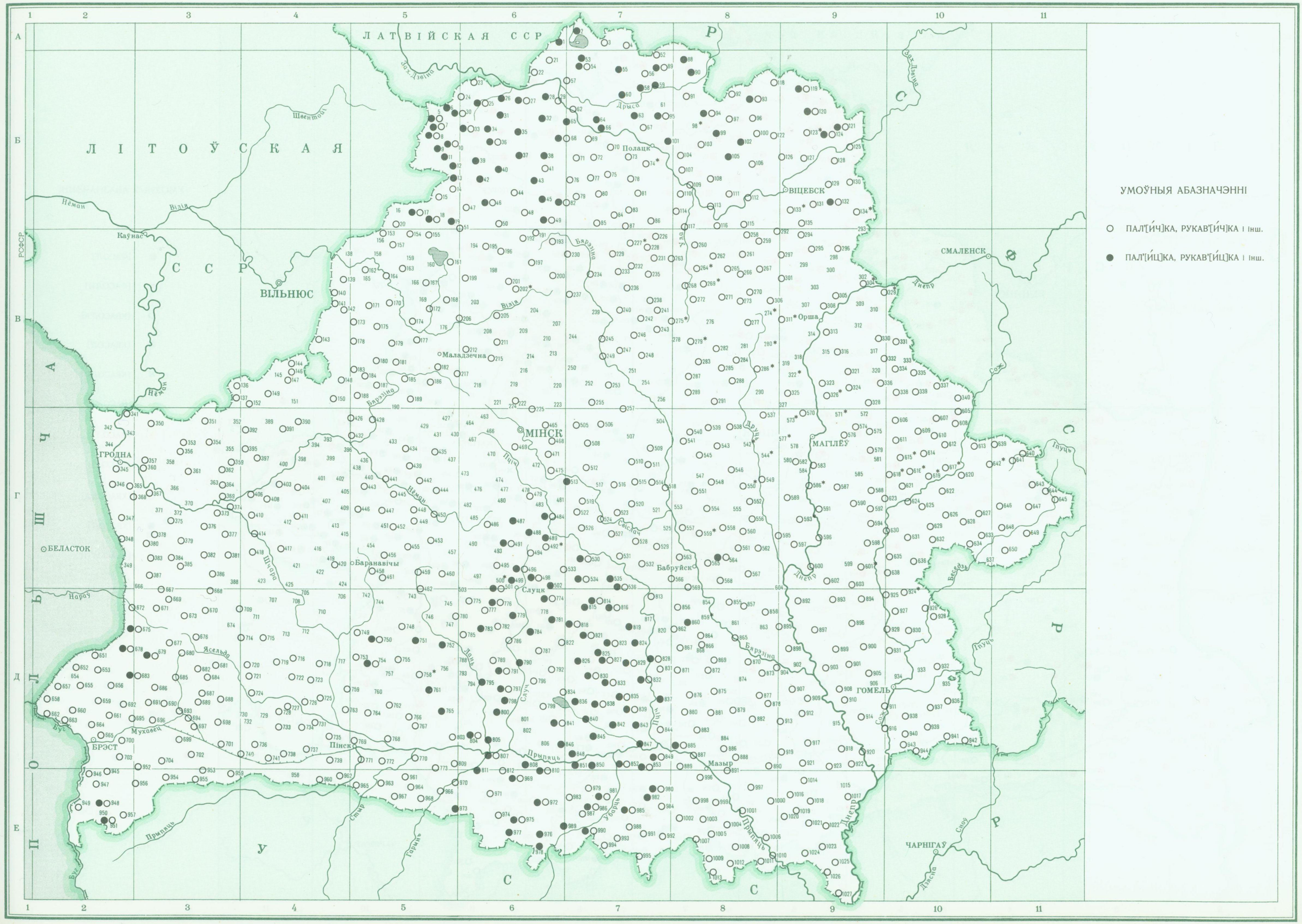

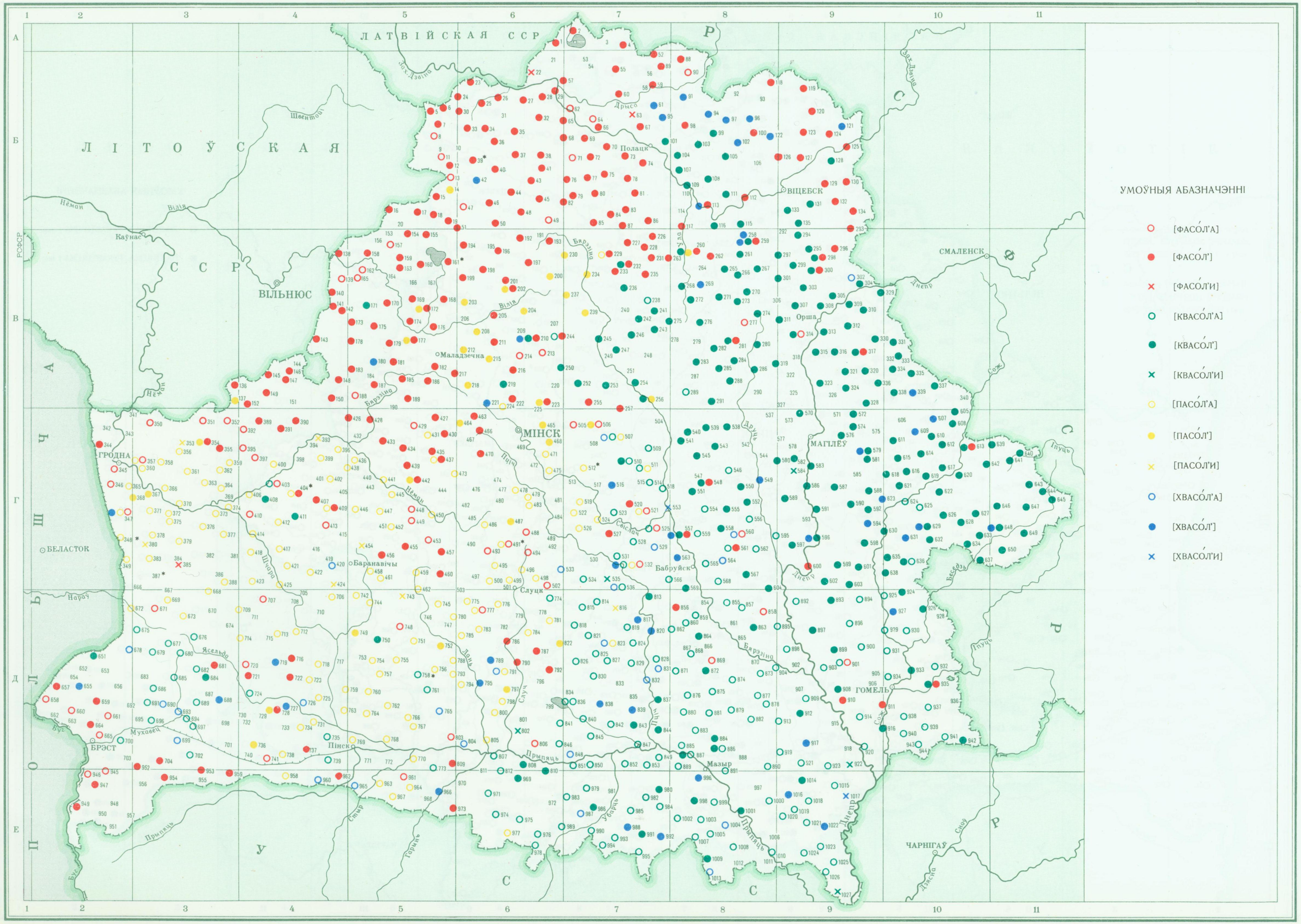
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РОСФСР
УКРАІНСКАЯ ССР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
Полацк
ВІЦЕБСК
СМАЛЕНСК
Орша
Маладзечна
МІНСК
МАГІЛЁЎ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
ГОМЕЛЬ
БРЭСТ
Пінск
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
Неман
Вілія
Нёман
Бярэзіна
Дзвіна
Дрысса
Дняпро
Сож
Прыпяць
Буг
Мухавец
Ясельда
Нарач
Ясвіда
Ушача
Ула
Свіслач
Ілмень
Шчара
Ствыгра
Горынь
Уборць
Случ
Ствыгра
Ціхінічы
Бесяда
Сноў
Дзясна
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
[ФАСО́Л'А]
[ФАСО́Л']
[ФАСО́Л'И]
[КВАСО́Л'А]
[КВАСО́Л']
[КВАСО́Л'И]
[ПАСО́Л'А]
[ПАСО́Л']
[ПАСО́Л'И]
[ХВАСО́Л'А]
[ХВАСО́Л']
[ХВАСО́Л'И]

НЕАДРОЗНІВАННЕ І АДРОЗНІВАННЕ ГЛУХІХ-ЗВОНКІХ ЗЫЧНЫХ У КАНЦЫ СЛОВА

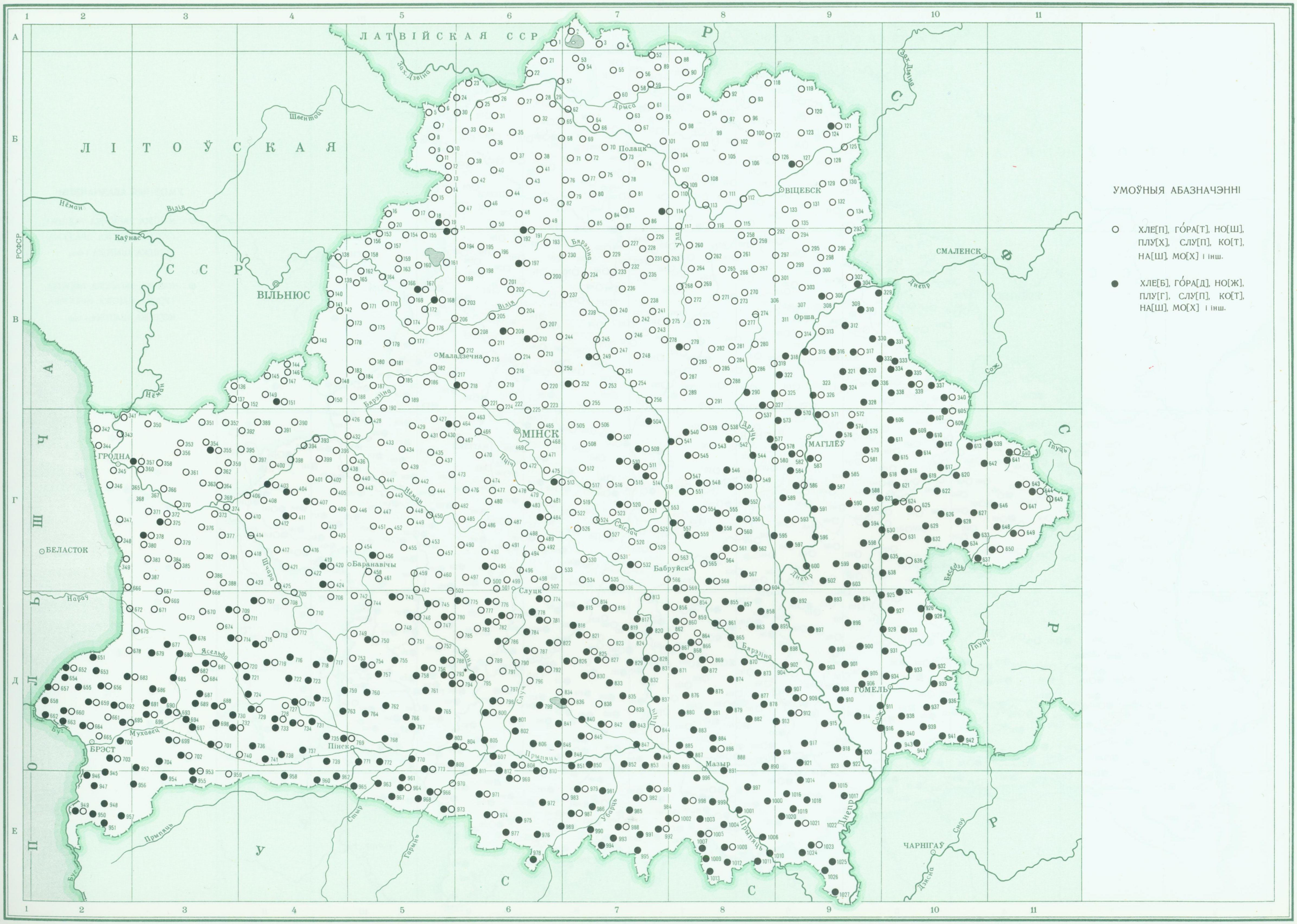

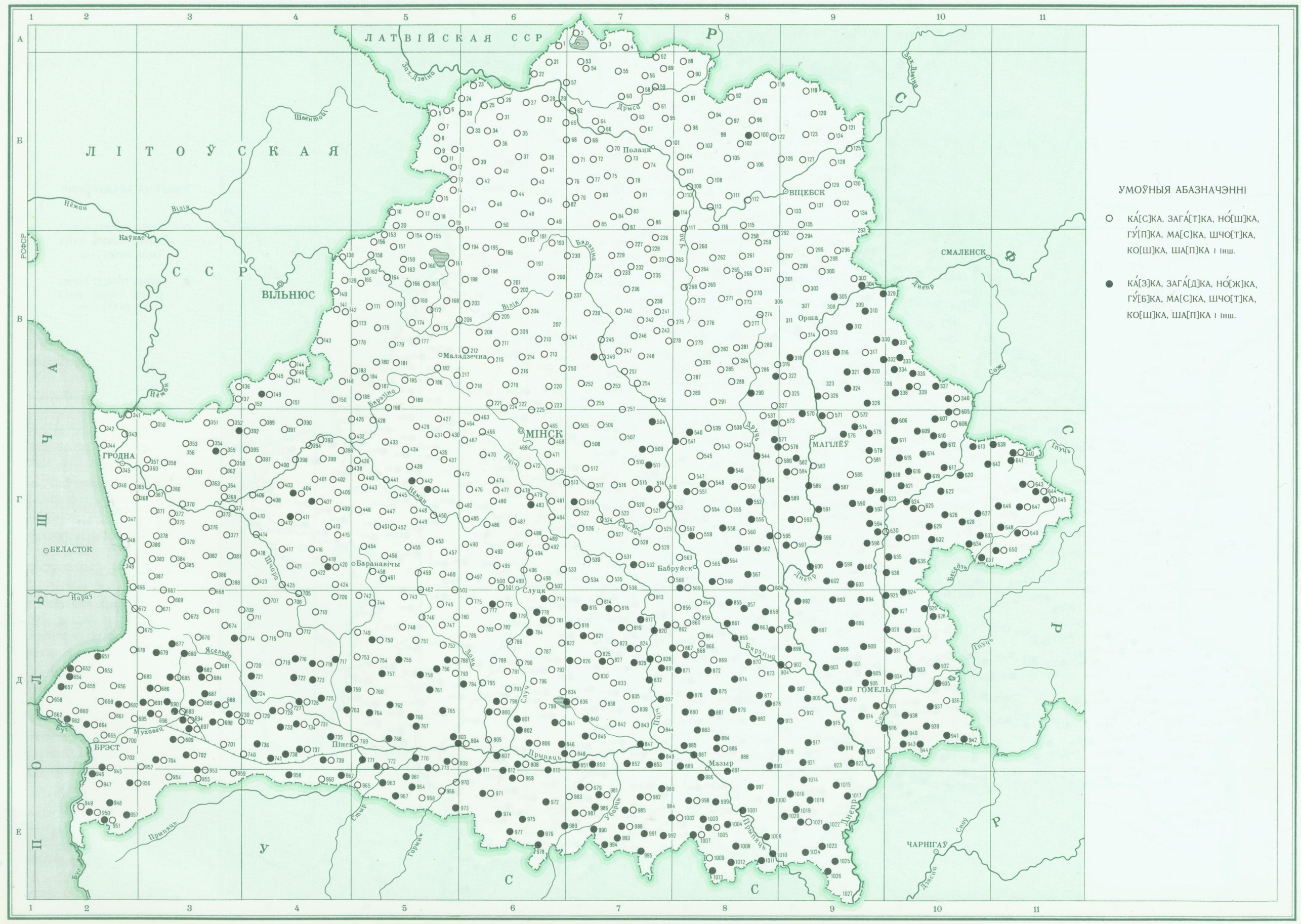
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
Неман
Вілія
Шешупа
Заходняя Дзвіна
Дрыса
Полацк
ВІЦЕБСК
Заходняя Двіна
Дняпро
СМАЛЕНСК
Орша
Маладзечна
МІНСК
Свісла
Пціч
Нёман
Барэзіна
Друць
МАГІЛЁЎ
Сож
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Шчара
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
Ясельда
Нараў
Случ
Лань
Уборць
Ілуць
Беседзь
ГОМЕЛЬ
Мухавец
Буг
БРЭСТ
Пінск
Прыпяць
Мазыр
Стыр
Горынь
ЧАРНІГАЎ
Снов
Дзясна
БЕЛАРУСКАЯ ССР
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
○ КА́[С]КА, ЗАГА́[Т]КА, НО́[Ш]КА, ГУ́[П]КА, МА[С]КА, ШЧО[Т]КА, КО[Ш]КА, ША[П]КА і інш.
● КА́[З]КА, ЗАГА́[Д]КА, НО́[Ж]КА, ГУ́[Б]КА, МА[С]КА, ШЧО[Т]КА, КО[Ш]КА, ША[П]КА і інш.

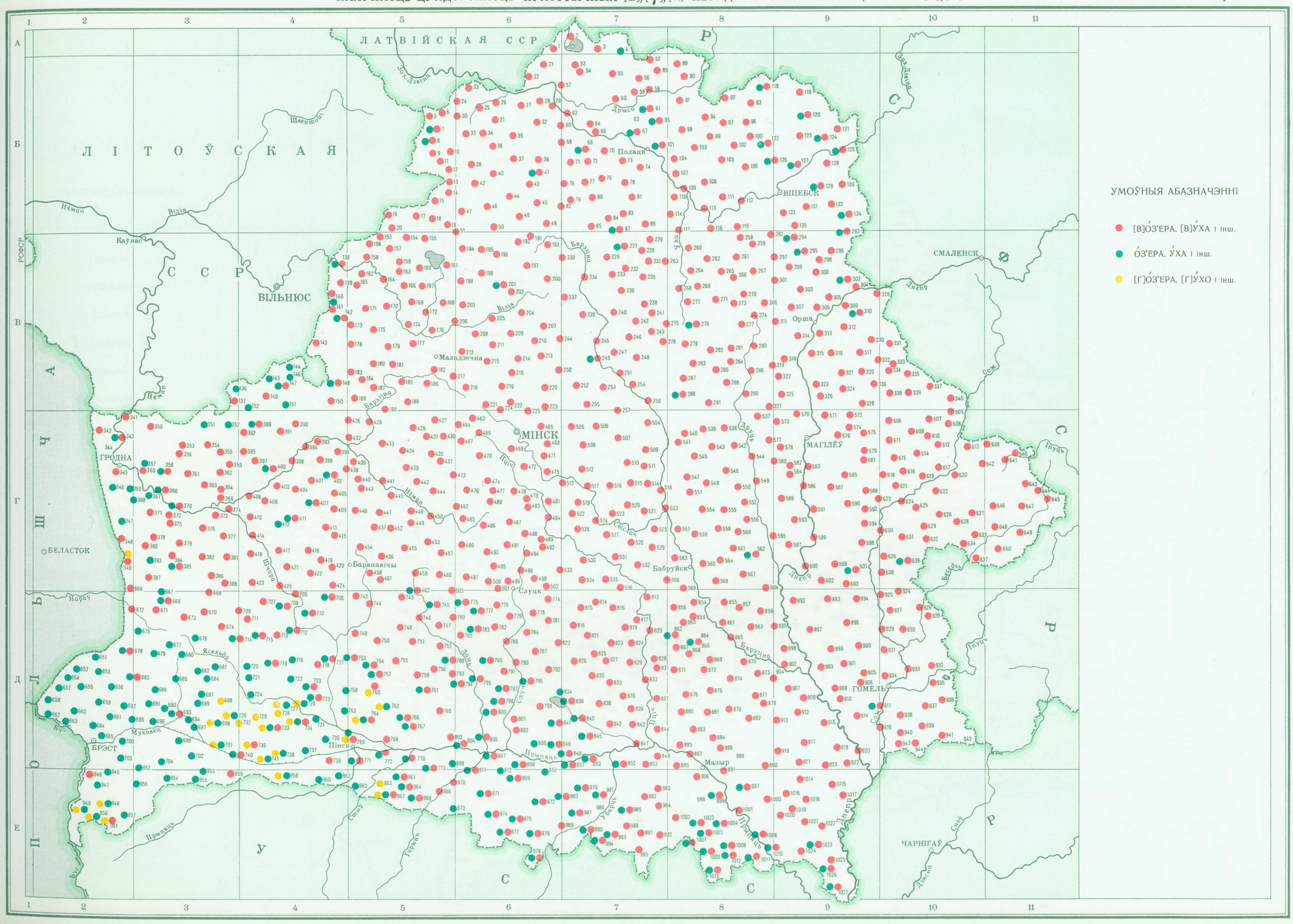

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

- [В]О́З'ЕРА, [В]У́ХА і інш.
- О́З'ЕРА, У́ХА і інш.
- [Г]О́З'ЕРА, [Г]У́ХО і інш.

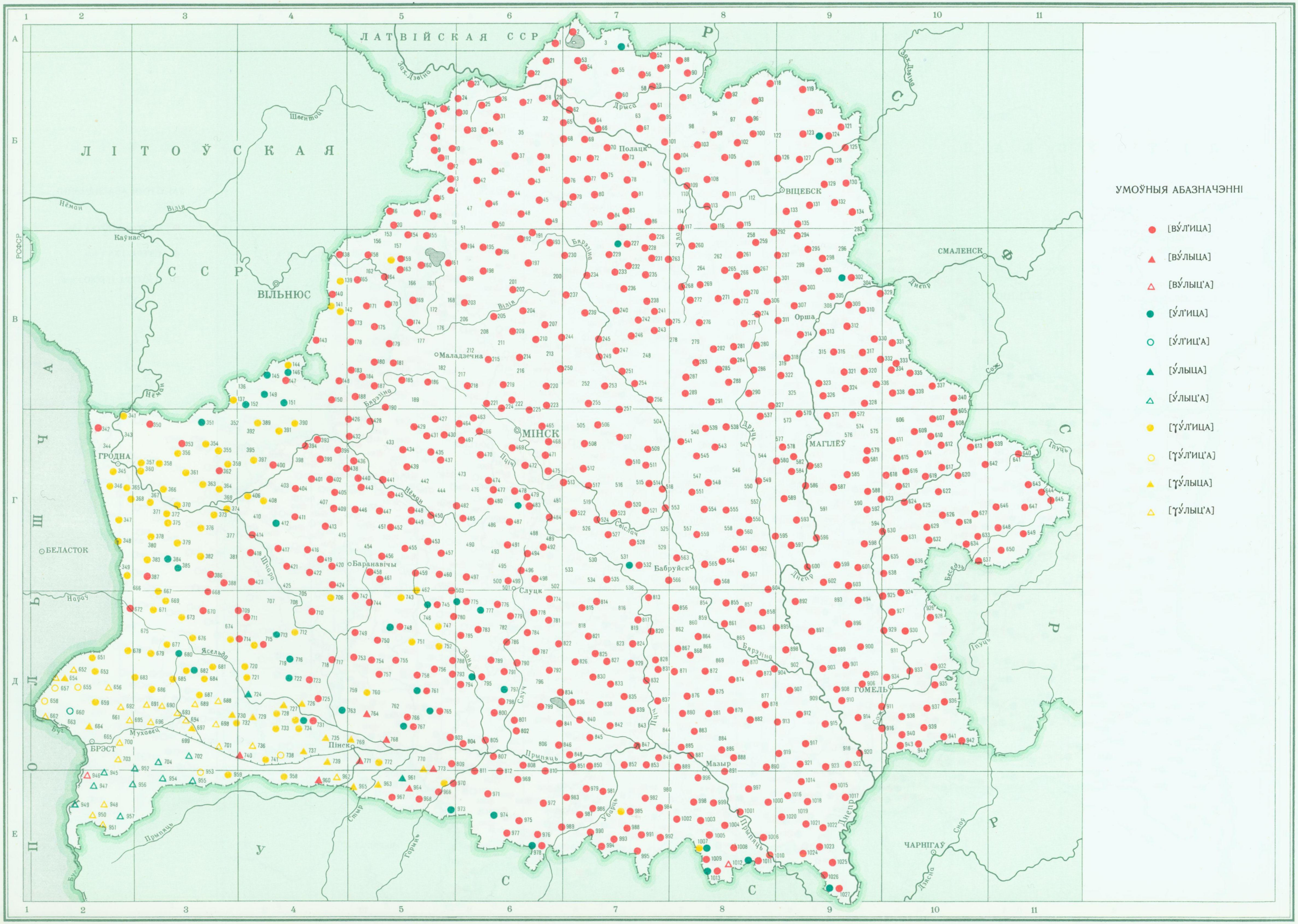
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
УКРАІНСКАЯ ССР
БЕЛАРУСКАЯ ССР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
ВІЦЕБСК
Полацк
СМАЛЕНСК
Орша
МІНСК
Маладзечна
МАГІЛЁЎ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
ГОМЕЛЬ
БРЭСТ
Пінск
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
Заходняя Дзвіна
Дрысса
Віцебск
Неман
Вілія
Шчара
Нёман
Бярэзіна
Дняпр
Сож
Прыпяць
Буг
Мухавец
Ясельда
Нарач
Ілуць
Беседзь
Сейм
Сейсач
Ціч
Случ
Лань
Пцічь
Гарынь
Стыр
Уборць
Снов
Дзясна
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
[ВУ́Л'ИЦА]
[ВУ́ЛЫЦА]
[ВУ́ЛЫЦ'А]
[У́Л'ИЦА]
[У́Л'ИЦ'А]
[У́ЛЫЦА]
[У́ЛЫЦ'А]
[ҮУ́Л'ИЦА]
[ҮУ́Л'ИЦ'А]
[ҮУ́ЛЫЦА]
[ҮУ́ЛЫЦ'А]

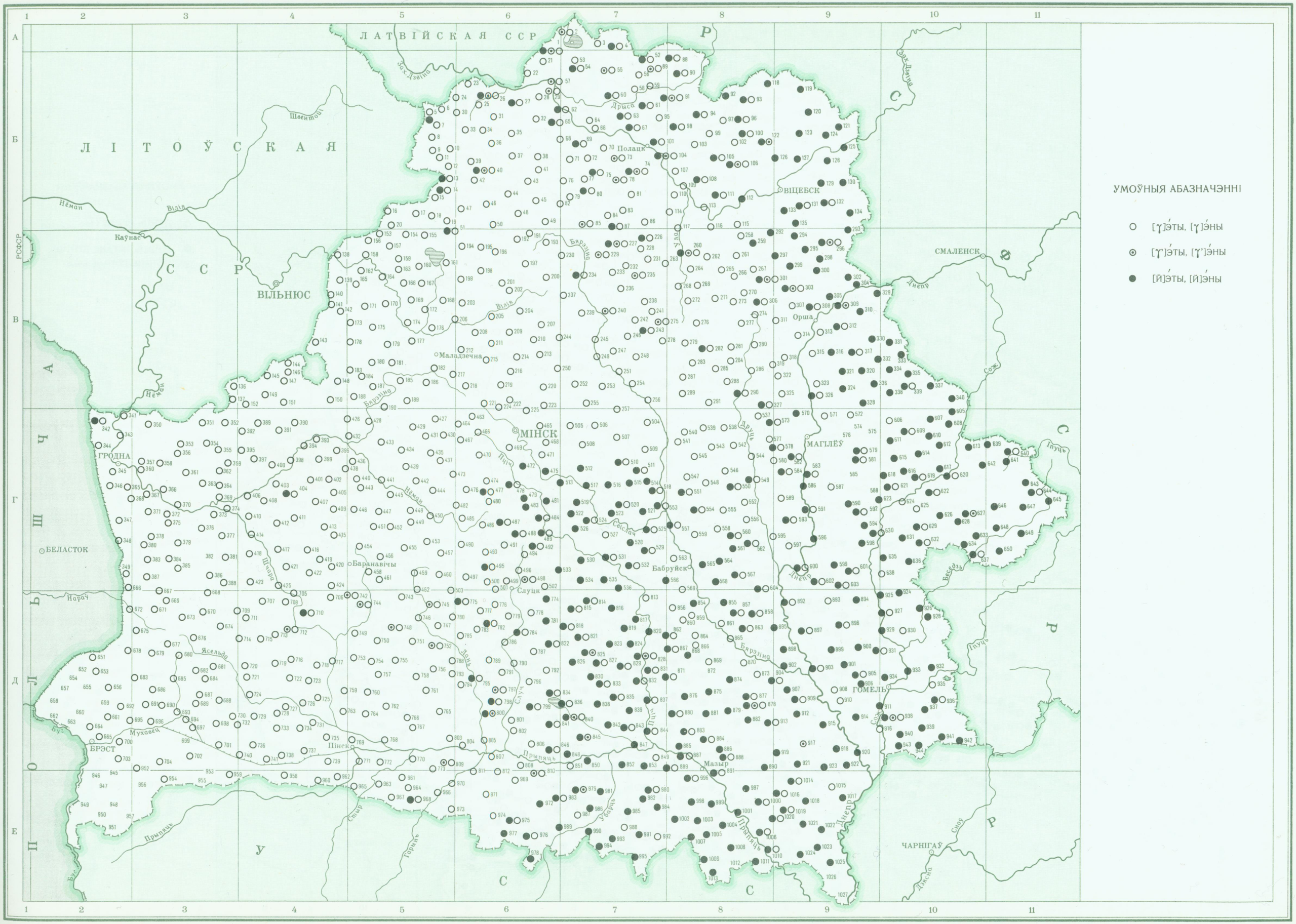

Масштаб 1:2 000 000

ЗЫЧНЫЯ НА МЕСЦЫ МЯККІХ ГУБНЫХ „Б“, „П“, „В“ У ПАЗІЦЫІ ПЕРАД „А“

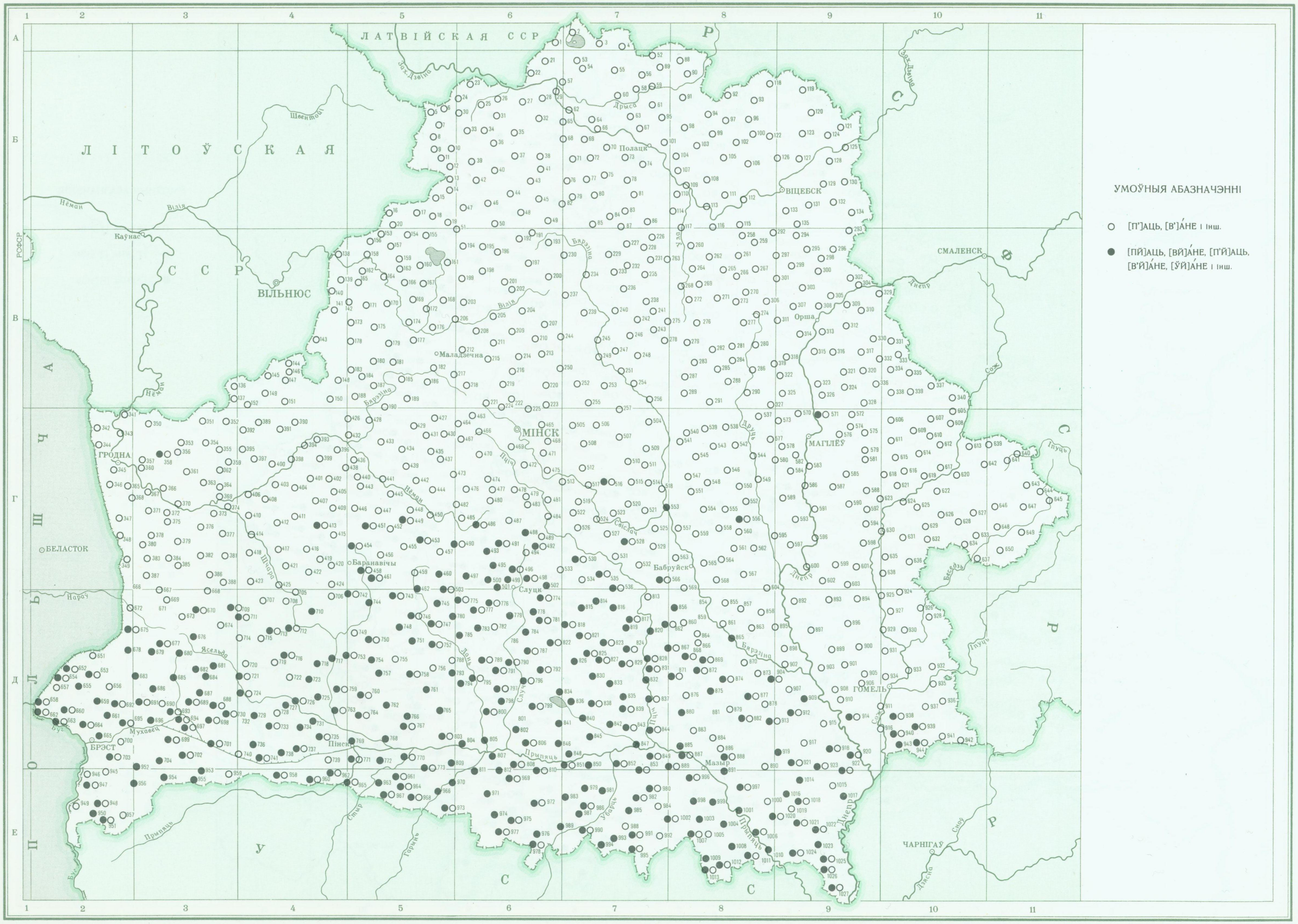

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

○ [П']АЦЬ, [В']А́НЕ і інш.

● [ПЙ]АЦЬ, [ВЙ]А́НЕ, [П'Й]АЦЬ, [В'Й]А́НЕ, [ЎЙ]А́НЕ і інш.

ЗЫЧНЫЯ НА МЕСЦЫ МЯККАГА ГУБНОГА „М“ У ПАЗІЦЫІ ПЕРАД „А“

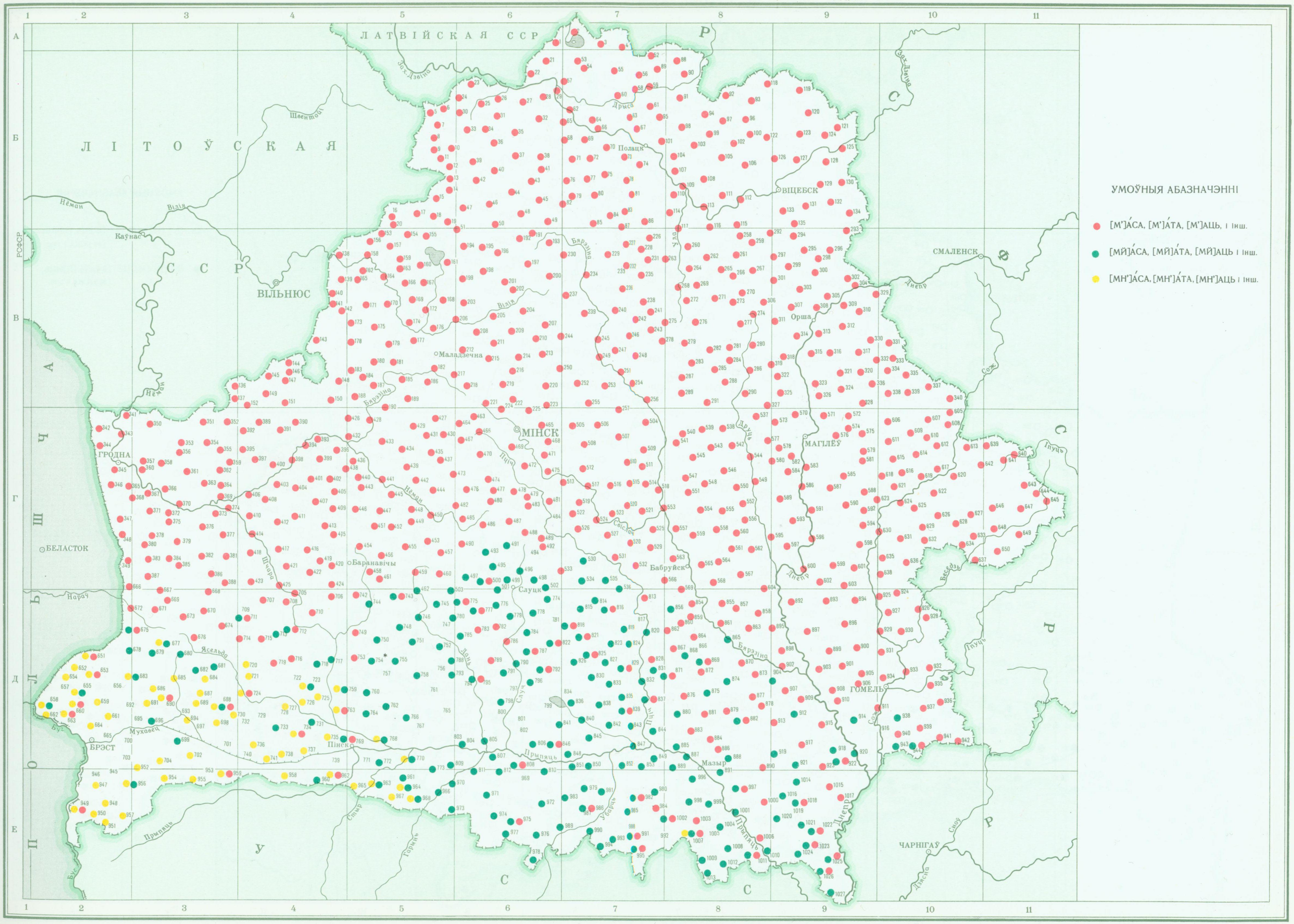

НАЯЎНАСЦЬ МЯККІХ ЦІ ЦВЁРДЫХ ГУБНЫХ *[Б], [П], [М], [В]* У ПАЗІЦЫІ ПЕРАД *„И“*

Карта №52

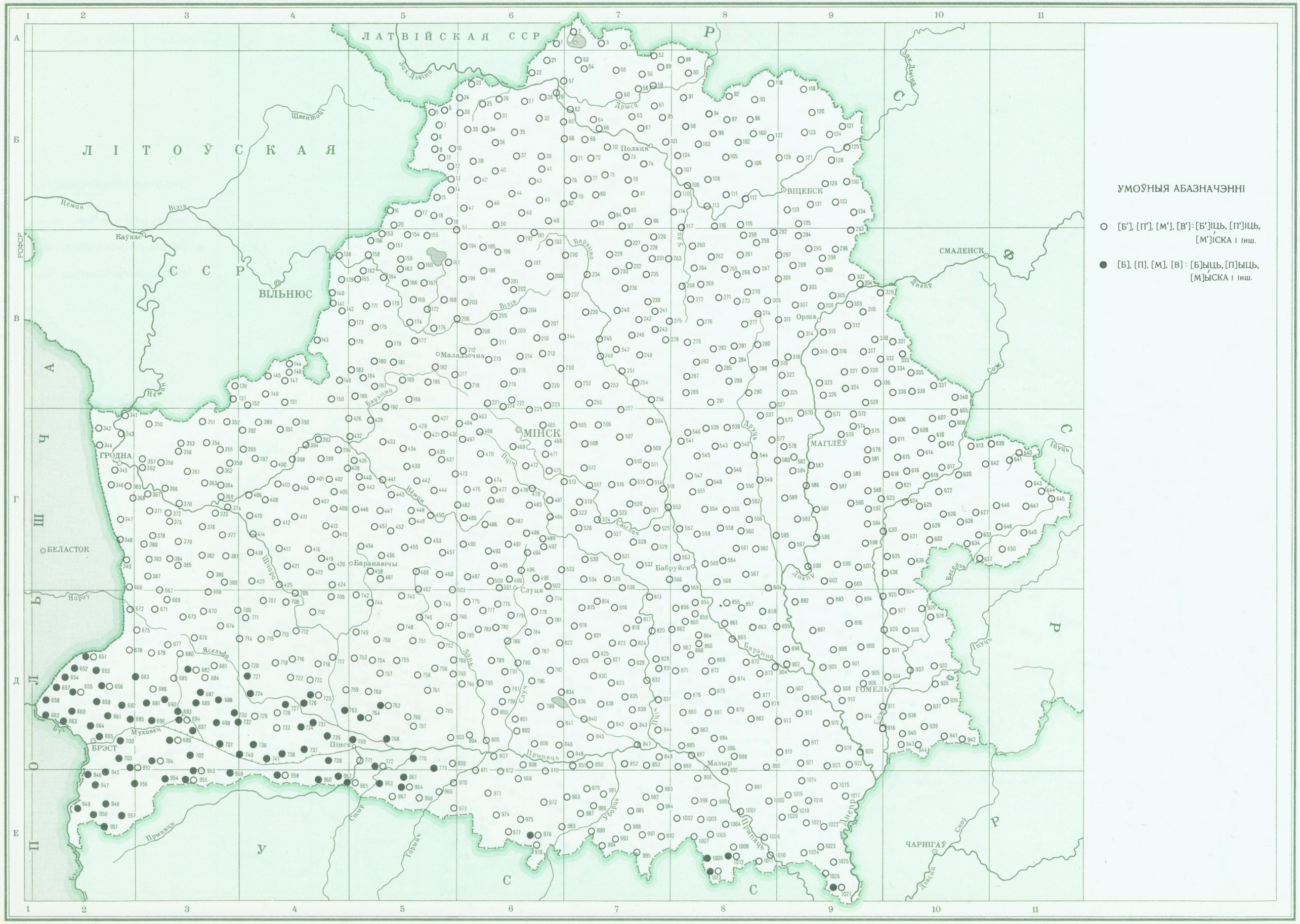

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

○ [Б'], [П'], [М'], [В']: [Б']ІЦЬ, [П']ІЦЬ, [М']ІСКА і інш.

● [Б], [П], [М], [В]: [Б]ЫЦЬ, [П]ЫЦЬ, [М]ЫСКА і інш.

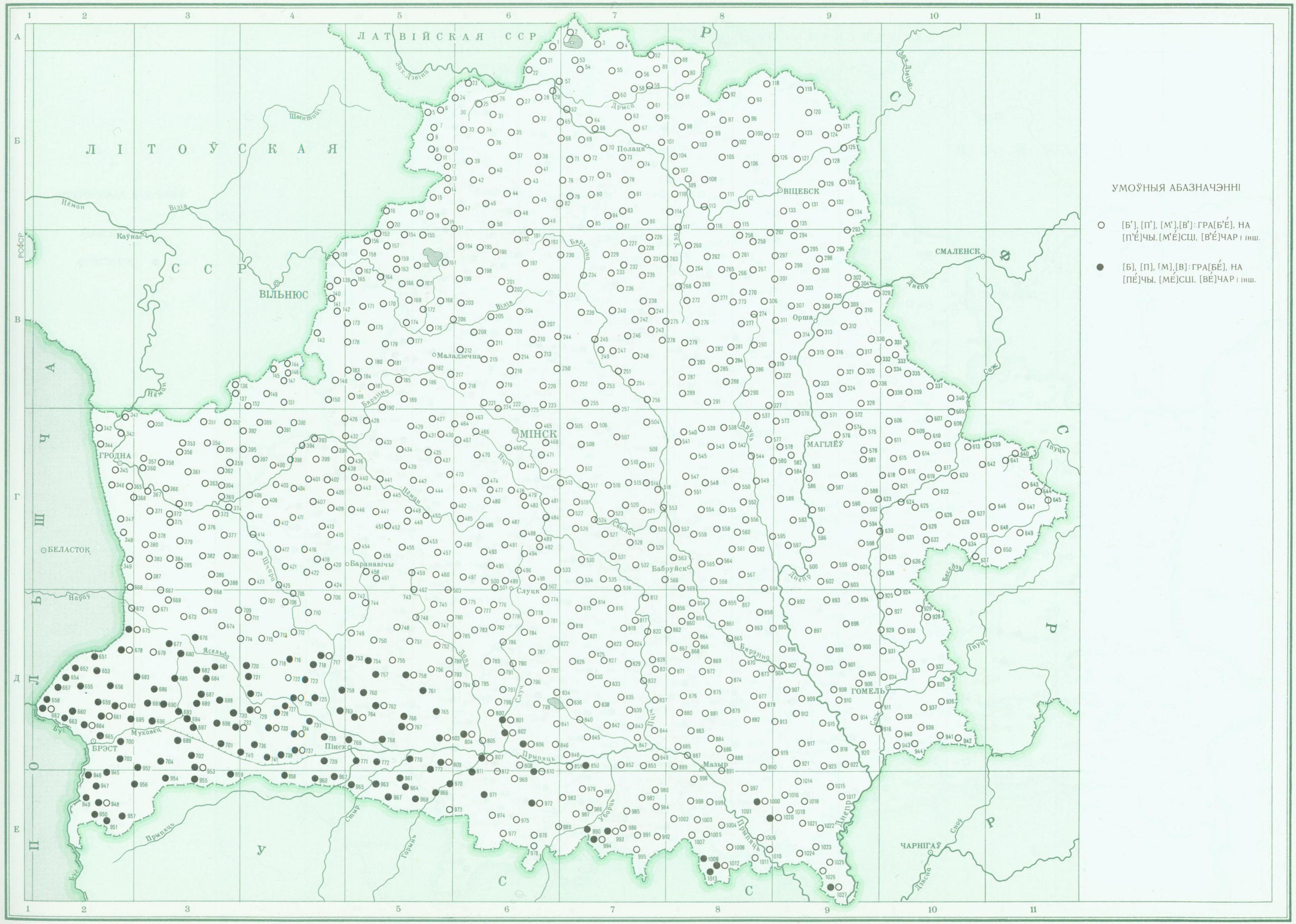

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

○ [Б'], [П'], [М'],[В']: ГРА[Б'Е́], НА [П'Е́]ЧЫ, [М'Е́]СЦІ, [В'Е́]ЧАР і інш.

● [Б], [П], [М],[В]: ГРА[БЕ́], НА [ПЕ́]ЧЫ, [МЕ́]СЦІ, [ВЕ́]ЧАР і інш.

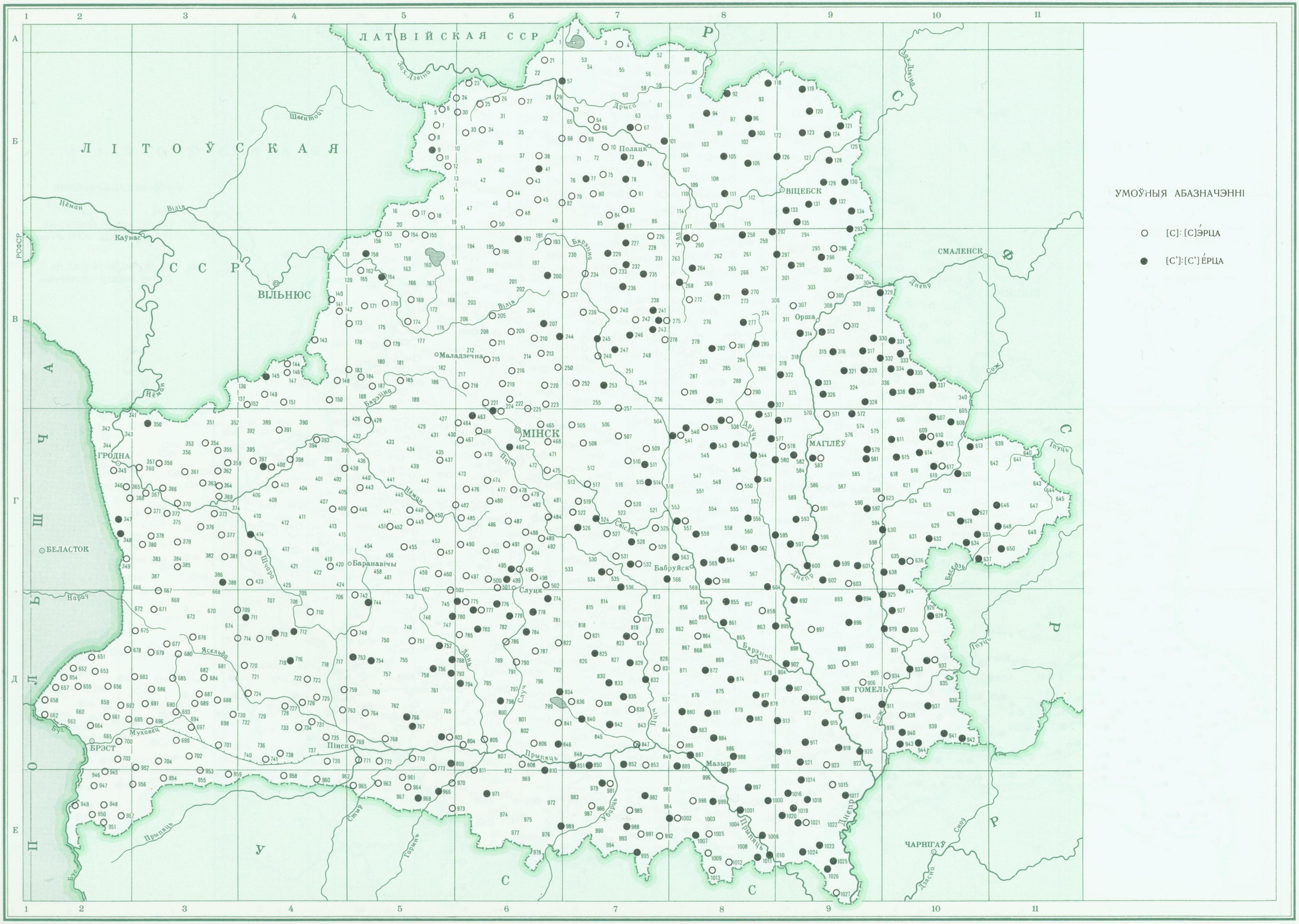

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

○ [С]: [С]ЭРЦА

● [С']: [С']ЭРЦА

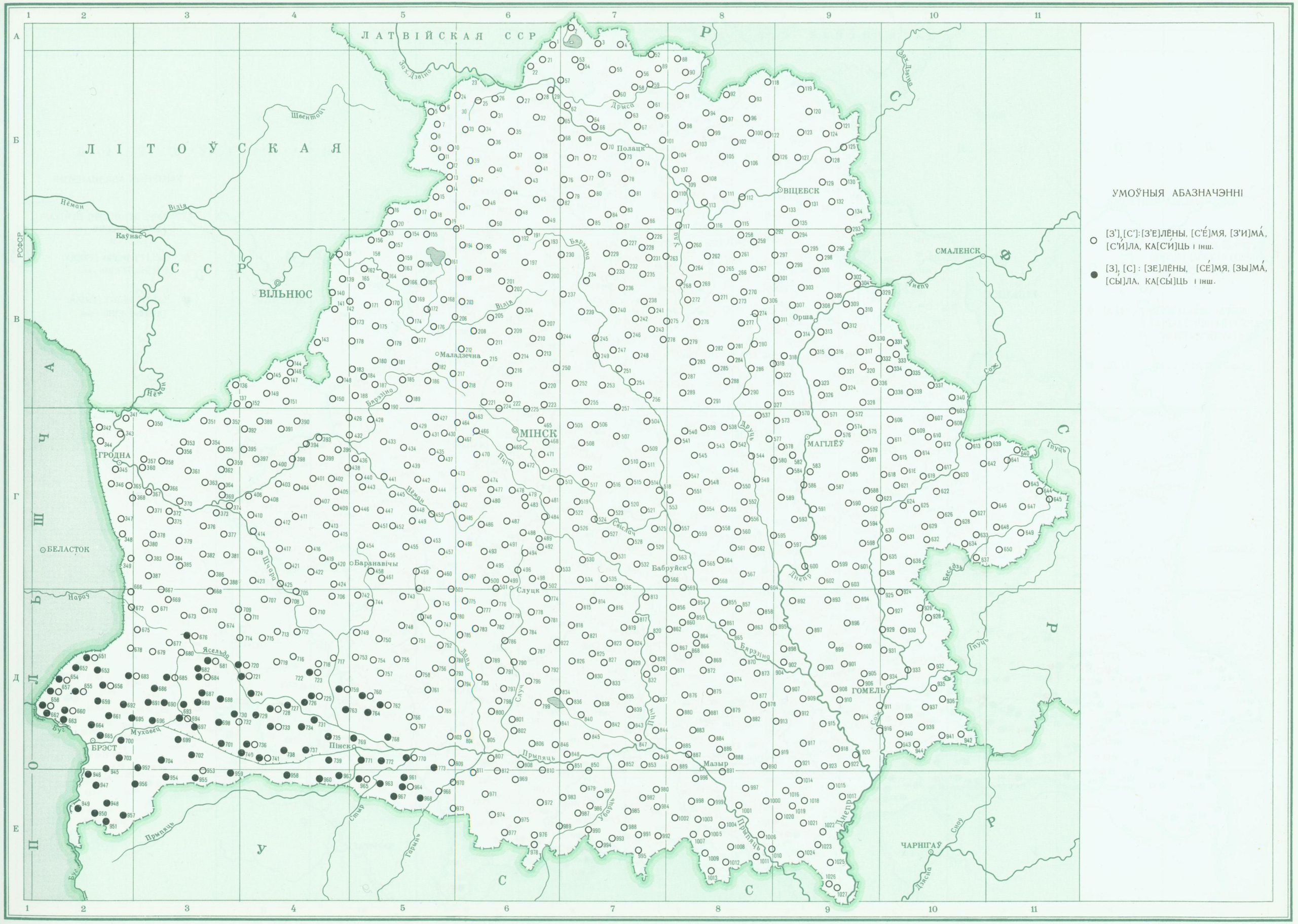
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РОССР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
Неман
Вілія
Шешупа
Полацк
ВІЦЕБСК
СМАЛЕНСК
Орша
Маладзечна
МІНСК
МАГІЛЁЎ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
ГОМЕЛЬ
БРЭСТ
Пінск
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
Заходняя Дзвіна
Дрыса
Дняпро
Бярэзіна
Свіслач
Друць
Пціч
Нёман
Шчара
Ясельда
Мухавец
Прыпяць
Буг
Стыр
Горынь
Уборць
Сож
Іпуць
Беседзь
Дзясна
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
[З'], [С']: [З'Е]ЛЁНЫ, [С'Е́]МЯ, [З'И]МА́, [С'И́]ЛА, КА[С'И́]ЦЬ і інш.
[З], [С] : [ЗЕ]ЛЁНЫ, [СЕ́]МЯ, [ЗЫ]МА́, [СЫ́]ЛА, КА[СЫ́]ЦЬ і інш.

НАЯЎНАСЦЬ МЯККІХ ЦІ ЦВЁРДЫХ *[Д], [Т]* (МЯККІХ *[ДЗ'], [Ц']* АБО *[Д'], [Т']* ЦІ ЦВЁРДЫХ *[Д], [Т]*) У ПАЗІЦЫІ ПЕРАД *„Е", „И"*

Карта №56

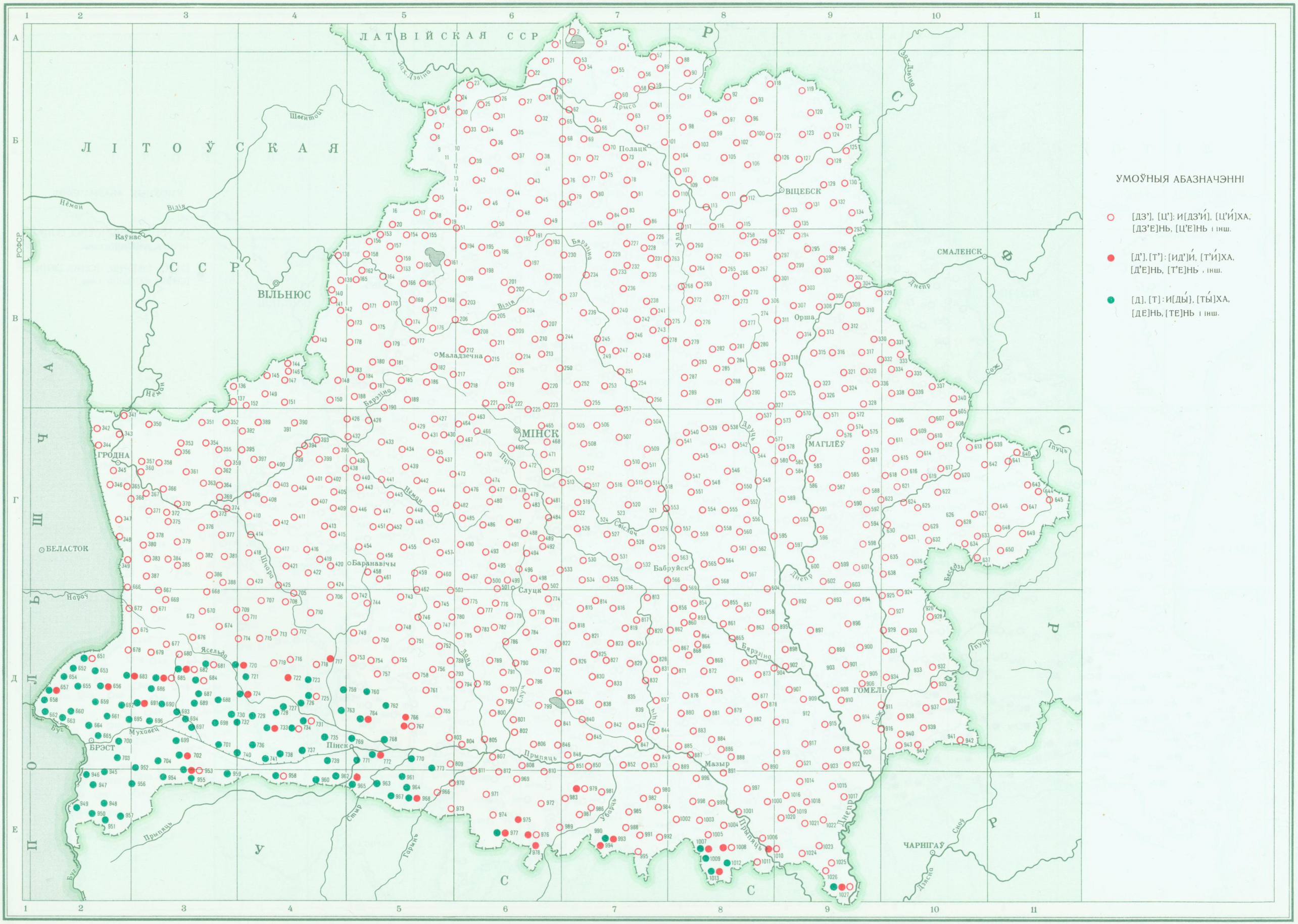

НАЯЎНАСЦЬ МЯККІХ ЦІ ЦВЁРДЫХ *[Д], [Т]* (МЯККІХ *[ДЗ'], [Ц']* АБО *[Д'], [Т']*
ЦІ ЦВЁРДЫХ *[Д], [Т]*) У ПАЗІЦЫІ ПЕРАД НАЦІСКНЫМ ГАЛОСНЫМ, ЯКІ АДПАВЯДАЕ ЭТЫМАЛАГІЧНАМУ „Ě“

Карта №57

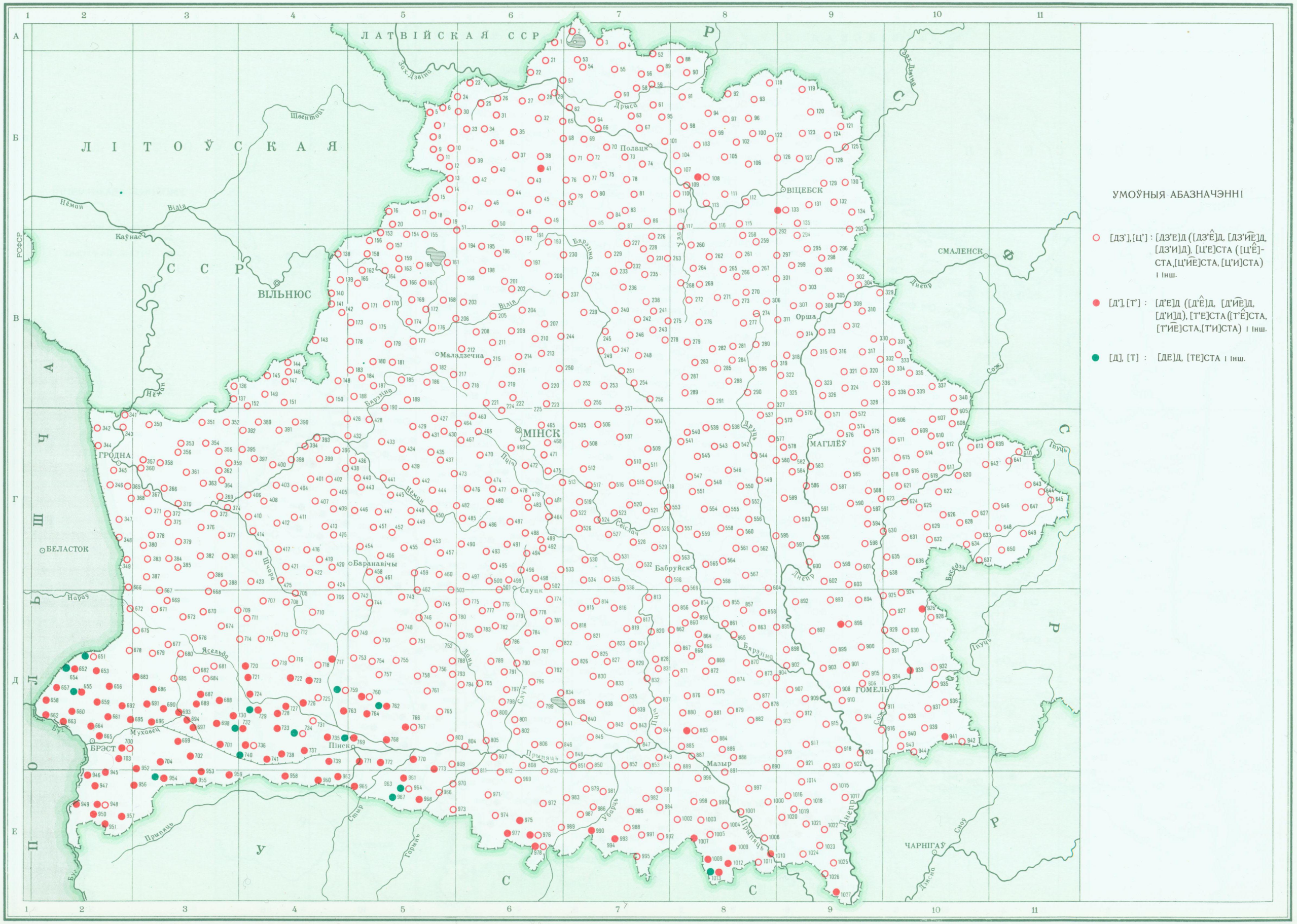

ВЫМАЎЛЕННЕ ЗЫЧНАГА [С] У СЛОВАХ *РУСКІ, ПА-РУСКУ*

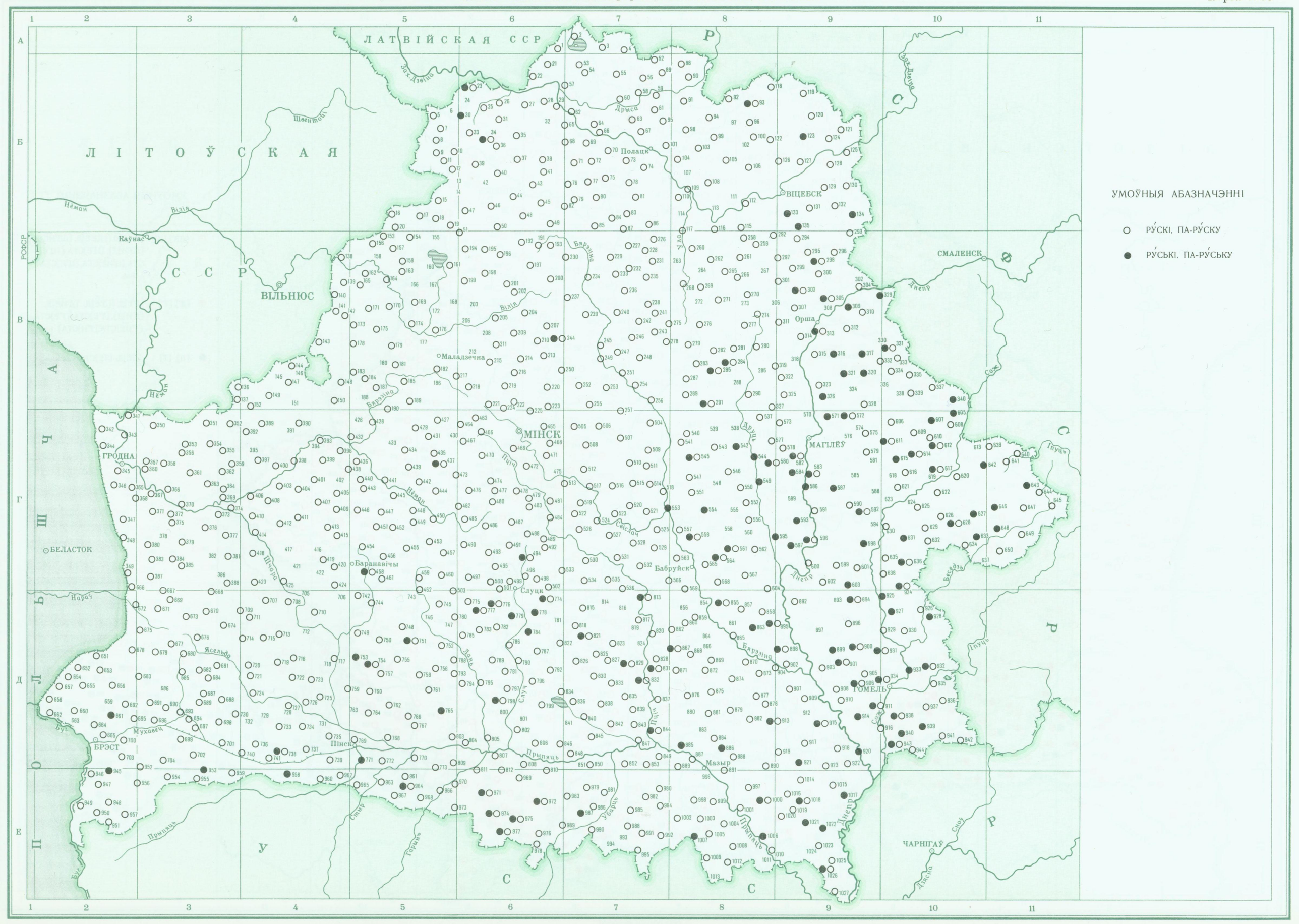

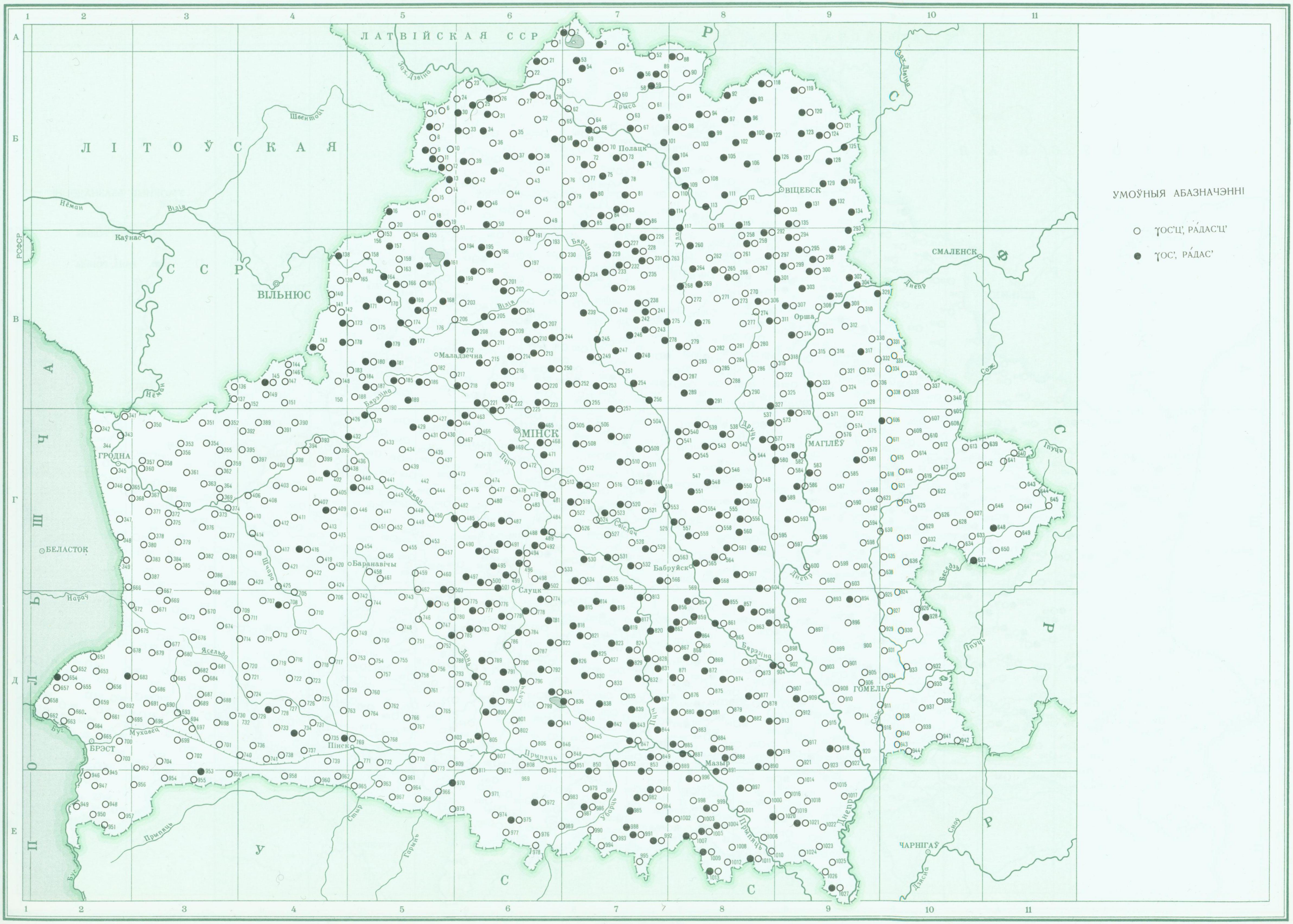
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
УКРАІНСКАЯ ССР
БЕЛАРУСКАЯ ССР
ВІЛЬНЮС
КАЎНАС
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
БРЭСТ
МІНСК
Маладзечна
Полацк
ВІЦЕБСК
СМАЛЕНСК
Орша
МАГІЛЁЎ
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
Пінск
Мазыр
ГОМЕЛЬ
ЧАРНІГАЎ
Зах. Дзвіна
Дрыса
Швентой
Неман
Вілія
Бярэзіна
Дняпр
Сож
Прыпяць
Нёман
Свісла
Ясельда
Мухавец
Буг
Нарач
Шчара
Ствыгра
Гарынь
Случ
Ужа
Уборць
Бесядзь
Ипуць
Дзясна
Снов
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
ЦОС'Ц', РА́ДАС'Ц'
ЦОС', РА́ДАС'

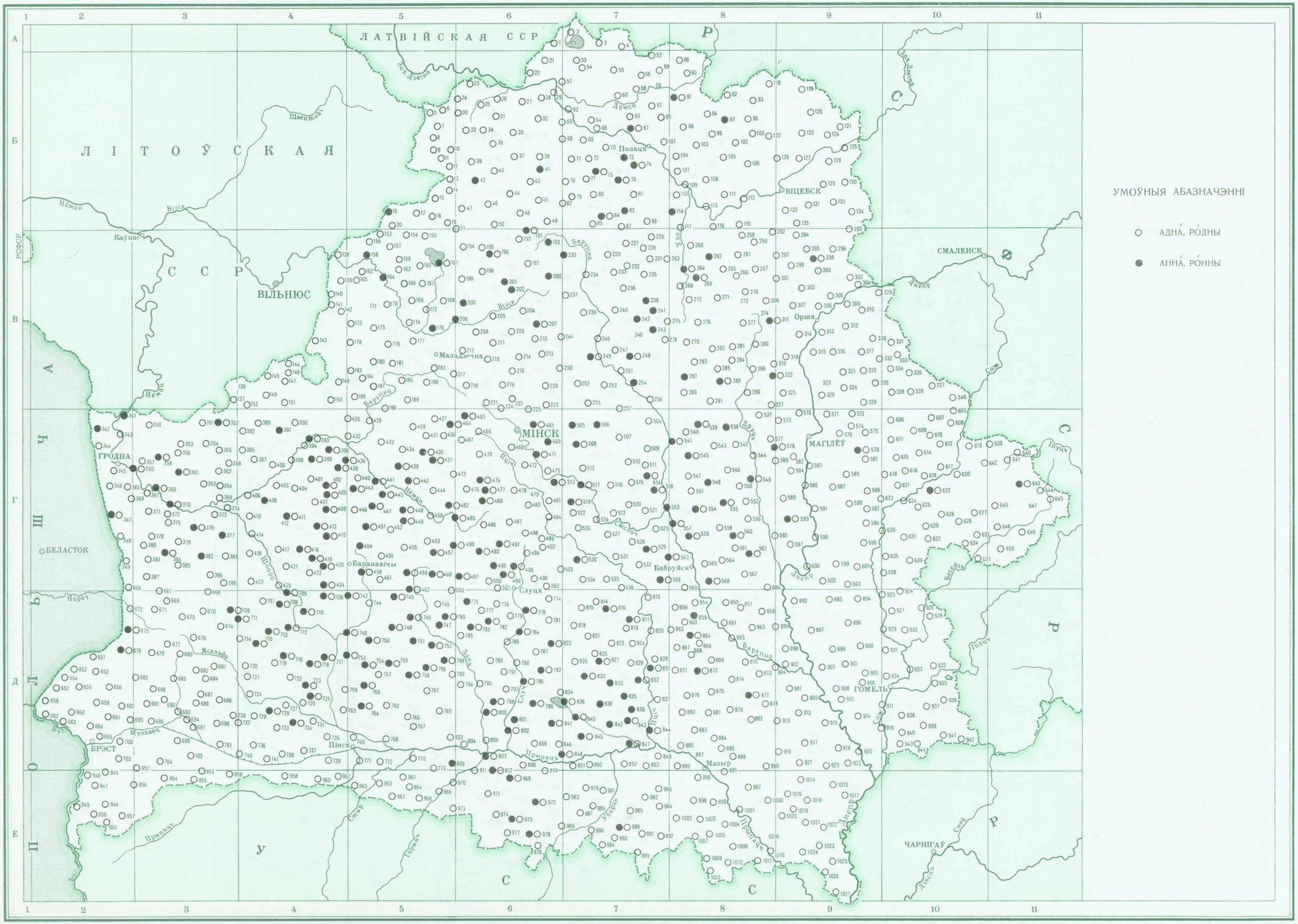

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

○ АДНА́, РО́ДНЫ

● АННА́, РО́ННЫ

Маштаб 1:2 000 000

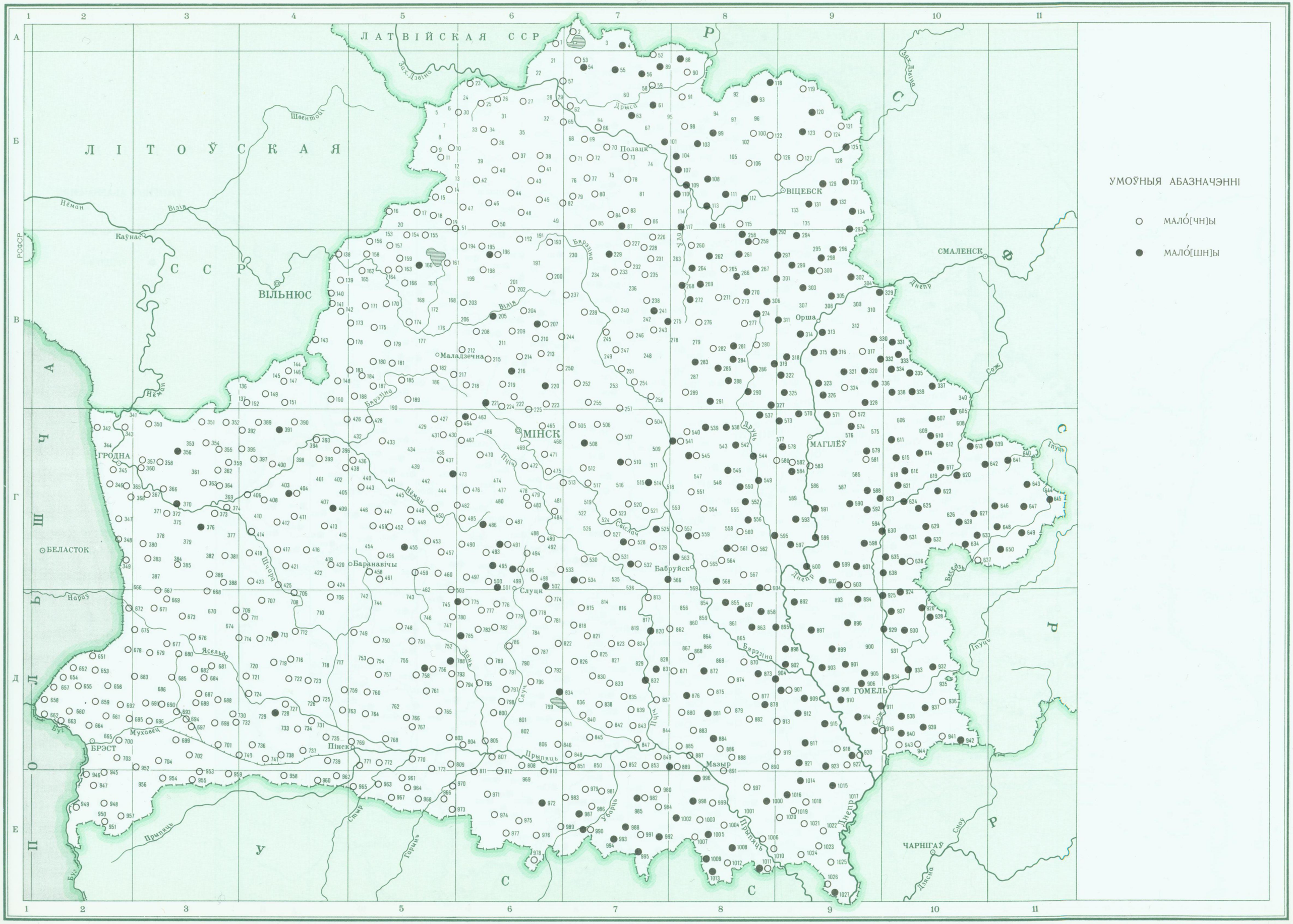
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РСФСР
УКРАІНСКАЯ ССР
БЕЛАРУСКАЯ ССР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
Неман
Вілія
Швентоя
Зах. Дзвіна
Дрыса
Полацк
ВІЦЕБСК
СМАЛЕНСК
Дняпр
Орша
Маладзечна
МІНСК
Свіслач
Бярэзіна
Ліпча
Нёман
Дзвіна
Дуна
Дрыгва
МАГІЛЁЎ
Сож
Ипуць
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Баранавічы
Пцічча
Бабруйск
Беседзь
Слуцк
Ясельда
Случ
Нарач
Гомель
Мухавец
Буг
БРЭСТ
Пінск
Прыпяць
Мазыр
Стыр
Гарынь
Убарць
Сноў
ЧАРНІГАЎ
Дзясна
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
МАЛО́[ЧН]Ы
МАЛО́[ШН]Ы

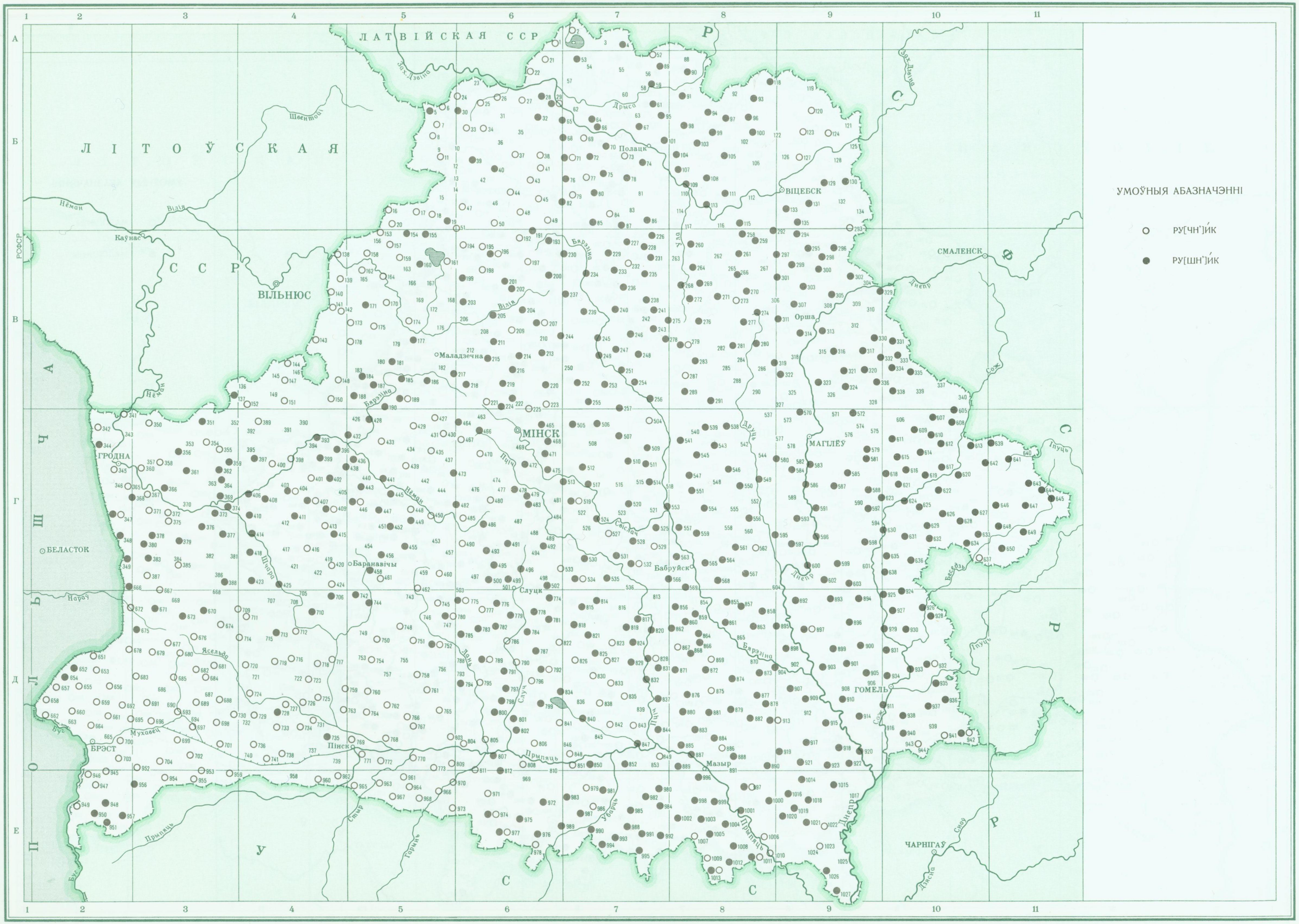

Масштаб 1:2 000 000

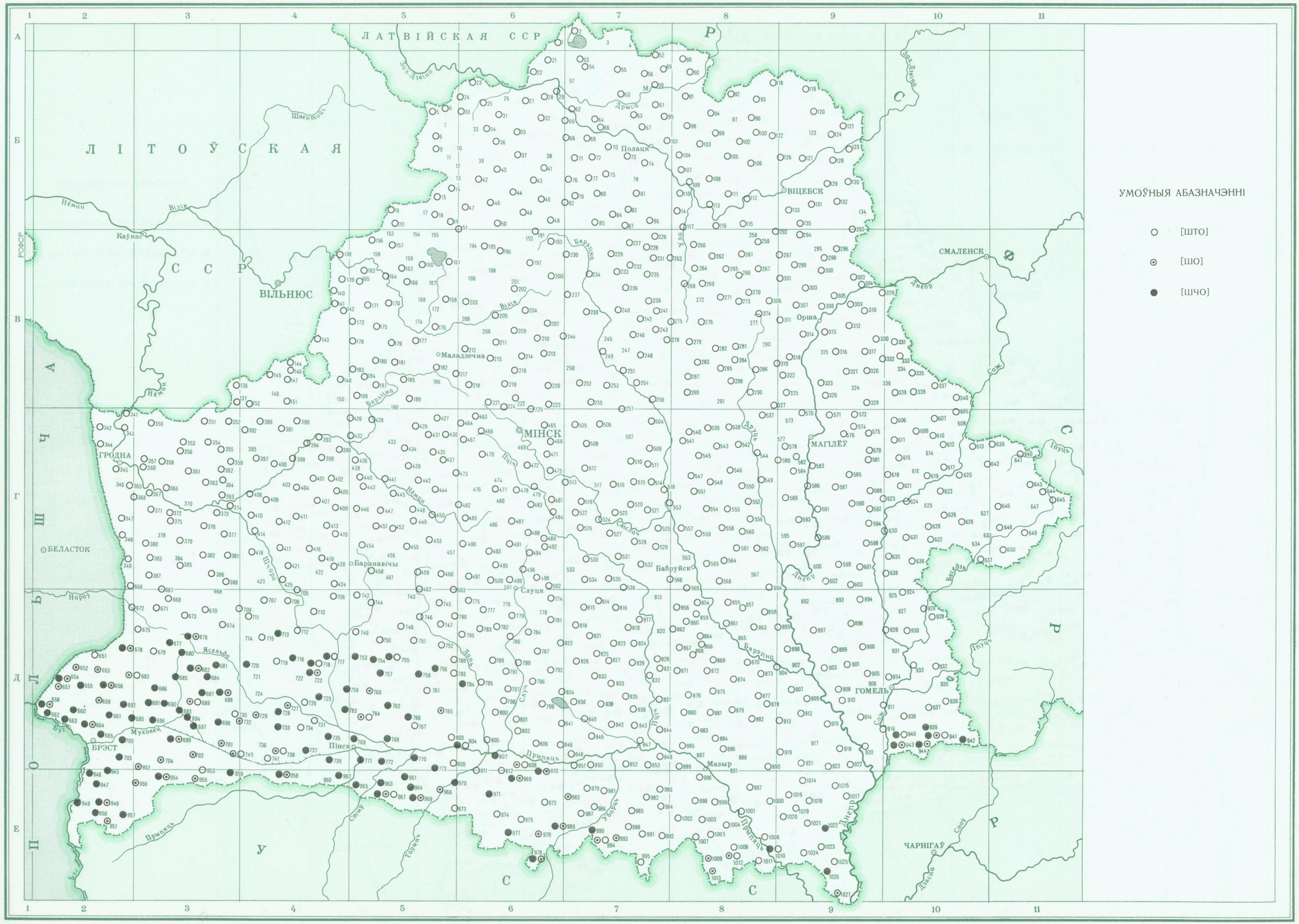

Масштаб 1:2 000 000

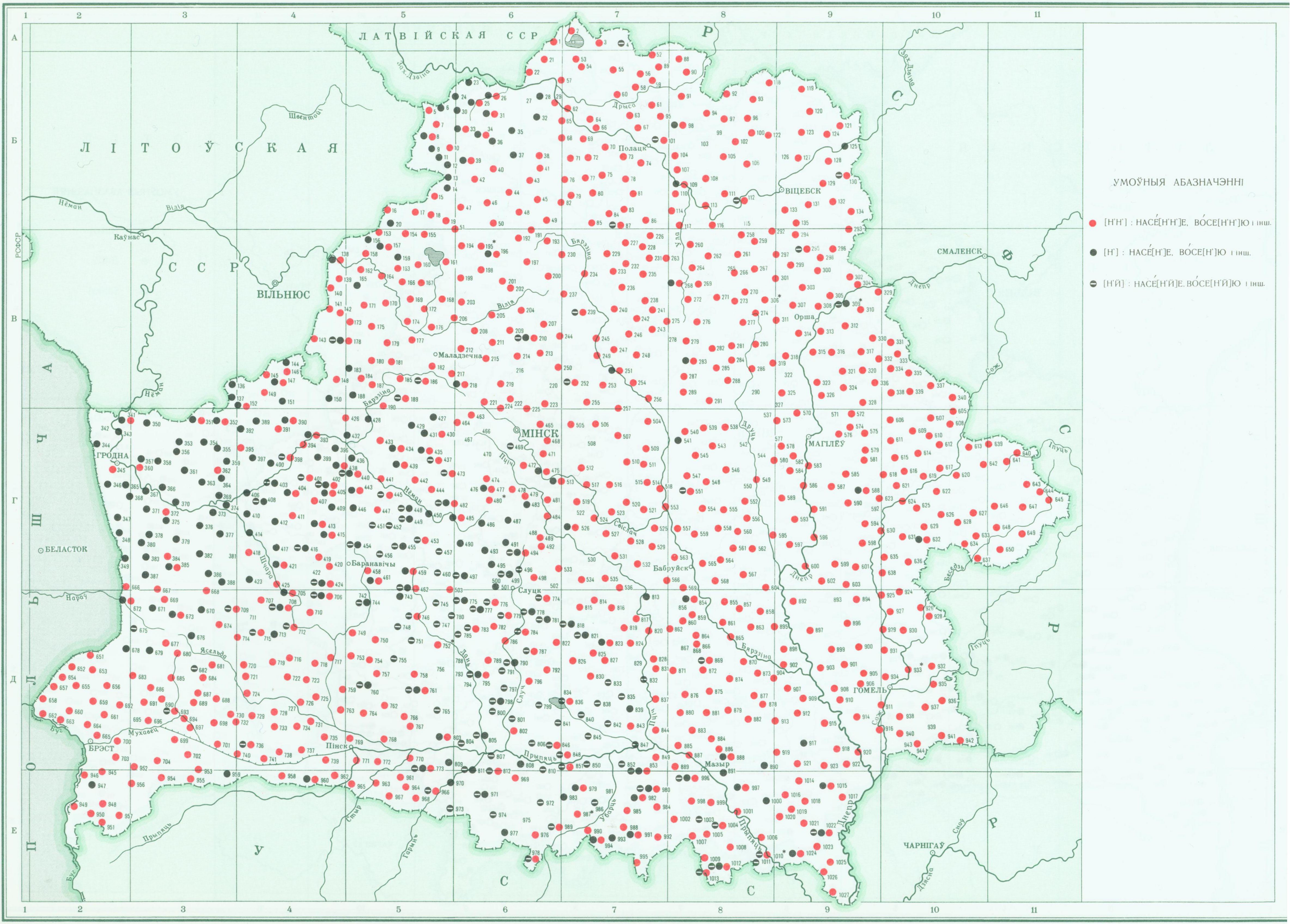
ЛАТВІЙСКАЯ ССР
ЛІТОЎСКАЯ ССР
РОССІЯ
УКРАІНСКАЯ ССР
РСФСР
ВІЛЬНЮС
Каўнас
Полацк
ВІЦЕБСК
СМАЛЕНСК
Орша
Маладзечна
МІНСК
МАГІЛЁЎ
ГРОДНА
БЕЛАСТОК
Баранавічы
Слуцк
Бабруйск
ГОМЕЛЬ
БРЭСТ
Пінск
Мазыр
ЧАРНІГАЎ
Неман
Вілія
Заходняя Дзвіна
Дрыса
Бярэзіна
Свіслач
Дняпро
Сож
Прыпяць
Горынь
Стыр
Случ
Ясельда
Мухавец
Нарач
Шчара
Ілуць
Беседзь
Уборць
Дзясна
Снюў
УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ
[Н'Н'] : НАСЕ́[Н'Н']Е, ВО́СЕ[Н'Н']Ю і інш.
[Н'] : НАСЕ́[Н']Е, ВО́СЕ[Н']Ю і інш.
[Н'Й] : НАСЕ́[Н'Й]Е, ВО́СЕ[Н'Й]Ю і інш.